

Kalpataru Vidya Samsthe (R), Tiptur

Kalpataru First Grade Science College

Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College

Reaccredited by NAAC

Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages

Organize One-day National Seminar on

The Language of the Soul: Vachanas, Sufi and Zen Buddhism

Date: Friday, 12 September 2025

Editor

Dr. Saraswathi

Co - Editor

Vinutha B.C.

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಾಸಿಕ ತಜ್ಜ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
LITERATURE, CULTURE - RESEARCH QUARTERLY
PEER - REVIEWED JOURNAL
ISSN: 2320-9941

ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದ

ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಕರ

PRATHISPANDA

An Exchange of creative Impulse

SPECIAL EDITION

Kalpataru First Grade Science College
Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College
Reaccredited by NAAC - Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages
Organize One-day National Seminar on
The Language of the Soul : Vachanas, Sufi and Zen Buddhism

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು

ಕೆ. ಆರ್. ಒಸವರಾಜು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಕಟಕೆ :

ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ
ಶೋಟಿದ ಮನೆ ನಂ 107(25)
ಕಂಬಾಫಟ್ಟ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ
ಶಿವಟ್ಟೂರು 572201

e-mail: prathispanda@gmail.com

website : <https://prathispandha.wordpress.com/>

ತჯ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ PEER REVIEW COMMITTEE

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹುಳಿಯಾರು - ಕೆಂಕೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನಾಡಾಟಕ

Dr. Saraswati K. B

Associate Professor, English Department
BMS Govt First Grade College, Huliyar - Kenkere
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಎಂ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಚೆನ್ನೈ, ತಮಿಖುನಾಡು

Dr. M. Rangaswamy

Assistant Professor,
Kannada Department
University Of Madras,
Chennai, Tamil Nadu

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೊರಟಿಗೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನಾಡಾಟಕ

Dr. Jyoti K. B.

Professor, English Department
Govt First Grade College, Koratagere,
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಎಂ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಮಧುಗಿರಿ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನಾಡಾಟಕ
Dr. Govindaraya M.

Professor

Kannada Department
Govt First Grade College, Madhugiri
Tumkur District, Karnataka

ಅನಿತ ಕೆ. ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮೌಂಟ್ ಕಾರ್ಮೆಲ್ ಕಾಲೇಜು ಸಾಫ್ಯಾರ್ಟ್, ವಸಂತನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನಾಡಾಟಕ

Anitha K. V.

Assistant Professor, Kannada Department
Mount Carmel College Autonomous, Vasanthnagar
Bengaluru, Karnataka

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಶ್ರೀಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಡೀಪ್ರೋ ಟು ಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಕೆ. ನಾರಾಯಣಪುರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನಾಡಾಟಕ

Dr. Ravishankar A. K.

Assistant Professor, Kannada Department
Kristu Jayanti Deemed to be University,
K. Narayanapura
Bengaluru, Karnataka

ಸಿದ್ದರಾಮಂತ್ರ ಡಿ. ಎಂ

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಬಾಡೇನಹಳ್ಳಿ, ಗುಜ್ಜಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನಾಡಾಟಕ

Siddaramaiah D. M

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Baadenahalli, Gubbi Taluk,
Tumkur District, Karnataka

ಪೆ. ರಾಮು ಟಿ. ಡಿ.

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಕಾತ್ರಿಕೆಹಾಲ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನಾಡಾಟಕ

Ramu T. D

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Kathrikehal, C N Halli Taluk
Tumkur District, Karnataka

ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರು

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ವಚೇಲರು

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಭಾರತವೊಂದು ಸಂಗಮ. ಈ ಸಂಗಮವನ್ನು ನೂಲೆಳಿಯಂತೆ ಒಂದಾಗಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಜ್ಞ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅತಾರ್ಥ, ಅಗೋಚರ, ರೂಪವಿಹಿನ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆದರೆ ಸುಪ್ತ. ಸರ್ವದಲ್ಲಿ ಲಘುವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಗಮಲು. ನಾಟ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಹಾಸ್ಯ, ಕಲೆ, ಪಾಕ, ತಾಳ, ಲಯ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಲೆಕ್ಕಾ, ವೈದ್ಯ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ವ್ಯಾಪಕ ಶಕ್ತಿ. ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡದ, ಕಾಣಲೇಬೇಕಾದ ಆದರೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ, ಸಂಕೇರ್ಣವಾದರೂ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸಬಿ.

ಭಾರತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗುವುದು ಪ್ರತಿಪಂದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯ. ತಿಪಟುರಿನ ಕಲ್ಪತರು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಬುಕ್ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ 12-09-2025ರಂದು "ವಚನಗಳು, ಸೂಭಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅಂತರಂಗದ ಭಾಷೆ" ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ದಿನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮೀಕ್ಷಾನವನ್ನು ಅಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮೀಕ್ಷಾನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ವಚನ, ಸೂಭಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಗಳ (ಆದಿಮ, ಆರೂಢ, ಸಿದ್ಧ, ಅವಧೂತ, ನಾಥ, ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಮೂಲಹಂದರ, ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಆದಿಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಏಕತಾನದಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳ ಮೂಲವಾದ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯು ಸಾಗರದಂತಹದ್ದು. ಕುರುಡರಾದವರು ಆನೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆನೆಯಂತಹದ್ದುದೇನನ್ನೋ ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೇಗೆ ಅಸಫಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ ಆಗುವ ಗೊಂದಲ ಸಹಜ.

ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗಿರುವ, ಇಂದಿಗೂ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಹುಜನರು ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಅದರ ಭಾಗವಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಹುಮುಖಿ. ಇಂತಹ ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ, ಸೂಭಿ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜೊ ಹಯಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡುವ ಈ ಯಾವ ಪ್ರಸಾರಗಳೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತಾದ ಸತ್ಯ/ಮಿಥ್ಯಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜೀವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರೇಮ ವಿಲಾಪ ಸೂಭಿಗಳ ಜೀವಾಳ. ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ತರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಒದಗಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಜೀವಪರಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಜ ಕುಶಾಹಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಹುಡುಕಾಟವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭೂಮೆಗೆ ಸಿಲುಕೆ ದಾರಿತಪ್ಪಿರುವ, ದುರಂತ ಕಂಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ಆಚರಣೆಗಳು ಮೌಧ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಡೆ-ತಡೆ, ಭೂಮೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು, ನಮ್ಮ ತಯಾರಿಗನುಗಣವಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೇ ನಮ್ಮದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಜ್ಜಾಗಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಪತರು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಂದ ತಂಡವು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತದೆ.

– ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

National Seminar - 2025

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of *Prathispanda* is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

What makes this seminar truly special is its interdisciplinary and global approach. By forging connections between Vachanas, Sufi writings, and Zen Buddhist thought, we aim to highlight the shared spiritual ethos and progressive ideas that emerged across these traditions. These movements—though distinct in geography and form—resonate with one another in their emphasis on inner transformation, simplicity, and the rejection of rigid dogma. Their relevance remains undiminished in today’s world.

We are honored to host eminent scholars in the fields of Vachana literature, Sufism, and Buddhism, including Dr. Rajendra Chenni, Dr. Nataraj Budhal, Dr. Sukanya Kanaralli, and Dr. Sreedhara, whose insights will enrich our understanding of these traditions. Alongside them, students, researchers, and young scholars will present papers and participate in meaningful discussions, ensuring that the seminar becomes a vibrant space for dialogue and reflection.

I would like to take this opportunity to express my heartfelt gratitude to the Office Bearers of Kalpataru Vidya Samathe, with special thanks to Sri G.P. Deepak, Vice-President, and Sri H.G. Sudhakar, Secretary, for their unwavering support. My sincere appreciation also goes to our resource persons, paper presenters, and contributors to this special edition.

A special note of thanks to Dr. Saraswathi, Editor of Prathispanda, and Dr. Ravishankar A.K., whose dedication and editorial guidance have been instrumental in bringing this edition to life. I also extend my gratitude to our Principals, Dr. G.N. Umesh and Dr. T.R. Vijaya Kumari, for their constant encouragement.

Finally, I thank all faculty members, non-teaching staff, and my dearest students who have actively participated in organizing this seminar and ensuring the timely release of this special edition.

May this edition serve as a bridge—between traditions, between generations, and between the soul and the word.

Warm regards,

Vinutha B.C.

Associate Professor of English
Coordinator, National Seminar

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು – ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು - ಎನ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು	1-5
2. ಅವಧಾತ ಪ್ರಜ್ಞೇಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ - ಡಾ. ಕಿ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ	6-11
3. Caste and the Cost of Reform: A Reading of Tale-Danda and Oor Iravu - B.C.Vinutha ¹ , Dr. Pooja Halyal ²	12-16
4. Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community - Dr. Jyothi K.B.	17-19
5. Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy - Archana Venkatesh	20-23
6. Importance of Basavanna's Vachanas In Contemporary Society - Lokeshwaraiah C M S ¹ , Pooja J K ²	24-28
7. No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas - Vishweshwara Srikantha Ullagaddi	29-33
8. Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna, Allamaprabhu and Kanakadasa - Ms. H. G. Sarvamangala ¹ , Ms. Madhushalini ²	34-37
9. Concept of Creation and God - Dr. Rekha kowshik. P.R	38-46
10. Vachana Literature – A Rebellion Against Social Evils - Lakshmi A. Hiremath	47-49
11. VACHANAS OF BASAVANNA - Dr. G N Umesh	50-52
12. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ - ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ.	53-56
13. ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕ ನೀನೆನಗುಂಟು - ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ	57-62
14. ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....? - ಡಾ. ರೇಣುಕಪ್ಪಸಾದ್ ಬಿ.ಆರ್.	63-66
15. ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ - ರವಿ. ಎನ್.	67-70

16. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ : ತೌಲನಕ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆ - ಶ್ರೀಮತಿ ಯಶೋದ ಎಸ್. ಪಿ	71-74
17. ಶರಣರ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು - ಡಾ. ರತ್ನಮಂಜರಿ ಕೆ. ಜಿ.	75-80
18. ಶಿವಶರಣೆಯರ ಕಾಯಕ ಮೀಮಾಂಸೆ - ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ವಿತಾ ಹೆಚ್. ಎಸ್.	81-84
19. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು - ಕಲ್ಪನ ಪಿ.	85-89
20. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ - ಎ. ಎಂ. ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರ	90-92
21. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ - ಡಾ. ನಳಿನ ಎನ್	93-98

ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು – ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನಿಲ್ದಾರರು

ಶ್ರೋದ್ರ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬೌದ್ಧ, ಜ್ಯೇಂದ್ರಿಯ, ಅಜ್ಯೇವಿಕ, ನಾಥ, ಕಾಳಾಮುಖಿ, ಅವಧೂತ, ಸಿದ್ಧಿ, ಸೂಫಿ, ವಚನಕಾರ ಮುಂತಾದ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಗಮಭೂಮಿ. ಅಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಿದ್ಧರು, ಅವಧೂತರು, ಆರೂಧರು, ಅಚಲಿಗರು, ಗುರುಮುಕ್ತಜ್ಞರು, ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ಶಿವಶರಣರು, ಅದ್ವಯ ಸಾಧಕರು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾನ ತಾತ್ತ್ವಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು:

1. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗುರುಪಂಥಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುವೇ ಸರ್ವಸ್ವತನ್ನು ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಪೋಷಣೆ ಬೇಕು. ಗುರು ಶಿವ(ಮಂಗಲ) ಸ್ವರೂಪಿಯಾದವನು. ಅರಿವಿನ ಮೂರ್ತಿರೂಪ. ವೃಕ್ಷರೂಪದ ಗುರು ಸಂಕೀರ್ತಮಾತ್ರ. ನಿಜವಾಗಿ ಅರಿವೇ ಗುರು.
2. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಧರ್ಮದ, ಜಾತಿಯ, ಭಾಷೆಯ ಗಡಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞ ಅವರದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ – ವಚನಕಾರರು, ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು, ಅವಧೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ.
3. ಇದೊಂದು ನಡೆ-ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಂಪರೆ. ಮೊದಲು ನಡೆ ನಂತರ ನುಡಿ.
4. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳು. ಅನ್ವಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವಿಲ್ಲ.
5. ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಸುಬು, ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತವೆ.
6. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಂಥಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಆಸ್ವದವಿಲ್ಲ.
7. ಇವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅರಿವೇ ಗುರು. ಮೂರನೆಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಲ್ಲ.

ಎಸ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು
ತುಮಕೂರು

8. ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳೂ ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ.
9. ಯಾವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳ ಸಂಗಮಭೂಮಿಯಾಗಿ ಕನಾಟಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಪದ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕನಾಟಕದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಮೊದಲಿಗೆ

ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆ :

ಕನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ :

ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ನಾಥ ಪಂಥದ ಆರಂಭವನ್ನು ಕನಾಟಕದ ನೆಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದಿರಿ, ಇಹೋಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಗಳು ಬೌದ್ಧನಾಥಪಂಥದ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳಿಂದೂ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಬನವಾಸಿ, ಸನ್ಸ್ಕೃತ, ಮಾನ್ಯಲೋಟ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ನಾಗಾಜುನಕೊಂಡಗಳು ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನದ ಆದ ನೆಲಗಳಿಂದೂ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನವು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಿಂದ. ಮೇಲ್ಮೈಟಕ್ಕೆ ಇದು ದೂರಾಸ್ತಿಯದ ಸಂಗತಿಯಿರಬಹುದೆಂಬ ಅನಿಸಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು (ಇವುಗಳನ್ನು ವೇಮುಲ್ಲು ಸೂತ್ರಗಳು ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರ್ಗಳಿಂದು ಎಲ್ಲ ತಾತ್ತ್ವಕರು ಒಪ್ಪತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅಧೋಽಳೋಕದ ಒಡೆಯನಾದ ಮಹಾನಾಗನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ, ನಾಗಾಜುನನಿಗೆ ಅವುಗಳು ದೂರೆತುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮಹಾಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದನೆಂದೂ ರೈಸ್ ಡೇವಿಡ್ಸ್, ಕಲೂಪಹಾನ, ಕೆ ಕೆ ಇನಾದ ಮುಂತಾದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾನಾಗ ಯಾರು, ಅಧೋಽಳೋಕವೆಂಬುದು ಯಾವುದು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಷ್ಟ ಉತ್ತರಗಳಿಲ್ಲ. (ಸನ್ಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೋಕನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಸೂತ್ರಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧೋಽಳೋಕ ಮಹಾಚ್ಯತ್ತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ!) ಬೌದ್ಧ ಮಧ್ಯಮಕ ಅಧಿವಾ ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಆರಂಭದ ನೆಲವೆಂದು ಕನಾಟಕವನ್ನೂ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು ನಾಗಾಜುನನನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ವಾಸ್ತವ. ಸಾತಕೋರ್ವೀಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ನಾಗಾಜುನನ ಸ್ವೇಹ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆ ದೊರೆಗೆ ಪತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಗಾಜುನನು ಬರೆದ ಸಹ್ಯಲೇಖವೆಂಬ ಕೃತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೂರು ಬೌದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೋಣಿಪರದ ಜೊತೆಗೆ (ಇಂದಿನ ಬಳ್ಳಾವೆ) ನಾಗಾಜುನನ ಹೆಸರು ಜೊಂಟೆಯಾಗಿದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ: ಈ ನೆಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇನು?

ಬೌದ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮಕದ ನಿಲುವೇನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರ ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದಾದರೆ ಯಾವ್ಯಾವುದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಯ ನಿಲುವಲ್ಲ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವೀಗ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಮೊಳ್ಳು ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಇದಿರಾಗುವವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವೇಕ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಕೇಡುಗಳ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು, ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರುವುದು. ಅದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿಗೆ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ನಾವೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಳ್ಳ ಸಂರಚನೆಗಳು. ಈ ಸಂರಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಡೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ನಿಜವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣಾದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳ

ಒಗ್ಗಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮೌನತಾಳಿದನು. ಇದು ಉತ್ತರಿಸಲಾರದ ಮೌನವಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ನಡೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ಮೊಳ್ಳೆ ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತುಕರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವು.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾಲಾತೀತವೇ? ಅಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೋದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
2. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತಿ ಇದೆಯೆ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೋದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
3. ತಥಾಗತ ಮರಣಾನಂತರ ಬದುಕಿರುತ್ತಾನೆಯೆ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೋದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
4. ಆತ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯೋ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇನೋ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಬುದ್ಧಿ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಯಾವುದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಾರದು. ಮೊಳ್ಳೆ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ಥಿಗಿತಗೊಳಿಸದೆ ಹರಿಯಬಿಡುವುದು. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನದ ನಡೆ ಕೂಡ.

ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಚಲನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದೆ ಸುಳ್ಳ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಆಚೆಗಟ್ಟಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ. ಅಲ್ಲವುನೂ ಹೊದಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇರುವ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಡೆಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಬಯಲು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಗುರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಾಳದಿರುವುದು! ಇದು ಇಷ್ಟ ಸರಳವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕರಿಂಬಾ ಅಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಗಿ ಬದುಕಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸರಿ ತಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಂದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತೀವ್ರಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವನನ್ನೇ ಬುದ್ಧನೆನ್ನುವುದು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಅರಿವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿ ಬೇಳಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇದು ತಾನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ನಾವು ರೂಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತೋರುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳೂ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಹವನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳ ಮಹಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳ ಬಂಡಾಯವು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳ ನಿರಸನದಿಂದಲೇ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಜಾತಿ. ಅಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿನಾಧರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೇಲುಕೆಳೆಂಬುದನ್ನು ತಗುಲಿಸಿ ಅವರೂನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವೂ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಇದನ್ನು ದಾಟಿತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಳಿಸಲಾಗದ ಈ ರೋಗಿಂದ ಸಮಾಹದ ಪಾರಾಗುವಿಕೆ ಅಪ್ಪು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಂದೇ ಸಾಧನಾಪಂಥಗಳು ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ದೇಹವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ದೇಹನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟಿನ ಸೂತಕ ಕಳೆದು ದೇಹಸಾಮಾನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಸಮಾನ ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

‘ಅಯ್ಯೋ ಮೂಢ, ಚಾಂಡಾಲನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ

ಉಣಿವರವರೆಗೂ ಇಲ್ಲದ ದೋಷ

ಅಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬಂದು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ?'

(ಸರಹನ ದೋಹಾಕೋತೆ)

ಎಂದು ಚೆಚ್ಚಿ, ಜಾತಿಯೂ ಒಂದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮನೋಕೋಶವೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಾಟುವಿಕೆ ಅಳ್ಳುತ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಾಂಡಾಲನೊಬ್ಬ ಎದುರುಗೊಂಡಾಗ ‘ಮುಟ್ಟೀಯ ಮುಟ್ಟೀಯ..’ ಎಂದು ಮುಡಜಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಒಣತಾತ್ತ್ವಕರೆಯ ವಂಚನೆಯಲ್ಲ. ಅದು “ಮನ ಅಸ್ತಮಿಸಿದಾಗ, ತನು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾದಾಗ, ಸಹಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವುಂಟಾದಾಗ ಶೂದ್ಧನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ.” ಎಂಬಂತಾಗಬೇಕಾದ ಮುಕ್ತಿ. ಬೌದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಚಾಂಡಾಲನನ್ನು ಚಾಂಡಾಲಶ್ವದಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ವದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಓದಿಕೊಂಡು, ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳಿಯ ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ರೋಗವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿ, ರೋಗದ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರದ ಜಿಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು,

ಅದನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಜೊಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿದ್ದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗವೋ ಅಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗ ಬೋಧಿ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಮುಸ್ತಕೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಅಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಜಗತ್ತು ಬುದ್ಧನೆಡಿಗೆ ನೋಡಲು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಅವನು ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೇ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ವಿವರಣೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಲೋಕದೊಡನೆ ಕರುತ್ತ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿ ಮಾರ್ಗವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿರದೆ ಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮೂಡುವ ಅಂತರಾಹಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಗುರು ಲೋಕವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬುದ್ಧ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಲೋಕ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಲೋಕ ವಿವರಣೆ ಇದು:

1. ಸಬ್ಬೇ ಸಂಖಾರ ಅನಿಷ್ಟ: ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೂ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗದ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಯಾವುದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
2. ಸಬ್ಬೇ ಧರ್ಮ ಅನಾತ್ಮ: ಲೋಕದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ. ನಾವೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಗಳನೂ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇರಲ್ಲ. ಅವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಸಾರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ‘ವಸ್ತು’ವೊಂದರ ಆಚೆಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆರಡೂ ಇರಲ್ಲ.
3. ಎಲ್ಲವೂ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಇಂತಹ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾದುದೇ ಲೋಕ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಜಗತ್ತನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಬಾಳಲು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು ಅನ್ನತಾರೆ.
4. ಸಬ್ಬೇ ಸಂಖಾರ ದುಃಖ: ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರ ತಲ್ಲಿದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಖಾರ ದುಃಖ ಅನ್ನತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಉಂಟಾಗುವ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾವೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು, ನಾನು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಾನು ನನ್ನದ್ದು ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ತಂದಿರುವ ದುಃಖ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲ.
5. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಒಂದು ಪ್ರವಾಹ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೂ ಬಾಳುವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿರು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಹೊಂಡಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ನಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು.
6. ಲೋಕವನ್ನು ಒಂದು ಎಂದಾಗಲೇ ಎರಡು ಎಂದಾಗಲೇ ವಿವರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಬಯಲು, ಶಾಸ್ಯತೆ, ಮಧ್ಯಮಮಾರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಯಲು, ಶಾಸ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಸೊಸ್ಯಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ತಾಯಿ ಗಭರ್ದ ಹಾಗೆ ಖಾಲಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲದು; ತುಂಬಿ ಹೆರಲೂ ಬಲ್ಲದು. ಲೋಕ ಕೂಡ ತಾಯಿಗಭರ್ದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕಗಳು ಅನೇಕಗಳಾಗುವುದೇ ಸತ್ಯ. ಈ ಬಹುತ್ವ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ನಡೆಯೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆದರ್ಶಗಳು.

ಕನಾಟಕದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆ

ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎಂದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. ಅದು ಅರಬಿಯ ತತ್ತ್ವಚಿಂತನೆಯನ್ನು

ರೂಮಿ, ನಜೀರ್ ಜಾಯಸಿ, ಬಾಬಾಫರೀದ್, ಬುಲ್ಲೀಶಾ ಅವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ದಾರಾಶುಕು, ಬಂದೇ ನವಾಜರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು, ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬಂದೇನವಾಜ, ಯಮನಾರಪ್ಪ, ಖ್ಯಾಜಾ ಅಮೀನುದ್ದೀನ್, ಖಾದರಲಿಂಗ, ದಾದಾ ಹಯಾತ್ ಮೀರ್ ಖಿಲಂದರ್, ಲಾಡ್ ಷಾ ವಲಿ, ಗೇಸುದರಾಜ್ ಬಂದೇ ನವಾಜ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ತಾತಯ್ಯನ ಸಮೂಹಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ದರ್ಶನಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಮಾನುಭಾವ, ತತ್ತ್ವಪದಕಾರ, ಮತ್ತು ಶರಣ ಮತ್ತು ದತ್ತ, ವಾರಕರಿ ಹಾಗೂ ಕೊಡೆಕಲ್ ಪರಂಪರೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ. ಈ ಕೊಳು ಪಡೆ ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅಪ್ಪು ಸರಳವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಅನೇಕ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳೊಡನೆಯೇ ಅದು ಸ್ಥಳೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಂಥಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಅದರ ಪಾಂಥಿಕ ಶರ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಎಂದೇ ಅಧ್ಯ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ:

1. ಕರಣ ದ್ವೈತ ನಿಲುವನ್ನು ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ರಾಜಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದಿರುವ ಏಕಮಾಲವಾದಿ ಇಸ್ಲಾಮೀ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಯೊಂದಿಗೇ ತಕರಾರು ತೆಗೆದ ಸೂಫಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಯಾರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೂ ಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗೆ ಉಲೇಂದು ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮೂಲ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳಿಗೇ ಸಿಟ್ಟು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.
2. ಇದೊಂದು ಗುರುಪಂಥ. ಸೂಫಿ ತತ್ತ್ವವು ಗುರುತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಗುರುವೇ ದೊಡ್ಡವನೆನ್ನುತ್ತದೆ.
3. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಾಯಕವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ
4. ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಅದ್ವಯ ಅಧವಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. (ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರೋ ಪ್ರಾಣಿ, ಜೀತಿಸಿ ಬ್ಯಾರಿಹ ವಸ್ತುಗಾಣಿ)
5. ಸೂಫಿ ಎನ್ನುವುದು ದೀಕ್ಷಾಪಂಥ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಡೆಪುದಲ್ಲ. ಇಂಜೆಪಟ್ಟಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅಧವಾ ಇಪ್ಪಪಟ್ಟು ಕಳಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದು.
6. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು, ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿ ಎನ್ನುತ್ತದೆ.
7. ಸೂಫಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವವರೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯ ಇಕ್ಕಟನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಧಾರ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮುಂತಾದ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಜಾತಿಯ ಹಂಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟಿದವರು.

ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಪರಂಪರೆ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಘರೀಬೇಶನ ಪರಂಪರೆ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಪರಂಪರೆ, ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆ, ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೀಶನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ದೀನದಾರ್ ಚನ್ನಬಸವೇಶರರ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಂಟೆದಲ್ಲಿನ ಪರಂಪರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಡೆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾಗಿದ ಮೂಲಕ (ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ) ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಂಟೆಸ್ಸಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಲಿಂಗವಿಸಜ್ಞನೆಯನ್ನೇ ಕೊಡೇಕಲ್ ಪರಂಪರೆಯವರು ಹೊಡ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಬೋಳು ಜಂಗಮರೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಫಿ ಸಂಬಂಧವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ-ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗುವ ಸಂಬಂಧ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ತರ್ಕ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ಗದ್ದಗೆಯೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಭೇದ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಟ್ಟಬಿಹುದಾದವನು-ಮುಟ್ಟಬಾರದವನೆಂಬ ದೇಹದ ಅವಮಾನವಿಲ್ಲ; ಒಳ-ಹೊರಗೆಂಬುದಿಲ್ಲ; ಆಳುವವನು-ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೆಂಬ ಅಸಮಾನತೆಯಲ್ಲ; ಜಾತಿಯಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡುಸ ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಮೂಹದ ಹಿತವೇ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತಿಕ - ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಕಡೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಇವೇ ಆಗಿವೆ. ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದ ಗೊಡವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಡವರು, ಶ್ರಮಿಕರು, ಕೃಸದರದವರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರನ್ನು ತ್ರೀತಿಸುವ ಸೂಫಿ ಸಂತರಿಗೆ ಶರಣ.

ಅವಧಾತ ಪ್ರಜ್ಞೀಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ

ತಾಳಮಾನ ಸರಿಸಮನರಿಯೆ
ಓಟಿ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನಿರಿಯೆ
ಅಮೃತಗಣ, ದೇವಗಣವನರಿಯೆ
ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ
ಅನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ.

ಜೀವ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾತಿರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಯಾವಾದೇ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಭಿವನಿಯಂತೆ ಆಗಿವೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಅನುಸಂಧಾನದ ತೀವ್ರತೆಯು ಎದಿರುಗಾಣವವರ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಸುವುದು ಹೋಲಿಸ್ಕೋ ಆಗಿ ಏನೂ ಇರಲಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಅಧಿಕಾರವೆಂಬ ಘಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಅನಿವಾಯ. ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಜಿಂತನಾಸಾವಾಧ್ಯ ವುತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಎಂಬ ನವ ಅಸ್ತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ, ಎಲ್ಲಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಮುತ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೇ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾಯ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಡಾ. ಕೆ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಮುಂದಾಯರು - ಕೆಂಕರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಅವಧಾತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿದೆ ಎಂದು ಓದಲು ಈ ಲೇಖನ ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅವಧಾತರು ಸದಾ ಡಯಲೀಕ್ಕೆ ಆಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಿದವರು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ, ಎದುರಿಗಿರುವವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನ್ನು ನುಡಿದವರು. ಈ ಸಂವಾದೀ ಗುಣವನ್ನು ಪಕ್ಕಕೆ ಸರಿಸಿ. ಅವಧಾತರ ಮಾತು, ನಡೆ, ವಚನ, ತತ್ವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಅರ್ಥಪಲ್ಲಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಕರಿಂದ ಯಾವುದೋ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನಾಗಲೇ, ಆಕ್ಷಿವಿಸ್ಟರ್‌ನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ತುರ್ತಿನಿಂದಾಗಲೇ, ಯಾರನ್ನೋ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಉಳಿಸುವ/ತೆಗೆಯುವ ಜರೂರಿನಿಂದಾಗಲೇ ಅವಧಾತರು ನುಡಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವನಾಡಿಯ ಸಖ್ಯಾವಿರುವ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶರೀಫರ 'ಬುದುಬುಡಿಕೆ' ಪದದಲ್ಲಿ ಅಂಗ್ಗರ ಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ:

ದಶದಿಕ್ಕು ಹಸನು ಮಾಡುತ ಬಂದಿಹನೆ

ಕುಶಲಗಾರ ಕಂಪನಿಯವನಮ್ಮೆ

ಹೊಸ ವೇದನೆ ಕೊಡುತಲೆ ಇಹನೆ

ಹುತ್ತಾರಿಕಿರಲೆ ಮನದೊಳು ತಾಯಿ

ಒಳಹೊರ ದಾರಿ ಸುಳಿವ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಾರಿ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವನಮ್ಮೆ ದೊರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿವನು ತಂಗಿ ಪರಪುರುಷ ಪರಂಗಿಯವರು.

ಅವಧಾತರು ಏಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲಿವವರು. ಹೊರಗಿನವರಿಂದ ಆಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪತನದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಲೇ ಅಂತರಂಗದ ಮುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಿಯತ್ತಾರೆ:

ಕೈಲವಿಲ್ಲದೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಯು ಉಂಟು

ತಲೆಯೋಳಗೆ ತಾ ಬೆಳಗುತದ್ವಾ

ನಯನ ತೆಗೆದು ನೀ ನೋಡವ್ವ ತಂಗಿ

ಬೈಲಿಗೆ ಬೈಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಮಗಳಿ

ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಳೆದು ತೀವ್ರಾನಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೇ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಸೀಮಿತ ಕಲಿಕೆ. ಅವಧಾತರ ಕಲಿಕೆಯ ಸ್ತರ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆಯಂದರೆ, ತಿಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಚೆಗೂ, ಯಾವುದೇ ತರ್ಕ, ವಿವೇಚನೆಗೆ ನಿಲ್ಲುಕದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವೆ ಮತ್ತು ಈ ಜೀವಜಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬ ಅರಿಮೆಯೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಉಳಿವಿಕೆಗಾಗಿ ಬಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಈ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗಿನ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದೆಂದು ಆಧುನಿಕರ ಸ್ಕೂಲಿಂಗ್ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅದನ್ನು ದೃಢಿಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು cyclical ಆಗಿದ್ದ ಮಾನವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಆಚೆಗೂ ನಿಂತು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಬುದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಜಾಣ, ದುರಹಂಕಾರ, ಮೋಹ ಮತ್ತು ರೂಢಿಗೆ ಬಿದ್ದ compulsionಗಳು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಗುರುತುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಲಾರೆವು ಎಂಬ ಹಪಾಹಪಿ ಹಿಂಗುವುದು ಮಾನವ ದೇಹ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಅವಧಾತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸಾಧ್ಯಾಪಿತ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ದಾಟಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: ನಾವು ಮತ್ತೆರು: ಮಾನವ ದೇಹದ ಮಿತಿಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಮತ್ತೆರು ಎಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯು ಫಳಿಸುವ ಮುನ್ವತ್ವ ನಮ್ಮೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಧಾತರ ಕನವರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೋಗುತ್ತಿಹುದು ಕಾಯ ವ್ಯಘರ ಇದರ
ಉಘಾವ ತಿಳಿದವ ಯೋಗಿ ಸಮಘರ

ಬದುಕೇನು ಮಾಡಿದಿ ಇಲ್ಲೇ ಸುಳ್ಳಿ
 ಮುದುಕಾಗಿ ಹೋದೆಲ್ಲೋ ಟೀ ಹುಷ್ಟ ಮರುಳೆ
 ಇದಕೇನು ಹೇಳುವಿ ಅಲ್ಲೇ ದೂತ
 ಹೊದೆಹೊಯ್ಯವರು ನಿನ್ನ ಯಮರಾಜನಲ್ಲ
 (ಹೋಗುತ್ತಿಹುದು ಕಾಯ ವ್ಯಧಃ: ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)
 ಕಾಯ ಅಸ್ತಿರವೋ ಕಾಲ ದೇಶ | ಮಾಯವಾಗುವವೋ
 ಹಾಯ ತಪ್ಪಿದ ಸಮಯ ಕಾಯಿರಿನ್ನಿಲ್ಲ
 (ಯಾತರ ಕರ ಫಾತಿಸುತ್ತಿದ್ದು ತಾವರೆಕರೆ ವೀರದಾಸಮೃನ ಪದಗಳು)
 ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು ಜಾಲದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ?
 ಈ ಲೋಕದಾಟವ ಅರಿಯದ ಮರುಳೆ ||
 (ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು - ಸೋಲ್ಲಾಪುರದ ಜಯದೇವಿತಾಯಿಯ ಪದಗಳು)

ಇಡೀ ಜಗವೇ ಶಕ್ತಿಯ ಅಣಿ:

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಅವಧೂತರು ಒಂದು philosophy, thought, idea ಅಥವಾ ಭಾವವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಮೂರ್ತದ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇವರು ದೇವರಲ್ಲಿ
 ವಾಯುದೇವನೆ ದೇವನಮ್ಮೆ
 ಜೀವ ಆದರೊಳು ಇರುವುದು ತಂಗಿ
 ಸಾಪು ಇಲ್ಲದೊಂದು ಗಿಡ ಉಂಟಮ್ಮೆ

 ಪಂಚ ಯೋಗವ ಮಾಡಬೇಕು ಮಗಳೆ
 ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣದಿ ನಡಿಬೇಕು ತಂಗಿ
 ಪಂಚಮುದ್ರೆಯ ಬಲಿ ಬೇಕಮ್ಮೆ
 ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ನುಡಿಬೇಕು ತಾಯಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಆಗಿರುವ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಾವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಆಂತರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಇತರಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ intense energyಯನ್ನು ಅವರು ತಮಗೆ ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇಶದ ಹೊವಿದ್ದಾವ
 ಹೊಪು ಎಂದರೆ ಹೊಪು ಅಲ್ಲಾ
 ಸೂರ್ಯಾವಣಾದ ಶುದ್ಧ ಹೊವ
 ಶೂರಿಶೂರಿ ಆಗತಾವ
 ಭಂದ ಭಂದ ಬೆಳಕ ನೋಡ
 ಚಂದ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಹೊವ ನೋಡ
 ದೇಶದೊಳಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ವಾಸ ಉಪದಿ ಗುರುದೇವ ಈಶನ ಮುಖಿದಲಿ
 ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿಡದ ಹೊವ ನೋಡ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನ ಪದಗಳು)
 ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು, ಬೆಳಕನ್ನು, ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿವನೆಂದು, ಸಾಂಬನೆಂದು. ಈಶನೆಂದು,
 ಲಿಂಗವೆಂದು, ಗುರುವೆಂದು ಮನಗಾಣವರು.
 ಎಂಥಾದು ತೋರಿಸಿದಾ ಸದ್ಗುರುನಾಥಾ

ಸಂತೋಷ ಎನ್ನ ಮಾಡಿದಾ
 ಸಾಗರ ದಾಟಿಸಿ ಯೋಗದ ಮಾರ್ಗ ಹೇಳಿ
 ಸಾಂಬಬ ತೋರಿಸಿದಾ

ರೂಪಕ್ಕಿ ರೂಪನಿಸಿದಾ
 ಸರ್ವರಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಾ
 ಭಾವಬಲಿತವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ದೃಷ್ಟಿಗೆ
 ಸುತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹೋಳಿಯುತಿದ್ದಾ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಅವರ ಜೀವನದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲಫಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಇಂತಹ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಭ್ರಮೆಯ ಹೋಳಿವನ್ನು ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುವವು ಶಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ:
 ತನು ಎಂಬೋ ಘಟದಲ್ಲಿ ಘನ ಗುರು ಶಿವತಾನು

ವಾಸ ಮಾಡ್ಯಾನ ತಂಗಿ

ತಃ ದೇಹಕ ಒಂದು ಹಸು ಶೈಂಗೋಳಿಷೀತು

ಅದು ಬಲು ದೊಡ್ಡದು ತಂಗಿ? (ಬಿದನೂರು ಗಂಗಮೈನ ಪದಗಳು)

ಈ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ವಾಸ್ತವ ಲೋಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದೆನಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಧಾರಿತರು ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಸರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಎಂತಿಂಥಾದೆಲ್ಲಾನು ಬರಲಿ
 ಚಿಂತೆಯೆಂಬೋದು ನಿಜವಾಗಿರಲಿ
 ಬಡತನವೆಂಬುದು ಕಡೆತನಕಿರಲಿ
 ಒಡವೆ-ವಸ್ತು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.
 ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಲಿ
 ಬಡಿವಾರದ ಬಾಂಧವರು ಮಡಿಯಲಿ
 ಗಂಡಸ್ತನ ಇಲ್ಲದಾಂಗಾಗಲಿ
 ಭಂಡನೆಂದು ಜನಗಳು ಬೃದಾಡಲಿ
 ಕುಂಡಿ ಕುಂಡಿ ಸಾಲವರೋದೆಯಲಿ
 ಬಂಡು ಮಾಡಿ ಬಯಲಿಗೆ ನಗುತಿರಲಿ
 ಭಾಸೆ ಪಂಥ ನಡೆಯದಾಂಗಾಗಲಿ
 ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಜನರೆಲ್ಲರು ನಗಲಿ
 ಈಶ ಶಿಶುನಾಳೀಶನ ಭಚಿಸುವ

ಆಸೆಯೋಂದು ತಾ ನಿಜವಾಗಿರಲಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಇದೇ ಜೀವಜಾಲದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯವು ಪಂಚಭೂತಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಅವಶರಣೆಕೆಗಳು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅರಿತ ಮೇಲೆ, ಭ್ರಮೆ ಹರಿದ ಮೇಲೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹದ ಭಿನ್ನಬೇದಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ; ಅಂತೆಯೇ ಜಾತಿಭೇದ, ಲಿಂಗಭೇದಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ:

ಜೀವದಾದಿ ಬಿಂದುವನ್ನು
 ತೀವೀ ಉಂಡ್ಡು ಮುಖವ ಮಾಡಿ
 ಓವಿದಕ್ಕರದಲಿ ಕೂಡಿ ಬಿಡದೆ ಅನುದಿನ
 ಕಾಲವೈರಿಯಾದ ಶಿವನ

ಭಾವದೊಳಗೆ ಬೆರೆಯಬಲ್ಲ

ಸಾವಧಾನಿಗಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು (ಉಡುತಡಿಯ ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ)

ಗುರುವಿನ ಕಲಿಕೆಯು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಿನಿಂದ ದೊರೆಯವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಅನುಭಾವದ ಬುತ್ತಿ.

ಬರಕೋ ಪದ ಬರಕೋ

ಇದರನ್ನಯ ತಿಳಕೋ

ಅಡಿಗಣ ಪ್ರಾಸಕೆ ದೊರಕದ ಪದವು

ನುಡಿ ಶಬ್ದಕೆ ನಿಲುಕದ ನಿಜಪದವು

ಎಡತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ನಡುವಿನಕ್ಕರದಿ

ಕಡುಶೊನ್ಯಾದ ಗುರುತದ ಗುರುಪದವು

(ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಓದಬಾರದೆ ತರಳ ಓದಬಾರದೇ

ಓದಿನೋಳಗಳೋದು ಶ್ರೀಗುರು

ಚೋಧಿಸಿರುವ ಅಧ್ಯಾವರಿತು ॥ ಓದಬಾರದೆ ॥

ಮೂರು ನದಿಯ ನಡುವೆ ಏಂದು

ಚಾರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮತದ

ಆರುಮೆಟ್ಟಲುಗಳೇರಿ ಸಣ್ಣ

ದಾಷ್ಟರವನ್ನು ತೆರೆದುನೋಡಿ ॥ಓದಬಾರದೆ॥

ಈಚೆಪಿಂಗಳಯೆಂಬುವಂತಾ

ನಾಡಿಯೆರಡು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮ

ನಾಡಿಯ ಮದ್ಯ ಕುಳಿತು ಮುದದಿ

ನೋಡಿ ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎನುತ

॥ಓದಬಾರದೆ॥

(ಶಂಕರಾನಂದಯೋಗಿ)

ಈ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿದ ಗುರುವಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ:

ಎನ ಬೇಡಲಿ ದೇವಾ

ದಾರಿಯ ನಡೆಯುತ ಶ್ವಾಸದೊಳಾ ಸ್ಕರಣೆಯ ಬಲಿಸುತ

ಎತ್ತ ನೋಡಲು ಅತ್ತ ಚಿತ್ತದೊಳು ಹೊಳೆಯುತ

ಅಕ್ಷಯ ಹಾತ್ರೆಯೋಳ್ಳ ಅಷರಂತೆ ಇರು ದೇವಾ॥

ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಡಿಯುತ ಅಹಂ ಸೋಹಂ ಹಗ್ಗವ ತಿರುವುತ

ಮಜ್ಜಿಗಿಯೋಳ್ಳ ಮುಳುಗಿದ್ದು ಹೆದರುತ ಬೆದರುತ

ರುಲ್ಲಿಸಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆವಲ್ಲಿರು ದೇವಾ॥

(ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ ಪದಗಳು)

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ, ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಲಯ. ಇದು ಮಂದಿ ಮಂದಿ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಒಳಗೆ ಆಗುವ ಮೌನ. ಈ ಮೌನವು ಹುತ್ತಕಚ್ಚಿ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಗುವ ಬೆಳಕು. ಅದರ ಸಾಮೀಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅವಧಾರರು ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಲಿಕೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು

ಬಯಸಿದವರು. ಕೇವಲ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಆಹಂಕಾರವೇನಿಸುವುದು ಸಹಜ:

ಅರಿವಿಲಿ ನಡೆದರ ಗುರುವು ತಿಳಿಸತಾನ |
ಆಗ ಆಗಿ ಚೊಕ್ಕ ಚೊಕ್ಕ ಆಗಿ ನೀ
ಪದಗಳ ಹಾಡಿದರ ಪದಗಳು ಇರಾವ ನಿಕ್ಕು

ಮಿಕ್ಕ ಪದಗಳ ಹಾಡಲಾಕ ಬರುದಿಲ್ಲ¹
ಆಗಬೇಕು ನೀ ಮೂಕ
ಮೂಕನಾಗಿ ನೀ ಲೋಕನಾತನ ನೆನಿವಲ್ಲಿ ನೀ ಯಾಕ

ಕಾಕ ಗುಣದಿಂದ ಡೀಕತೆದಿ

ಪದಗಳ ಹಾಡುದು ಸಾಕ | (ರಾಜಪ್ರಯ್ಯ ಮೌನಪ್ರಯ್ಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅವರ ತತ್ವಪದ)

ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಲಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅರಿತು ತಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧಾತರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವುದೇ ರಚನೆಗಳಿಲ್ಲದ, ನಿರ್ಮಿತಿ ನಿರಸನಗಳ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಪಡದ 'ಜೀವ' ಲಯದ ಸ್ವಜ್ಞಂದ ಹರಿಯುವಿಕೆ. ಈ ಜೀವ ಸ್ವಂದನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಯಾವುದೇ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಿರಸ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದನ್ನೂ ದೃವಿಕಕ್ಕೆ ಏರಿಸದೆ, ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತಾ, ಕಷ್ಟಸಹಿಪ್ಪಣಗಳಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೇ
ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೆಂದು ನಂಬಲೋ ದೋರೆಯೇ

ವ್ಯಾಪಾರ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗಿನ

ವ್ಯಾಪಾರ ಕಣ್ಣಿನಲಿಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಕಲವು ಎಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನಿಲ್ಲ (ಜಿದಾನಂದಾವಧಾತರ ತತ್ವಪದ)

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಭೂತವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾನತೆಗಳಾಗಲಿ, ಲೋಪಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೋಷವಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಅರಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಜೀವದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದ ನಮ್ಮ ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಜೀವ ಸಂಭೂತ ಎದುರು ಮಾನವರ ಹಳಹಳಿಕೆಯು ಮೌಡ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ. ಜೀವದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ ತನ್ನಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧಾತ ಪರಂಪರೆ ಯಾವುದೇ ಭೂಮೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಕೊಳ್ಳದೆ ಜಂಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸ್ತರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕನಾಂಟಿಕ ಸಮಗ್ರ ತತ್ವಪದಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.)

Caste and the Cost of Reform: A Reading of *Tale-Danda* and *Oor Iravu*

Abstract

Caste and Religion have been the most powerful and consistent forces that have defined the society of India since ancient times. The systemic segregation caused by the hierarchical Varna system and the caste hegemony have resulted in rampant discrimination among human beings and eroded the basic cords of humanity necessary for a harmonious society. Although several reformatory movements led by many saints and social reformers and mass agitations by the oppressed and Ambedkarite movements have tried eradicate the caste system and ensure equality, caste has still remained embedded in the very fabric of Indian society have deep ramifications even till day. It is within these dark realities of caste based oppressions like honour killings, murders and violence that flood the newspapers even today that this paper explores Girish Karnad's Taledanda which is a powerful critique of caste, religious orthodoxy, and social injustice in Indian society and C.N. Annadurai's Oor Iravu, a short film from the anthology Paava Kadhaigal which exposes the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. Taledanda and Oor Iravu are comparatively analysed to understand the dynamics of Caste that is intertwined with the personal lives of people and underpins

B.C. Vinutha ¹

Associate Professor of English,
Kalpataru First Grade Science
College, Tiptur-572201,
Karnataka State.

Dr. Pooja Halyal ²

Associate Professor,
Department of Studies in English,
Rani Channamma University,
Belagavi -591156,
Karnataka State.

socio-political exegesis of Indian society since centuries now.

Key Words : Caste, Varna system, Discrimination, Systemic Oppression, Honour Killing

Introduction

Girish Karnad's *Taledanda* is a historical tragedy that explores the 12th-century reformist movement led by Basavanna, a Saint-reformer in Kalyan, Karnataka. The play centers on the rise and fall of the sharanas, a community of poet - philosophers who rejected caste hierarchy, idolatry, and ritualism, advocating for social equality, spiritual freedom, and gender justice. King Bijnala, a low-caste ruler, as he is a Kalachurya, supports Basavanna's ideals, but faces betrayal from his son Sovideva and orthodox Brahmin advisors. Political intrigue leads to Bijnala's imprisonment and eventual assassination, symbolizing the collapse of the reformist vision.

The three-act play highlights the deep-rooted caste prejudices and the tragic consequences of challenging social norms, especially through the inter-caste marriage between a Brahmin girl Kalavati and a cobbler groom Sheelavanta that triggers violence and beheadings. The play also critiques patriarchal structures, portraying high-caste women as voiceless and marginalized, with characters like Rambhavati, the Queen and Lalitamba, Kalavati's mother embodying stereotypical roles. Despite the sharanas' progressive beliefs, their movement ultimately fails, and their followers later form a new caste—ironically replicating the very system they opposed.

Basavanna's spiritual order, reinforced the ideals by promoting the equal worth of all individuals before the divine, helping to dismantle oppressive social norms, mystics fostered inclusive spaces—such as Anubhava mantapa—that welcomed people from all social backgrounds, especially those marginalized by the caste system. He inducted people from all castes into the folds of Lingayat, and called them 'sharanas' who are all one irrespective of any divide, be it caste, class, gender or race. Therefore, Lingayatism rooted in the broader philosophical ideas promotes a classless and casteless society by emphasizing the inherent equality of all beings and the dissolution of ego-based identities. Its teachings focus on interconnectedness, compassion, and the concept of encouraging respect and empathy beyond birth or status. *Taledanda* critiques the rigid caste system that is operational till today despite Basavanna's teachings of Lingayatism that advocates for equality and spiritual unity of the entire human race. The play explores the tension between orthodox Brahmanical traditions represented by Manchanna, Damodhara Bhatta, Bhagirathi and the radical ideas of Basavanna's followers including Jagadeva, Kakkayya, Haralayya, Madhuvarasa and others. Karnad shows how noble ideals can clash with entrenched societal norms, often leading to tragic consequences.

The play begins with the unfolding of the effects of Basavanna's preachings which gathered poets, mystics, and philosophers in the city of Kalyana, forming a vibrant community that rejected idolatry and temple worship, promoted gender equality, and condemned caste discrimination. The spell of his personality, integrity, egalitarian thoughts and principles documented in his Vachanas and their impact on society is presented by Karnad in the very first act of the play. But when his radical thoughts lead to Madhuvarasa, a Brahmin's decision to marry his daughter Kalavati to Shilavanta, son of Haralayya, a cobbler, the movement faces violent backlash, leading to bloodshed and the

collapse of Basavanna's utopian dream. The inter-caste marriage becomes the turning point and what begins as a celebration of love and equality quickly spirals into violence. The brutal execution—taledanda, or beheading—of Haralayya and his son marks the collapse of Basavanna's dream and underscores the tragic cost of reform.

Karnad presents how Basavanna's thoughts of equality, ideas of work as worship, of internal and external purity and establishment of direct communion with God were beyond the normal understanding of common people of the times. The mass following of people elevating Basavanna to a godly status and circulating ideas of him as a miracle-monger, and their blind adherence to what he says, without learning the exact import of his message is amply presented in the play, suggestive of the dangers of blind hero-worship. In fact, when Basavanna learns of people's belief in the rumour of his performance of a miracle, he pleads to them with folded hands saying "I beg of you. Don't follow me around like this. There was no miracle in the Treasury. Don't shame me with this wanton talk of God's miracles! (p. 25) so, in a way the revolution went out of grasp of Basavanna himself. It's in the character of a seventeen year old Brahmin youth Jagadeva, that one can see the raw and unbaked impact of Basavanna's thoughts and ideals. Being a hot blooded adolescent of seventeen years, he wishes to put to action Basavanna's ideals of untouchability, and in the first act, his insistence on Mallibomma, tanner's son to enter his home can be seen as his enthusiastic practice of Basavanna's ideals. His leadership role in protecting the royal treasury from being tampered by King Bijnala's son Sovideva in the absence of Basavanna from the headquarters of Kalyana, by gathering more than fifteen thousand sharanas reflects his organizing skills. But when Jagadeva does not receive any applause, rather the entire crowd of sharanas is besotted by the charisma and divinity of Basavanna, his inner expectations get revealed. He tells Basavanna that despite his father's bedridden state and his mother's insistence on his being at home, he still led the march to the Treasury because - "To make sure Basavanna's honour remained untarnished. To establish his glory in perpetuity. That's why! Tomorrow I shall be the talk of the town, I told myself. I shall be the hero of the sharanas. I could see myself taken out in procession, hosted on the shoulders of my friends and companions! And what happened?...And this morning, as I emerged from them, I was told - Basavanna has performed a miracle Basavanna! No mention of me." (P 30)

So it can easily be deciphered that people like Jagadeva wish to emerge as leaders and achieve their glory by associating themselves with the happening people of their times. So there is no selfless intention in their actions and hence towards the end, we see Jagadeva as a reckless young man who does not have any patience to understand the plight of the ousted king Bijnala, who had protected the sharanas in his kingdom, at the cost of garnering opposition from the gatekeepers of orthodox tradition. Instead of releasing the benevolent king from captivity, Jagadeva murders Bijnala for no valid reason but in order to acquire his own glory as a leader of the sharanas. Jagadeva is representative of all those masses of people who wrongly interpreted Basavanna's preaching that led to unnecessary and mindless mass murders and the resultant anarchy in Kalyana.

The major distortive contention in this bloody revolution was caste, which is so deep rooted in the

psyche of Indians that king Bijjala of Kalyan, who himself does not have a royal lineage, but comes to power owing to his abilities, is unable to erase his caste even after establishing himself as a successful king. He says - “One’s caste is like the skin on one’s body. You can peel it off top to toe, but when the new skin forms, there you are again: a barber-a shepherd-a scavenger!”(P. 15) This observation holds true even today, as even today people are understood, segregated and receive differential treatment on the basis of their caste. Caste prejudices are so deep seated that in the play, when Jagadeva, Mallibomma and Kalayya have teamed up as sharanas with a united purpose of entering the palace to capture the errant Sovideva, there still lurks suspicion about one another as they are not from the same caste. Kalayya’s remark is significant when he says to Jagadeva - “And all along, while we were arguing and shouting and tying ourselves into knots about how to get inside the palace, you just sat there-smiling smugly-feeling superior, the solution already in your hands, didn’t you? You Brahmins, you are all the same. You’re only interested in having the laugh on others. (P.71) So, if the so called inspired youth who came under the direct influence of Basavanna during the 12th century when the revolution was ripe, could not cast away caste prejudices how can the society be freed from caste consciousness in the later periods of time?

It is this continued hold of the caste paradigm in Indian society that has led to violence, oppression and atrocities even in 21st century India, which has adopted the most egalitarian Constitution and formulated strict laws of human rights and stringent punishments for any lapses. The news reports of caste based atrocities are almost regular even today. So, if Taledanda ends with Basavanna devastated, his movement shattered, and families were torn apart, in modern times, families are boycotted, imprisoned, or killed—not for crimes, but for love across caste lines. One such example of honour-killing is presented in a short film Oor Iravu. Both Taledanda and Oor Iravu confront the devastating consequences of caste-based violence, though in vastly different contexts. Oor Iravu presents a modern, intimate tragedy where a father murders his pregnant daughter for marrying outside their caste, exposing how caste pride can masquerade as familial love. In contrast to Taledanda which explores ideological conflict and the collapse of utopian reform where reformers advocating for caste equality face brutal backlash, including beheadings, Oor Iravu focuses on personal betrayal and emotional trauma. Yet both works underscore a chilling truth—caste remains a deeply entrenched force, capable of destroying love, progress, and even life itself.

In the film that is directed by Vetrimaaran as part of Paava Kadhaigal, Sai Pallavi plays Sumathi, a pregnant woman who eloped and married a Dalit man, defying caste norms and Prakash Raj portrays her father Janakiraman, who seemingly reconciles and invites her home for a baby shower. But what unfolds is a brutal act of honour killing, where the father poisons his daughter, leading to her death along with the unborn child exposing the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. The final scene of Oor Iravu, is a harrowing portrayal of honour killing—stripped of any cinematic gloss and delivered with raw emotional brutality. It unfolds in a claustrophobic domestic space, where Sumathi, a pregnant woman, is poisoned by her own father,

Janakiraman, for marrying outside their caste. What makes this climax so devastating is not just the act of murder, but the emotional betrayal that precedes it.

After being poisoned, Sumathi's vomiting blood is not just a medical emergency—it's a metaphor for the violence caste inflicts on the body and soul. Her pleas for help, her desperate calls to her husband, and her appeals to her father's love are met with cold detachment. Her father Janakiraman's insistence that he's protecting his family's honour reveals the twisted logic of caste pride. His lack of remorse, his calculated cruelty, and his desire for a "quick and painless" death expose how deeply caste ideology can override basic human empathy. The film further presents Sumathi's mother's helplessness. Locked away and silenced, Sumathi's mother becomes a tragic witness to the crime. Her later testimony and institutionalization reflect how patriarchal systems punish not just the victims, but those who dare to speak out. Sumathi's words when she confronts her father - "Look me in the eye and tell me to die" - is the emotional peak of the film. It's not just a daughter pleading for life; it's a woman demanding accountability from a man who has weaponized fatherhood. She finally says "I will die just like you wanted. Let me die with dignity. How can you lead a normal life after murdering your daughter? How will you sleep peacefully? You are making a mistake papa, an irrevocable mistake." However, the film ends with a realistic postscript of injustice where the court's acquittal of Janakiraman due to "insufficient evidence" and the mother's confinement to a psychiatric facility underscore the systemic failure to protect victims of caste violence. Sumathi's husband Hari's appeal, supported by activists, becomes a faint glimmer of hope in an otherwise bleak landscape.

Conclusion :

This film is not just a cinematic moment—it's a moral reckoning. It forces viewers to confront the inhumanity that caste can breed, even within the most intimate relationships. Like Girish Karnad's *Taledanda*, which dramatizes the beheading of reformers for defying caste norms, *Oor Iravu* shows that the cost of challenging caste is often paid in blood. Thus, both works ask: What kind of society kills its own children in the name of purity? And more hauntingly: How do we live with that silence afterward? And these questions are recurrent which have found no answers.

Thus Karnad's play shows how state power often fails to protect reformers. Today, legal systems still struggle to shield inter-caste couples from violence. In both the play and real life, the emotional toll is immense. It is therefore necessary to keep alive the valuable humanitarian principles that are embedded in the Vachana literature and the Sufi literature, which can weave values of acceptance, resilience, and love that deserves celebration.

References :

1. Karnad Girish. *Tale-danda*. New Delhi: Ravi Dayal Publishers. 1993
2. Paava Kadhaigal-anthology drama film consisting of four short films, *Oor Ivaru* is one of them, directed by Vetrimaaran, available on Netflix.

Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community

Different religions and religious sects have invented various ways to achieve liberation or moksha. 8 fold path of Bhuddhism, three jewels or rathnatraya-(right faith, right knowledge, and right conduct) of Jainism, Three pillars(namjapa, Kirat Karna, (honest living) and Vand Chakna(sharing and selfless service) of Sikhism , Shatstala Siddantha of Veerasahaivas are a few models . After the powerful intervention of British culture in the 18, 19, and 20th century India, the whole Indian population underwent a collective cultural amnesia which made the Indian culture to remain with the superficial practices, blind beliefs now. The present day religious culture has remained with cultural practices without its soul of logic and rationale under it. This has led to the gradual decline and degeneration of religious practices as well. At this juncture, it is absolutely necessary to collect these practices and recreate them to their fullness in order to understand the past and its existence in the present . These actions help us to recreate, reform and rejuvenate old knowledge systems in and around us. To this effect, I visited the popular Veerashaiva mutts and consecrated places in and around Tumkur. I examined all the activities in these consecrated places -especially the offerings and blessings. Unlike Vedic temples, Veerashaiva temples do not belong to mythological gods and goddesses . They

◆
Dr. Jyothi K.B.

Professor

Government First Grade College
Koratagere, Tumkur District.

jyogowdev@gmail.com

are the holy graves of gurus who have attained Samadi state. Some are the consecrated spaces where the guru stayed for a while and pursued penance and diffused Sharana tatva. Though some Veerashaiva temple complexes has figurines of mythological Hindu gods and goddesses in the main gopuram, the main diety of the temple in the garba gruha is guru himself. These sculptures are constructed to signify the spiritual heights of the yogi or a guru attained on par with the mythological gods. The Veerashaiva temple complexes have carvings of the miracles the guru performed in his life time.

I visited Kare Kurchi, a religious consecrated place in the Bangalore- Honnavar Highway near Kondli cross. It is a seat of Shri Guru Siddarameshwara also called as Gadduge. During his stay in the district, for religious diffusion of Sharanatatva, he stayed in different places of the district. After he passed away, these places have become consecrated places. Kare Kurchi is one such place. The early morning pooja happens in the stone hollow where the guru stood upturned and performed penance. The food offered to the deity-the guru himself -is raw, soaked overnight pulses. Fruit salad of mixed fruits like apples, palms, bananas, chikkus, with varieties of dry fruits added with honey is a delicacy offered to the guru. Recipes which require pounding, powdering, and kneading are done in the temple premises itself. To put together, early morning fruit diet with coconut , banana offerings, is compulsory for the chief diety- Guru Siddarameshwara. Different forest flowers, leaves, greens, aromatic flowers like Lingada flower, are offered here. Medicinal leaves of Bilvapatre and coconut water are mandatory offerings. Devotees bring these offerings as a sacred duty to the reminiscence of the guru. The red cloth called Kavi is given to the priest of the hollow rock temple in the name of the guru. Rarely, It is not uncommon to see the Bilva fruits and toddy offered at the various selected samadis of various matadeeshas and sacred oxen of the Kare Kurchi mutt. Various matadeeshas who practiced different paths (like staying alive only by consuming fruits, or sacred water) towards moksha will be offered the same in their samadis(sacred graves). The bhasma, vibhuti , sandle wood paste , dhoopa, deepa offered to the guru who manifest in the form of linga are similar to tantric practices

The next consecrated place I visited, was Godekere -another seat of Guru Siddarameshwara. The old practices still continue here. Guru Siddarameshwara believed that Gangamma, - the water goddess is his mother because he experienced drought in Tumkur as well as his home town Solapur in Maharashtra. He never did anything(building of tanks, well, mutts, bridges) without provision of water . He prayed Gangamma first. Even now, in Godekere the Siddarameshwara Gaddige- temple complex , the early morning pooja begins by bringing water(Gangamma) from the hill hollows/ holes in Brahmi Muhurat. The priest has to walk 4 miles on the sacred cloth from the water hollow when the devotees bread open coconut shells and pour fresh coconut water continuously on his feet as he walks with the pot of ganga on his head.

I visited Gubbiyappa temple in Gubbi. Gosala Channabasaveshwara is also called as Gubiyappa. In 13th century, the main diety of Gubbi Channa Basaveshwara temple- Guru Gosala Channa Basaveshwara had a practice of going for early morning walk in his wooden sandles around Gubbi

town. Devotees still believe that the guru does this walk every day because the sandles wear away by the end of the year. Devotees bring new sandals for the guru every year during annual car festival. Devotees say that they are able to see the foot marks of the guru on the sandles.

The Tontada Siddalingeshwara temple of Yediyur has more than 300 figurines on the main gopuram which narrate the miraculous events and prescriptions done by the guru to help the ordinary people. People believe that the guru is the incarnation of Shiva. As all the Veerashaiva mutts have the similar offerings as in Kare Kurchi, Sahasra Rudrabhisheka, Rudrakshis, Sahasra Kamala pooja, Laksha Bilvarchana Lakshadeepas are also offered to Yediyur Tontada Siddalingeshwara on different occasions. The guru envisaged his devotees to wait for him outside the samadi place with the vibhooti before he went into the Nirvikalpa Samadhi. Then he passed away by attaining Samadi state. In the same place, devotees smear vibhooti as a compulsory practice even today.

All the above temple complexes follow unique directions of these popular gurus even today. In all these mutts, all the requirements of the guru for a celestial and ascetic life like food, clothing, medicines, recreation, aromatic and perfumed flowers are offered by the devotees - as if he is still living. The Doddatta, Mayakkana Kunitha, Veerabhadra Kunitha, Donne Siddaramanna Kunitha, Nandi Kunitha, Harikathe are offered for the entertainment of the guru in these consecrated spaces. A human constructed forest is planted around these spaces. The forest produce is brought to the mutt complex by the devotees voluntarily. The produce is marketed and used for the development of the mutt. Theft is uncommon in these forests spaces which belong to the mutts. Some devotees offer selfless service in these mutts because they believe that service of the guru is a way towards moksha. The forest produce like honey, Atti, Aala fruits, coconuts are offered to the guru temple. To conclude, Lingayatism or Veerashaivism worships real human beings in flesh and blood who transformed into divine beings in their life time. It does not have a mythical god from heaven. The chain of divine beings continues to the next generations when a successor of the guru is chosen to the mutt by the devotees. The sacred Veerashaiva agamas and devotee consciousness prescribes processes to transform the successor human being into divine beings. The Veerashaiva society presumes the new one in the frame of the old one. Every generation has a guru. The teachings of the popular guru are collected and preserved permanently in the mutt. Gurus with their individual eccentricities and merits express their existence through various practices in these mutts even today after hundreds of years.

Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy

Vachana literature, a body of poetic sayings composed in twelfth-century Karnataka, has often been interpreted as devotional writing. Yet, a deeper engagement reveals it as a cultural revolution in verse. This paper argues that vachanas are best read not merely as religious expressions but as radical interventions in the socio-political and literary fields of medieval South India. By using the spoken Kannada idiom, the vachana poets undermined the exclusivity of Sanskrit scholarship and placed spiritual authority in the hands of common people. Through critical analysis, this study explores their form, themes, contradictions, and afterlives, showing how vachanas functioned simultaneously as poetry, protest, and philosophy.

Introduction

When we read a vachana, we encounter more than a devotional utterance; we encounter a challenge. These compositions arose in a context where temple economies, caste hierarchies, and priestly authority structured nearly every aspect of life. Against this order, Basavanna and the sharanas proposed a vision that gave equal weight to artisans, peasants, and women. Their choice of everyday Kannada, free of the ornamentation that characterized classical Sanskrit poetry, reflected a commitment to accessibility and equality.

Archana Venkatesh

Department of English

Pallagatti Adavappa Arts & Commerce
College Tiptur

Scholars sometimes dismiss vachanas as “folk sayings,” but such a view underestimates their sophistication. The sharp brevity of a vachana was not a weakness but a deliberate strategy—an artistic form suited for oral transmission and collective memory. The present paper examines vachanas not as passive reflections of bhakti but as a literary experiment designed to destabilize entrenched power.

Historical Background

The emergence of vachana literature must be situated within the socio-economic ferment of twelfth-century Karnataka. Feudal structures were consolidating, and temple-based economies thrived on the labor of lower castes. Into this world stepped Basavanna, minister in King Bijjala’s court, whose philosophy of Kayaka (dignity of labor) and Dasoha (sharing of surplus) redefined the meaning of religious practice.

The sharanas’ revolt was not armed but verbal: they sought to dismantle social hierarchies through literature. The breadth of participation—cobblers, weavers, potters, women mystics—was unprecedented. However, over time, this radical ethos hardened into an institutionalized community, the Lingayats. This paradox—revolutionary beginnings giving way to structure—is a critical lens through which vachanas must be evaluated.

The Poetic Form of the Vachana

Vachanas are unmetered, colloquial, and direct. This stylistic choice was intentional: it rejected the artificiality of ornate prosody. In literary history, they stand as one of the earliest experiments in vernacular free verse. The plainness of diction hides a sharpness of thought; the aphoristic tone allowed them to be recited, remembered, and debated in public spaces.

A closer look shows that form and politics were intertwined. The refusal of rigid meter mirrored their refusal of rigid hierarchy. The poetic innovation was inseparable from the social vision—to democratize not only worship but also literature itself.

Themes and Critical Questions

1. Devotion Beyond Ritual

Vachanas consistently mock empty ritual, insisting on sincerity over formality. Yet, if ritual is discarded altogether, what remains to bind a community? One may ask whether rejecting temples and priests was liberating in the short run but unsustainable in the long run, since collective traditions also rely on shared practices.

2. Caste and Social Justice

Their strongest critique targeted caste. “The rich build temples; the poor offer devotion,” writes Basavanna, collapsing centuries of hierarchy into one striking line (Ramanujan 74). While the aspiration was radical, modern

Lingayat communities still exhibit caste distinctions, suggesting the vachanas' egalitarian call was powerful as an ideal but uneven in practice.

3. Women's Voices

The vachanas gave unprecedented visibility to women. Akka Mahadevi's bold rejection of patriarchal norms, symbolized by her refusal to wear clothes, has been celebrated as feminist resistance. Yet, her path of radical renunciation sets a high bar. Did it empower ordinary women or only establish a symbolic model? A critical reading shows both possibilities.

4. Work and Sharing

Basavanna's principle of Kayaka-Dasoha envisioned dignity for all labor and redistribution of wealth. This anticipates modern discourses on economic justice. Still, it assumes voluntary participation, leaving unresolved the deeper structures of exploitation.

Comparative Reflections

Placed in conversation with other bhakti poets, especially Kabir in North India, the vachanas show intriguing parallels. Both rejected ritualism, both wrote in vernacular languages, and both addressed inequality. Yet there is a striking divergence: Kabir remained outside institutional frameworks, while vachanas produced a sect. This difference illustrates how reform movements can either remain fluid or crystallize into orthodoxy.

Cultural Impact and Contradictions

The vachanas reshaped Kannada literature by opening it to spoken idioms. They also introduced new social subjects into literature—potters, cobblers, women mystics. However, their eventual absorption into a sectarian framework meant that the sharp edge of critique dulled over time. What began as an inclusive, boundary-breaking discourse gradually turned into an identity-bound community. The vachanas thus embody both the triumph and limitation of reformist literature.

Contemporary Relevance

What makes vachanas timeless is their insistence on questioning. Their denunciation of caste resonates with modern struggles for equality. Their valorization of women's voices prefigures feminist discourse. Their respect for manual labor parallels present-day calls for dignity in work. And yet, their theocentric framework may not easily translate into a secular context. Their relevance today lies less in their specific theology than in their ethic of interrogation—a willingness to confront entrenched authority, whether social, religious, or political.

Conclusion

The vachanas are not relics of medieval devotion but living documents of dissent. Their brevity and

simplicity should not deceive us: behind each line lies a critique of power. They remind us that literature can be a weapon as sharp as any sword, dismantling hierarchies through words. To read them today is to continue the questioning they began: Why do hierarchies persist? How can equality be realized? What does true spirituality mean? In posing such questions, vachanas remain profoundly contemporary. Their legacy is not in fixed answers but in a tradition of resistance that demands constant renewal.

Works Cited :

1. Blake, Michael. *The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement*. Motilal Banarsi Dass, 1992.
2. Kalburgi, M. M. *Vacana Sahitya: Itihasa mattu Vimarshe*. Kannada University, Hampi, 1993.
3. Naikar, Basavaraj. *Dimensions of Vachana Philosophy*. APH Publishing, 2000.
4. Ramanujan, A. K., translator. *Speaking of Siva*. Penguin Classics, 1973.
5. Schouten, Jan Peter. *Reform Hinduism and the Lingayats*. Motilal Banarsi Dass, 1995.

IMPORTANCE OF BASAVANNA'S VACHANAS IN CONTEMPORARY SOCIETY

Lokeshwaraiah C M S ¹

Associate Professor

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade Collage

Tiptur - 572201

lokeshcmath@gmail.com

Pooja J K ²

Guest faculty

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade Collage

Tiptur - 572201

poojabhababi@gmail.com

In this paper we wish to present the significance of Basavanna's vachanas in the contemporary society. The aim of the paper is to highlight the contemporariness of vachanas on literary texts and social movements of our times. The downtrodden, lower caste and class movements have all drawn inspiration from vachanas. Even today, at least fifty plays, a hundred novels and innumerable poems, dealing with the main concerns of vachanas, have been penned. During the past five centuries, at least 20,000 'Tatvapadas' (another poetic form composed by saints) resemble vachanas in style and content. Many folk performances have been composed on the lives of vachanakaras (writers of vachanas). 'Vachana Gayana' (singing of vachanas) has been developed as a significant branch of the Carnatic and Hindustani Classical Music.

Vachanas are a source of inspiration for many important cultural shifts of Karnataka. Throughout the past eight centuries, Kannada culture has negotiated with vachana discourses and has used it to probe important cultural issues. Even today, various institutions have taken up the task of educational and social reform, owing to the influence of vachanas.

On the basis of this the paper tries to analyze the relevance of vachanas in contemporary times with reference to a few of Basavanna's vachanas.

Key words :

Movement, social reformation, gender inequality, discrimination, social hierarchy.

Introduction

Literature is universal. It has no barriers such as time, space, language, society, culture or any such restricted boundaries, for, every literary text, one way or the other, will have a relevance in all times and all places. This has been true in the case of Vachana Literature of Kannada also. 'Vachana' (which means speech / utterance) is a unique and distinctive form of the Kannada literature. Composed in a free verse form, it was flourished in the 12th century as a movement for social reforms by taking up a great social responsibility of annihilating the evils of the society of that time.

Vachanas are unique because no such literary form can be seen in any languages of the world. They are philosophical in tone expressing the reality of life. Life's reality is always relevant whenever or wherever or whichever language it is expressed. Therefore, it is obvious that the vachanas are universal. Thus the paper hopes to address on how vachanas are relevant today as they were at other times of the past.

Vachana is sacred literature, like Vedas, Bhagavad Gita, Quran and such other texts. Vachana literature is the first to get popularity among common people because of its use of simple language to talk about complex matters. Vachanas were composed not only as a literary form, but they were also used as a means of social reforms to construct a new ideal society. This has been popularly considered as the Vachana Revolution.

Vachanas are written in the language of common people drawing graphic examples from everyday life. According to an estimate, about 22,000 vachanas of about 130 vachanakaras, including 30 women, are available today. Many of them have been translated into various languages by various translators. Four major vachanakaras of the period are referred here: Dasimayya, Basavanna, Allama Prabhu, and Mahadevi Akka.

Vachanas are literature but not only merely literary. They evolved a kind of social movement in the 12th century for the sake of social reformation, equality, justice. In the 12th century, the Hindu society celebrated superstitious ideas, blind beliefs, meaningless gender inequality and caste hierarchical system. At that time, Basavanna emerged in revolutionary way as a hope of forthcoming goodness.

Basavanna is one of the greatest philosophers, who fought for freedom, equality and human rights. Basavanna was born in a high placed and well connected Brahmana family about 1132 A.D. in a place named Bagevadi in Vijayapura district. His parents were Madarasa and Madalambike. In Brahmin families Upanayana (a religious ritual) is a must. At his age of eight years, his family decided to do it for Basavanna. But, Basavanna refused it, left home and spear headed the formation of Anubhava Mantapa (a parliament of vachanakaras). There he served as its advicator, wrote vachanas, discussed the ways to solve social evils, implemented them and became Anubhaavi Basavanna (a complete, educated, experienced, great personality).

In this paper the aim is to talk about the 12th century vachanas which are more significant to contemporary society. The vachanakaras tried to eradicate the social problems of 12th century, which are burning issues even in contemporary society. Downtrodden people suffer from caste and class discrimination even today. Vachanas have inspired many lower caste writers.

Except the scientific and technical advancement, today's society is not so different from the social conditions of 12th century. It resembles the 12th century cultural, social, political, economic and religious situations. In fact, with the advancement of social media today, many people are promoting castism, fundamentalism, communal conflicts, violence, superstition, and so on.

Vachana Movement revolted against certain social institutions, especially, the Varnashram system which, sidelined promotion of equality, brotherhood, freedom, widow re-marriage, women education, social reforms, and such values, but instead promoted castism, child marriage, severe restrictions for women (especially widows), blind beliefs, etc.

The ancient Hindu religion is based on karma doctrine and sanctions. Varnashram system divided the society into four groups: Brahmana, Kshatriya, Vaisya and Shudra. Brahmins have the highest status in the society and Shudra have the lowest. People's works depend on the caste or clan to which they were born. Varna (profession) was the deciding factor in determining superior and inferior castes of society. Thus, those who belong to superior Varna always remained superior and those who belonged to inferior Varna always remained inferior. There is no opportunity for anyone to shift from one Varna to the other. If anyone breaks this limit, they will be punished severely or done to death. This has been true since thousands of years.

Therefore, Basavanna advocated equality of men with a breath of vision and humanity unprecedented in the religious annals of the country. He did his best to eradicate the age long evils of the caste system. He asserted the dignity of labour, equality and liberty. For example, look at the following vachana:

A man works with iron and becomes a blacksmith Washes clothes and becomes a washer man
Weaves and becomes a weaver

Reads the Vedas and becomes a Brahmana Is there anyone in the world
Who is born of ear O! Lord Kudala?

See another vachana:

Outcaste Channayya is my father Cobbler Kalkayya is my grand father
Chikkayya is my brother is Kinnari Bommayya.

Do not you know me my Lord Kudala?

Social discrimination becomes obvious, when occupation becomes hereditary and caste the deciding factor. In these vachanas, Basavanna shows the significance of his principle "WORK IS WORSHIP". He makes counter attacks against those who foster castism, and provoke social inequality, conflicts and violence in the name of caste. Basavanna propagates that any man is not born into any caste; instead, he is bound to a caste; he is taught about that caste; he is brainwashed to develop a strong belief for that caste; he is inspired to do anything for the sake of that caste and so on. After

his birth only, he will know his caste.

In the first vachana, he explains what is real Varna. According to him, caste is not decided by one's birth, but by profession; any profession is neither superior, nor inferior; anyone, who wish to do any profession, is free to take up that profession. In the second vachana, he talks about the equality of all men, irrespective of any caste to which he belongs. He accepts the outcaste people as his fathers, grandfathers and brothers. Basavanna's such thoughts are so relevant today because there are so many people among us who are living against the principles of Shivasharanas (Devotees of Lord Shiva who are also the vachanakaras) like Basavanna.

Let us look at some other vachanas:

The rich will make temple for Siva What shall I, a poor man do?

My legs are pillars The body the shrine

The head cupola of gold

Listen o lord of the meeting rivers Things standing shall fall

But the moving ever shall stay.

A Brahmin by caste will be a dammed soul

He stretches his hand to receive the sins of others Is he equal to a devotee of God?

Is he equal to devotee of Linga?

saying that they will make Carpenter woman Machladevi a lady of higher caste

they make a golden cow.

Cook rice in castor oil and eat it what shall I say about them Koodala Sangama Deva

If a red fellow thinks of a block fellow can he turn black?

If a block fellow thinks of a red fellow can he become red

If a poor man thinks of rich person. Can he become rich?

If a rich man thinks of a poor man can he become poor?

Koodala Sangama Deva what can I say of those?

Boastful entertainers who think They have become blessed

By thinking of the ancients.

If breasts and long hair appear They call it woman.

If beard and moustache appear, They call it man.

The soul that lingers in between Is neither woman nor man

And that if the wife is a devotee, She need fear no pollution.

In India, in name of social hierarchy, the culture of difference has been established based on verna, caste, class and gender. Thus by the 12th century, distinctions of society like rich and poor, king and subordinates, priest and devotees, touchables and untouchables, man and woman, etc., had acquired giant proportions and had paved way for exploitation. The above vachanas show this ironically. Even today also, to boast of richness, to become popular, to become influential, to become dominant, many people are making discriminations in the name of these distinctions. Vachanakaras made a great effort to eradicate such class divisions. In fact, they did not wish for worldly material-

istic things which they called 'STHAVARA' (Mortal, as in the third vachana), they believed in 'JANGAMA' (Immortal, as in the same vachana). According to them, Sthavara is mortal but the Jangama is eternal. This is the great achievement of Sharanas that they rejected this culture of social discrimination and created an environment equal opportunities. Social equality was not a mere slogan in the vachana movement. Sharanas, both men and women from different Vernas, came together to show mutual respect, to do the practice of dining together and to establish marriage alliance between different castes. It was generally accepted with the concept of SOHAM (a mantra of making the purification of soul).

12th century vachanas highlighted the discrimination between poor (lower caste) and rich (higher cast) people: How lower caste people had been exploited by rich people; how they had not been allowed to enter into upper caste Hindu temples and to public places; how they had been restricted to use things like water, streets, etc., which belonged upper caste people. In our contemporary times also, we can see the same condition of the downtrodden. Most of the people have forgotten the ethics "live and let live: Live humanely and enable others to live likewise".

12th century Hindu religion was against inter-caste marriage. Toady also, many of us are not digesting inter-caste marriages. If any couple belonged to different castes marry, our society will not let them live, sometimes, it will murder them. Basavanna criticizes such intolerance, caste fundamentalism and supremacy of the upper castes. For this, through the Anubhava Manatapa (a forum of Shivasharanas for social reform) Basavanna gave prominence to inter-caste marriage between people of upper castes and lower castes, education of women, widow marriage freedom to women, etc. These acts were not accepted by the 12th century society. Basavanna had to lose his job in Bijjala's palace (name of the king who made Basavanna as the minister). Even though Bijjala supported Basavanna in his brave effort to reform the society, caste system did not allow him to do so and brainwashed him to think against Basavanna. The contemporary society is also against the inter-caste marriage.

Conclusion

In the contemporary, vachanas are significant tools to understand the great revolution under the leadership of social reformers like Basavanna. Their vachanas are considered as wisdom literature. Vachanas tried to bring a social upliftment of poor and down trodden people. They are also like a mirror to show the demerits of the present society.

Works cited

1. A.K .Ramanujan. Speaking Of Siva. Penguin group. India ,United States,Great Britain. 1993.
2. Dr.H.T.Sasnur. Eleventh and Twelfth Century Kannada Literature., Ramakrishna Academy of education and culture, Bijapur.1991.(E.D.)
- 3.Dr.M.M.Kalburgi Vachana., Basavasamithi., Basava Bhavan., Sri Basaveshwara circle., Bengaluru.2012(E.D)

No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas

True spirituality starts where human segregation ends. This thought is a central pillar to the radical vision of Basavanna. In this paper, I will talk about how Basavanna refused the caste system as well as his invitation to participate in community living, which was inspired by devotion, equal treatment, and ethics. In the 12th century, Karnataka, Basavanna wrote in a vachana style, which are brief and to-the-point statements. This style is written in the language used by the common people and is ideal for getting Basavanna's revolutionary social critique and the call to religion out to the people. He rejected the notion of birth-based superiority and ritualistic purity and chose to stand with honest work and devotion. In Basavanna's time, the Anubhava Mantapa was the only stage where he could maintain an open conversation while including all castes and genders; through it, he was able to establish a practical example of spiritual democracy which incorporated advanced ideas of equality and justice. The service to others and the work as worship principles that Basavanna followed—dasoha and kayaka— helped establish a community that was unified regardless of status at birth. More than a reformer, Basavanna was also a poet of human dignity whose message continues to be deeply relevant, energising movements for social inclusion, social equity, and

Vishweshwara Srikantha
Ullagaddi
P G Student
University of Mysore

the unapologetic rejection of social discrimination.

Key Words: Basavanna, Vachana, Social Equality, Spiritual democracy, Inclusivity.

The caste system's practice and ideology in India, which have existed for centuries and shaped and divided society based on birth and privileges, and inequalities, is firmly entrenched in Indian history. The boundaries of the caste system don't just physically and socially separate people, they also silence communities. However, the spiritual and poetic voice of Basavanna, the Kannada philosopher and reformer from the 12th century, emerged forcefully against these restrictions, separation, and silence. Using vachanas, short, ordinary, accessible verses expressed in Kannada, Basavanna created a spiritual counter-culture by calling for the immediate rejection of all such divides (distractions) in the pursuit of community through shared values and devotion. In summary, while Basavanna's ideas spread a universalist message, they also were a force for ethical and social revolution.

This paper attempts to show how vehemently Basavanna rejected caste, an ideology that stands in the way of human unity, and demonstrate alternative conceptions for inclusive spiritual communities. We will discuss four vachanas as examples, each available in Kannada and English, which will show how Basavanna uses language that cuts through centuries of prejudice, with an unwavering demand for equality.

Caste systems ran deep in Basavanna's time; 'lower' castes were excluded from temples, education, and public space. The very idea of sharing food, or commensality, was pure fantasy. Spirituality was dictated by the intersection of ritual purity and birth, and exclusion became institutionalized.

Basavanna was steeped in the bhakti (devotion) movement and embraced an anti-Sanskrit ritualism by building a new discourse in the vernacular. The Anubhava Mantapa, a public hall for open discourse created at Basavanna's encouragement, was a model of inclusive community and bonds of egalitarianism. Here, men and women of all castes assembled to discuss philosophy, ethics, and social justice—an act of resistance to their exclusion from formal religious space.

ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಿಮ್ಮೊಕ್ಕುದನುಂಬವನ ಕುಲವೇನೋ !

ದೇವಾ ನೀನೋಲಿದವನ, ಸ್ವಾಮೀ ನೀ ಹಿಡಿದವನ ಕುಲವೇನೋ !

ಹುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ,

ನಿಮ್ಮಂದದಿಕ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

English Translation:

Do they ask the caste of one Who goes wherever he likes

And eats whatever is given by you? Do they ask the caste of one

Whom you have loved and saved?...

My Maadara Chennayya is the glory of all castes, Kudala Sangama, you are the support beyond all. This vachana of Basavanna goes to the core of the caste system. This would be a good place to examine in more detail because it begins with a rhetorical question: "If a person can go where they like and eat what you serve them, do they ask you their caste?" With this opening, Basavanna opens

the door of inquiry, challenging the preoccupation with social divisions that assumes caste, status, and (un)purity is hierarchical and fixed in this world prior to having a relationship with God. For Basavanna, caste, social position, or status do not matter when a person gives themselves to God. What matters is their unique nature, the degree of their devotion, their "purity of being," not the fact of their birth.

He progresses through the vachana and poses another penetrative question: "If a person has loved you and saved you, do they ask you their caste?" Here, Basavanna illustrates the idea of divine grace. If God can love a person, who is anyone to classify them or emerge as their own criteria of exclusion? This line expresses Basavanna's radical egalitarianism; he will not consent to the idea that God's love is limited by human significance.

In the final passage, Basavanna references Maadara Chennayya, a cobbler and devotee who became an epitome of dignity among the marginalized. By claiming that Chennayya is "the glory of all castes," Basavanna redefines honor. Rather than associating it with on privilege of birth or ritual authority, honor, according to Basavanna, has intrinsic value of its own. As discussed above, it is devotion and moral agency that make someone honorable. Basavanna places his trust in God (Kudala Sangama Deva) as the only possible social equalizer, stating that God is existence and there is no existence without God (to support and recommend).

We see that this vachana is a spiritual declaration and a commentary on social realities. In what resemble the language of devotion, Basavanna uses an embodiment of comparable humility to dismantle prejudice (caste prejudice) and acknowledge universality (the idea that the divine supersedes manmade categories). He remarks, as others have, sectarian traditions do not create community, but mutual faith, kindness, and love do.

Notoriously forthright in this vachana, Basavanna remarks on the true imprisoning nature of caste. Opening with the plea, "Lord, do not put me into the burden of superior caste: there is nothing less," is an absolute reversal of virtue from mainstream society. In a world that glorifies high birth, Basavanna finds high birth an encumberment in the pursuit of true humility and devotion to God. For Basavanna, caste privilege is not a blessing; caste privilege is a spiritual block.

He goes further in illustrating both with vivid references to the devotees' humble status—Kakkayya, the Skinner; Daasayya, the washerman; Chennayya, the cobbler—representatives of castes that our society has tragically assigned to be socially excluded. In this instance, Basavanna embraces Kakkayya, Daasayya, and Chennayya as the true devotees of Shiva and recognizes the anguish they caused him by not accepting him because of his caste. In this case Basavanna's self-understanding reflects how deep caste-divisions are, even among those devout.

The repetition—"Look, Kakkayya will not offer... Look, Daasayya will not offer... Chennayya will not accept me"—had a tone of lamentation; it was almost as if Basavanna felt disconnected not only from the high-born world of his rejection but also from the marginalized world he cherished. This contradiction embodies the tension within him between his spiritual yearning for egalitarianism

and the intractable realities of caste.

The final lines, with the proclamation "Alas! Alas!! Lord Kudala Sangama!" is a prayer of desperation and recognition that only God can destroy the edges society will not obliterate; for Basavanna, divine grace is the only safe haven where human barriers of caste and hierarchy do not matter.

Essentially, this vachana embraces humility, social critique, and spiritual desire. Throughout the vachana, Basavanna does not glorify privilege. Instead, he wants to stand with the lowly and marginalized because he sees the true spirit of devotion in them. His words make it clear that true spirituality is not found in birth but in surrender to God's will and breaking down the divisions of humanity.

Basavanna's genius lies in the vision, but also in the poetic approach. His vachanas draw on metaphor, analogy, and ordinary speech to displace. The expression of spiritual kinship is found in images of shared meals, shared labor, and bodily kin. There is no interest in ritual purity, formalism, or mystic knowledge—what matters is authenticity, humility, and fearlessness of speech.

By using poetry, Basavanna was able to clash with the language used by the dominant Brahmanical order and transform its abstractions into the concrete particulars of lived experience. It was this quality that resulted in his message being significant and available to his own social base, and to future generations.

The principles advocated and promoted by Basavanna have resonated for centuries, and continue to provide habitual inspiration for anti-caste formations and struggles in Karnataka and elsewhere.... His lessons now present wishfulness and challenges for the peoples and leaders of the present day, cast large enough shadows to help remind us that we need to do more than just speak about equality. He acts as a reminder to us that it will take courage to cross the caste divide, to share in one another's joys and sufferings, but that this will radical but necessary step is essential for our spiritual and social development.

Today, we encounter Basavanna's continued relevance when we think about how powerfully the call for social cohesion and justice reverberates in today's calls for access to education, for inter-caste marriages, and for dignity in the workplace. The work of diversity, inclusion, and human rights can draw strength from Basavanna's poetic witness to human worth despite differences.

Basavanna's vachanas, in their marvelous simplicity and everyday beauty, invite readers and listeners to leave the comfort of social categories, which is a kind of security, and instead engage in the more risky, but truer work of building community. In this kind of spiritual unity, boundaries or exclusion are not possible. It requires a risky courage to see every person as family, rather than competitor; as devotee, rather than outsider.

The two vachanas discussed here affirm that a community can be made from within—through love for one another on terms of truth, righteous action, and love without fear. Basavanna's words are a clarion call to abandon the social culture of caste, to believe in bonds, and to recognize the soul's movement toward unity in diversity.

Work Cited :

1. Basavanna. Speaking of Siva. Translated by A. K. Ramanujan, Penguin Classics, 1973. Basavanna. Vachana Literature of the Veerashaivas. Edited by M. R. Sakhare, Karnatak University, 1969.
2. Michael, Blake. The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement. Motilal Banarsidass, 1992.
3. Schouten, Jan Peter. Reforming Hinduism: Guru Devotion and Spiritual Authority in the Lingayat Tradition. Manohar Publishers, 1995.
4. Ramanujan, A. K. "On Translating a Tamil Poem." The Collected Essays of A. K. Ramanujan, edited by Vinay Dharwadker, Oxford University Press, 1999, pp. 274–291.
5. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>
6. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>

Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna, Allamaprabhu and Kanakadasa

The Vachana movement, a socio-religious revolution in 12th-century Karnataka, challenged the prevailing norms of caste and gender. This paper examines the pivotal roles played by Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa in this movement. Basavanna's emphasis on 'work is worship' and social equality, Allama Prabhu's mystical insights, and Kanakadasa's radical critique of caste through devotional songs, collectively reshaped the spiritual and social fabric of their time. Their Vachanas, composed in accessible Kannada, democratized spiritual expression, making it a powerful tool for social reform. This paper analyses the enduring impact of these Vachanakaras on Kannada literature and social thought, highlighting their continued relevance in addressing contemporary issues of inequality and social justice.

◆
Ms. H. G. Sarvamangala ¹

Assistant Professor &

HOD of English

Sree Siddaganga College of Arts, Science
and Commerce

B H Road, Tumkur 572102, Karnataka

sarvamangalasudhir@gmail.com

◆
Introduction

In the heart of 12th-century Karnataka, a social and spiritual revolution was brewing. The Vachana movement, led by visionaries like Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, challenged the rigid caste system and advocated for a direct, personal connection with the divine. Their voices, captured in the powerful and accessible Vachana poetry, resonated with the marginalized and offered a new path towards spiritual liberation. This paper

Ms. Madhushalini ²

Assistant Professor

Govt First Grade College

Railway Station Road, Tumkur 572102,
Karnataka grmadhushalini@gmail.com

delves into the lives and philosophies of these three influential figures, examining their individual contributions and their collective impact on the Vachana movement and its enduring legacy.

Basavanna, also known as Basaveshwara, was a 12th-century Indian philosopher, poet, and social reformer. He was born in 1131 in Basavana Bagewadi (Kalyani Chalukya Empire), which is now part of the Vijayapura district in Karnataka. His early life was steeped in traditional Hindu practices, as he hailed from a Brahmin family. However, Basavanna was deeply discontented with the prevalent caste-based discrimination and societal inequalities. He rejected his Brahminical background to embark on a spiritual journey, challenging the established norms of his time. He rose to prominence during the rule of King Bijjala II in Kalyana, where he even served as a chief minister in around 1160 CE.

The socio-political environment of 12th-century Karnataka was marked by significant complexities, including rigid caste hierarchies, superstitions, and ritualistic practices. Basavanna's movement emerged as a powerful force against these issues, advocating an egalitarian and inclusive society. He spread his message through his poetry, known as Vachanas, which were written in simple Kannada, making them accessible to ordinary people. He introduced the concept of Ishtalinga, to be worn by everyone regardless of their birth, symbolizing devotion to Shiva. He also established the Anubhava Mantapa, a "Hall of spiritual experience," where men and women from all backgrounds could openly discuss spiritual and worldly matters. His famous quote "Work is worship" (Kayakave Kailasa) highlights how Basavanna's reforms addressed issues of caste, class, and gender and promoted values like dignity of labour and equality.

"Make of my body the board of a lute,
and of my head the sounding gourd,
string me with threads of nerves,
and let me play you, Lord of the meeting rivers!"

This Vachana uses vivid imagery to express Basavanna's devotion to Shiva. It also reflects his belief in the importance of personal experience in spiritual growth.

According to a paper titled "Basavanna's Contributions to Social Transformation and Women Empowerment" from IJCRT.org, "Basaveshwara fought against societal problems of the day, rose up against inequalities based on caste, class, and gender. He emphasized the dignity of labour, monotheism, and non violence while advocating and practicing the values of equality. His acknowledgement of women's uniqueness and rights was one of his many contributions to the regeneration of contemporary tradition-bound society." The famous line "Do not steal, do not kill, do not lie" reflects Basavanna's emphasis on ethical conduct and social responsibility and illustrates his teachings on moral living.

This quote from Basavanna's Vachanas speaks to his vision of an egalitarian society:

"For me, the Untouchables are the good people!
They eat without demanding caste,
they drink without demanding caste,

they do not ask for caste.

For me, those who understand the inner Self are the good people!"

Powerfully expresses Basavanna's rejection of the caste system and his belief in the inherent worth of all individuals. It highlights his radical approach to social reform and his emphasis on spiritual understanding over social status.

Allama Prabhu, a 12th-century Kannada poet was born in Balligavi, now part of the Shivamogga district in Karnataka. He was a wandering ascetic before becoming the head of the Anubhava Mantapa, a spiritual academy that attracted many Shivasharanas in the 12th century. He was known for his philosophical insights and his ability to express complex spiritual concepts in simple language. His Vachanas often explore the relationship between the individual soul and the divine, emphasizing the importance of self-realization and liberation from worldly attachments.

According to a paper titled "Allama Prabhu: The Epitome of Mysticism" published in the International Journal of English Language, Literature and Translation Studies, "Allama Prabhu was a great mystic, saint, and philosopher of the 12th century. He was a pioneer of the Vachana Sahitya who propagated the Veerashaiva philosophy through his Vachanas. His Vachanas were simple, short, and meaningful. They were full of wisdom and knowledge. He was a great social reformer who fought against the evils of society."

Here is a Vachana by Allama Prabhu that highlights his emphasis on inner purity over external rituals:

"If a dog eats the offering made to god,
what does it lose of its divinity?

If a devotee, though of low birth,
is filled with devotion for Siva,
would Siva despise him?

O Guheswara,
what do you lose of your divinity?"

This Vachana challenges the idea that purity is determined by birth or social status. It suggests that true devotion lies in one's inner state, not in external factors. Allama Prabhu criticizes the way religious figures exploit people's faith for their own benefit. He points out how these figures turn God into a commodity, something to be bought, sold, or used for personal gain. This Vachana challenges the idea that religious rituals and practices are more important than genuine devotion. It suggests that true spirituality lies in understanding the divine within oneself, rather than relying on external religious figures or practices.

This quote from Allama Prabhu's Vachana reflects his contribution to social reform:

"Look here, dear fellow,
The headman of the village
buys and sells god!
The accountant of the village

eats god for a meal!
 The astrologer in the village
 carries god in his armpit!
 O lord Guheswara,
 they all make a living on god! "

This Vachana criticizes the commercialization of religion and the exploitation of faith for personal gain. It highlights Allama Prabhu's emphasis on genuine devotion over ritualistic practices.

Kanakadasa was a 15th-century Kannada poet, philosopher, and musician. He was born into a shepherd community and faced discrimination due to his low social status. However, he rose to prominence through his devotion to Lord Krishna and his powerful compositions known as Kirtanas. Kanakadasa's Kirtanas often challenged social norms and advocated equality, making him an important figure in the Bhakti movement.

Kanakadasa's works are a treasure trove of social commentary and spiritual wisdom. His most famous work, "Ramadhanya Charitre," uses the metaphor of rice and ragi to explore themes of social inequality and the importance of humility. Rice, representing the higher castes, is initially considered superior, but ragi, representing the lower castes, is ultimately proven to be more nutritious and valuable. This highlights Kanakadasa's belief in the inherent worth of all individuals, regardless of their social status.

Kanakadasa's powerful line "Don't fight in the name of caste" translates a powerful message against social discrimination and highlights Kanakadasa's belief in the equality of all human beings and thus showcases his progressive views on social reform.

Conclusion

The Vachana movement, led by the visionary triumvirate of Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, was far more than a spiritual revival; it was a profound social revolution. By democratizing spiritual expression and challenging the rigid, caste-based social order, these figures forged a lasting legacy of dissent.

Their emphasis on social equality, dignity of labour, and inner purity continues to resonate today, offering powerful frameworks for addressing contemporary issues of inequality and injustice. Ultimately, the Vachanas serve as a timeless testament to the power of a literary and philosophical movement to not only reform religious practice but to fundamentally reshape the social fabric of a society.

Bibliography:

1. Hiremath, R. C. *Vacanas of Allama Prabhu: A study*. Karnatak University, 1989.
2. McCormack, W. "Lingayats as a Sect." *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, vol. 93, no. 1, 1963, pp. 59-71.
3. Nandimath, S. C. *A Handbook of Virasaivism*. Karnatak University, 1942.
4. Ramanujan, A. K. *Speaking of Siva*. Penguin Classics, 1973. Ramanujan, A. K. (1973). *Speaking of Siva*. Penguin Classics.

Concept of Creation and God

Introduction

The concept of God is the basic tenet of almost all religions. Theologians usually define God as all-powerful, all-knowing, transcendent, eternal and infinite. This paper deals with the concept of Creation and God in poems of Allama Prabhu. These concepts are being explored in the context of Hinduism. S.E Frost in his introduction to the chapter on the nature of God in the book *Basic Teachings of the Great Philosophers* (1989) notes that, "... the idea of gods came before the idea of God. The earliest peoples known did not think of there being only one god but rather believed in numerous gods: gods of trees, rivers, winds, the sky, the earth, and hundreds of others. In some cases one god was more powerful than the others, but he was one of many" (Frost 1989).

In Hinduism, the Upanishads are the basic philosophical treatises describing the nature of the God and soul. . Although the Vedas precede Upanishads they contain hymns to various gods and goddesses which are regarded as the entities ruling nature. But these deities are not divine in the strict sense of the word, rather they are considered as a

Dr. Rekha kowshik. P.R
Principal,
BES Evening College of Arts &
Commerce Jayanagar
Bangalore

host of natural powers and symbols of the laws embedded in the visible universe. The four Vedas at their ends contain philosophical books known as Upanishads and these are the treatises which contain the description of the Supreme Divinity.

The Absolute Being in Vedantic terminology is called Brahman, who is Absolute, Eternal, Bliss, Consciousness, without a beginning or end. It is to be known and experienced everywhere and within one's own self. Abid Mustaq Wani in his article A Comparative Study of the Concept of God in Hinduism and Islam notes, "Creation out of nothing (ex nihilo) is alien to Vedanta. It is the Brahman itself out of which everything evolves and into which everything dissolves in endless cycles. Hence, creation is cyclic and not linear like Semitic belief" (Wani 2013).

The earliest statement of the Nature of Reality occurs in the first book of the Rig-Veda: Ekam Sat-Viprah Bahudha Vadanti which means "The ONE BEING, the wise diversely speak of" (Coward 2002) The tenth book of the Rig-Veda regards the highest conception of God both as the Impersonal and the Personal: The Nasadiya Sukta states that "the Supreme Being is both the Unmanifest and the Manifest, Existence as well as Non-existence, the Supreme Indeterminable" (Coward 2002).

The Isavasya Upanishad says that the whole Universe is pervaded by Isvara or God, who is both within and without it. He is the moving and the unmoving, He is far and near, He is within all these and without all these.

The Kena Upanishad says that the Supreme Reality is beyond the perception of the senses and the mind because the senses and the mind can visualise and conceive only the objects, while Reality is the Supreme Subject, the very precondition of all sensation, thinking, understanding, etc. No one can behold God because He is the beholder of all things.

In the Brihadaranyaka Upanishad we are told that the Supreme Being is Pure Consciousness, in which subjects and objects merge together in a state of Universality. The Supreme Being knew only Itself as 'I-Am', inclusive of everything. As He is the Knower of all things, no one can know Him, except as 'He Is'.

Moreover, Manu in his Smriti remarks thus, "In the beginning, all this existence was one Undifferentiated Mass of Unmanifestedness, unknown, indefinable, unarguable and unknown in every way. From this Supreme Condition arose the Universe of name and form, through the medium of the Self-existent Creator, Swayambhu" (Coward 2002).

The Bhagavadgita in the Mahabharata, says, "The Supreme Brahman is beyond existence and non-existence. It has hands and feet everywhere, heads, mouths, eyes everywhere, ears everywhere, and it exists enveloping everything. Undivided, it

appears as divided among beings; without attributes, it appears to have attributes in association with things. It is the Light of all lights, beyond all darkness, and is situated in the hearts of all beings. He is the sacrifice, He is the oblation, He is the performer thereof, He is the recitation or the chant, He is the sacred fire, He is what is offered into it. He is the father, the mother, the grandfather, the support, the One knowable Thing, He is the three Vedas, the Goal of all beings, the Protector, the Reality, the Witness, the Repository, the Refuge, the Friend, the beginning, the middle and the end of all things. He is immortality and death, existence as well as non-existence. He is the Visvarupa, the Cosmic Form, blazing like fire and consuming all things" (Arapura 2009).

The concept of God in Hinduism can be summarized in the words of the renowned Indian philosopher Prof. Radhakrishnan. He says, "The Primordial Being, the primary datum, can be elucidated and not described. To indicate that it is not an object of knowledge many of the seers refuse to characterize the nature of the Supreme. They declare Supreme to be a Mystery, a hidden secret. The more it is experienced as the inexpressible, the more it is felt to be indubitable. This knowledge does not spring from belief or a process of reasoning. It goes beyond both of them without contradicting them. We can have wordless communication, a transcendental consciousness which exceeds all images and concepts, "a flight of the alone to the Alone." (Wani, 2013)

Concept of God according to Allama Prabhu

Allama Prabhu belonged to the Bhakti tradition, where God is the Supreme Object of Love, in respect of whom love is evinced as in respect of one's father, mother, friend, son, master, or one's own beloved, in the five forms of affection, known as Shanta, Sakhya, Vatsalya, Dasya and Madhurya. Before understanding the concept of God, it is important to understand the origin of God or in other words the Creation itself.

According to Linga Raju, the concept of Creation according to Veerashaiva philosophy is considered to be "... beginningless and endless with an infinite series of successive creations and dissolutions" (Raju, 2013). This aspect can be made more clear through Allama Prabhu's following vachana:

When neither Source nor Substance was,
When neither I nor mine,
When neither Form nor formless was,
When neither Void was nor non-void,
Nor that which moves or moves not,
Then was Guheshvara's votary (Sarana) born.

All Virasaiva philosophers, and particularly Allama Prabhu hold the view that the

world evolved out of nothing. In the beginning there was nothing, not even Sunya (Void). This is the fundamental theory of the “In the beginning the formless undivided Li?ga , inclusive of the entire Void, which is existence, knowledge, bliss, eternity and perfection, in order not to remain as Void, by an impulse of spontaneous play and sport , putting forth the glow of Consciousness which creates within Self, an infinity of macrocosms and myriad of microcosms of tattvas. The souls, as a result forget their true nature, and in asserting their body, become subject to pleasure and pain, and become captive to death and desire”(Raju 2013)

The Vachanas widely discussed the idea of Shunya which is ‘void’ or ‘emptiness’. The Shunya of Virasaivas is the ‘infinite’ or ‘the Absolute’. They believe in one Absolute Reality. According to Dr. Somashekhar Munavalli, “ the concept of Shunya in the Veerashaiva religion is vast and uniquely metaphysical in nature. It encompasses everything in the universe yet it includes nothing. It is everything yet it is nothing. It is like describing God. He has form and is also without form. (It is) another name for God.”(Munavalli, 2013)

Veerashaivas believe in only one Absolute Reality. The main aim of the Veerashaivas is to attain oneness with this Reality. to attain oneness a person has to realize the Divine presence in one’s body.

Contrary to the popular views in Hinduism, the Veerasaivas believe that the universe is a manifestation of the Ultimate Reality, and that body is a temple of the Divine. The Veerasaiva Sadbhakti requires not only the liberation of the soul but also the liberation of the body, life and mind. What is more important is that, all these three should be made into the nature of the Divine, and be united with the Divine. The body should be emptied of its earthliness – this is the liberation of the body. The next step is to fill the body with the Divine nature which is practice, and it is elevated to the position of Liga itself. Then the mind should be delivered from its earthliness which is ignorance, and should be further filled with Divine knowledge – this is the liberation of the mind (Munavalli, 2013).

A careful study of Allama Prabhu’s vachanas helps us to understand that he is more interested in a devotee’s response to the Absolute than the nature of God himself. For Allama Prabhu the merging of the body and soul brings out wholeness to mankind that is the attainment of the Guheshvara. The following vachana makes it clearer.

Once Linga relates with body

Look, knowledge settles in prana.

The duality of inside and outside

Is merged in one meaning

As I think of you, Guheshwara. (436)

Further, in the following vachana, Allama Prabhu presents the fact that God is incomparable. The nature, attributes of God cannot be just analysed by studying scriptures or by listening to them. Any external rituals cannot determine the nature of God because he is beyond human understanding and cannot be described in human terms.

It is not a matter for study,
not the pleasure of listening,
not a matter of scriptures, nor that of spirituality.

It is neither an internal matter nor external.

Not knowing its substance what is the use of practicing spirituality?

Look, Siddharamayya,

The Guheshwara linga is incomparable.

On a similar tone, Allama Prabhu expounds the vastness of God who transcends all knowledge of human beings. He is the Supreme Being which transcends the highest things seen in nature like the trees, hills and the sky. This also indicates that he is the creator of all things.

Are there trees and hills that transcend the sky?

Is there a form that transcends the formless?

Sanganbasavanna,

Can there be supremacy that transcends Guheshwaralinga?

In a very sarcastic tone, Allama Prabhu mocks at the existence of many gods, demons and other supernatural powers. He emphasizes that there is only one Creator and others are man's mere fantasies. He compares them to mere 'bottle gourds' which are deluged in the passion, desire, anger and greed.

From the beginning, in all the three ages,

Gods, men and demons born in Maya

Suffer and struggle.

What matters which attire?

All are robed in passion.

Impersonators of various kinds

None renouncing desire, anger or greed,

Who can treat a sore that doesn't heal?

Guheshwara, who are these elders?

They are but mere bottle gourds.(462)

The concept of Shunya or voidness of God is still a predominant idea that Allama clings onto. When one realises the true nature of the Creator there is nothing which remains of oneself. Man forgets his body and attains a state of voidness. The voidness of the Creator which is empty and yet encompasses everything is the predominant feature of the God of Allama Prabhu. The following vachana illustrates to the extent of saying that ‘Guheshwara is without sensations’ which indirectly refers to the character of emptiness in the Absolute Being.

Neither you are, nor am I,
Nor that which says so,
When one knows oneself, nothing else remains.
What is not there, where can it come from?
If one can know the true and forget the body
Guheshwara is without sensations. (463)

Allama Prabhu asserts the need for self questioning on the purpose of one’s life. The reading, listening of religious texts will only lead to doubts and arguments. But questioning the purpose of one’s life will lead to voidness that is the Brahma or the Creator.

Reading and reading
The Vedas ended in argument.
Listening and listening Shastras ended in doubts.
Knowing and knowing Agamas ended in spreading wide.
The query of who I am and who you are
Leads to Brahma being nothing but a void, Guheshwara. (489)

In the following vachanas, Allama Prabhu gives a new description to God. He calls the ‘Prana’ as God. This is nothing but the breath of life. The life residing in one’s body is God.

In the temple called the body
There is the god called prana.
It is improper for Guheshwaralinga
To be worshipped by the priests called the senses. (503)

In the Rig Veda 10:129.1-7, a question is being asked thus “Did creation happen at God's command, or did it happen without his command? He looks down upon creation from the highest heaven. Only he knows the answer -or perhaps he does not know”. In Taittriya Upanishad 2:6,7 it is written “Before the world was created, God existed, but was invisible. By means of the soul all living beings can know God; and this

knowledge fills them with joy. The soul is the source of abiding joy. When we discover the soul in the depths of our consciousness, we are overwhelmed with delight. If the soul did not live within us, then we should not breathe -we should not live" (Coward 2002).

The Hindu tradition perceives the existence of cyclical nature of the universe and everything within it. The cosmos follows one cycle within a framework of cycles. It may have been created and reach an end, but it represents only one turn in the perpetual "wheel of time", which revolves infinitely through successive cycles of creation and destruction.

But a careful study of the following Vachana of Allama Prabhu doesn't seem to explain these theories. Instead he proposes that the source of creation happened because of a perfect Shiva.

Do the waves that have risen in the sea

Become separated from the sea?

Does the world that has risen from

The passionless eternal, spotless, featureless

Perfect, unchangeable, supreme Shiva

Become separated from Shiva?

This awareness is possible

For the spiritually experienced, Guheshwara.

He further stresses that this Shiva, the Lord of Caves is a passionless, eternal, spotless, featureless and the unchangeable supreme.

At one point he seems to agree with the Hindu philosophy that nature and all of God's creations are manifestations of Him. He is within and without his creations, pervading the entire universe and also observing it externally. Hence all animals and humans have a divine element in them that is covered by the ignorance and illusions of material or profane existence. But at the same time tries to show that he is a God above his Creation and the focus of worship should be to the creator and not the creation only. Further he is more interested in trying to describe God through his own intuitions than depending on traditions and theories that existed in his times. He says in the following vachanas thus:

What I am is a measure,

What you are is a measure,

What the self is, is a measure,
What the transcendent is, is a measure.
Measure itself is a measure.

What Guheshwara is, is measureless.(548)

Allama Prabhu proposes a different kind of aspect of God that he is measureless, an indication of that he is beyond space, time and volume, with each of his vachanas he emphasizes on the aspect that God cannot be described nor can we find the nature, his attributes according to human standards.

A.K Ramanujan in his Speaking of Siva while comparing two poems ; one from Upanishad and one of Mahadeviyakka says,“The classical text describes the object, the Cosmic creator; the vachanas describes the subject, the speaker’s feelings towards herself”(Ramanujan 1973).

Allama plays with the metaphor of light and silence to describe his Guheshwara. He emphasizes the idea of voidness, nothingness, something which is seemingly endless like a mirage.

Like

The lightning behind the cloud
The mirage behind the nothingness,
The silence behind the sound
The light behind the eyes
Such is your state Guheshwara.(596)

In another vachanas “ May I speak?”(611), he says Guheshwaralinga is the light within light and a being with no blemishes , without mutilations. Allama keeps reminding us in ‘I came in the company of the five”(484) and “ The beauty of your presence cannot be described.”(491) that nothing equal God with the material things that we see on this earth. In most of his vachans he denotes a God who is formless and debunks the popular belief of Shiva as the destroyer, a constant reference to his pen like name Guheshvara, the lord of the Caves. A God who resides in the cave like our Body in Darkness which needs to be deciphered to some extend and cannot be discovered with human intelligence or knowledge, A.K Ramanujan further notes that “in a classical text like Upanishad it describes the object, the Cosmic creator; whereas the vachanas as in the case of Allama Prabhu describes the subject, the speaker’s feelings towards God”. (Ramanujan 1973)

Another emphatic point that he makes clear is that God cannot be described based on human standards.

Looking for your light,

I went out:

It was like the sudden dawn
Of a million million suns,
A ganglion of lightnings
For my wonder.

O lord of Caves,
If you are light,
There can be no metaphor. (972)

As A.K Ramanujan says “Sometimes in the vachanakara’s quest for the unmediated vision, there comes a point when language, logic and metaphor are not enough...”. This is quite true when human theories, philosophies are just not enough to describe the creator. Moreover, “this stresses the view that love of God is not only an unconditional giving up of all, but it is necessarily anti-‘structure’, an anti-social ‘unruly’ relationship-unmaking, undoing, the man-made. It is an act of violation against ordinary expected loyalties, a breakdown of the predictable and the secure”(Ramanujan 1973).

Conclusion

Allama Prabhu in his vachanas questions man’s very form of describing God and firmly believes that human knowledge is just not enough to describe this Supreme Being. Most often he admits that man is ignorant about the Mighty God.

References

1. Frost, S.E - ‘Basic teachings of the Great Philosophers’, 1989, Insight random house
2. Linga raju – ‘Essence of the vachanas: the 12th century Sharana philosophy and practice’ 2013 kindle edition
3. Ramanujan, A.K - ‘Speaking of Siva’ 1973 penguin Books

Vachana Literature – A Rebellion Against Social Evils

Introduction

In the history of Kannada literature, the 12th century witnessed a profound socio-spiritual revolution—a period of transition that gave rise to the powerful movement of Vachana Literature. This unique form of writing, composed in simple yet evocative language, resonated deeply with the common people. A Vachana—meaning “promise” or “oath”—could be sung like a song or read like prose, making it accessible and relatable.

The purpose of Vachanas was to foster unity, harmony, and social awareness among the masses. They conveyed deep philosophical and reformist ideas, challenging the caste and class systems, and promoting equality, truth, and rational thought. The movement was led by five towering figures: Basaveshwara, Allamaprabhu, Chennabasaveshwara, Siddharameshwara, and Akka Mahadevi.

Vachana Literature as a Critique of Rituals

Vachanas strongly condemned blind beliefs and superstitions. They promoted the idea that “work is worship”, encouraging people to seek salvation through good deeds, noble thoughts, and virtuous speech rather than through elaborate rituals. The Vachanakaara (authors of Vachanas) exposed how

◆
Lakshmi A. Hiremath

Associate Professor of English
Kalpataru First Grade Science College
Tiptur -572201

the priestly class manipulated the minds of common people in the name of religion. They simplified spiritual truths and pledged to guide society toward righteousness and self-realization.

Vachanas as Champions Against the Caste System

Vachana Literature emerged as a response to rigid Vedic practices and caste-based discrimination. It rejected idol worship and sacrificial rites, emphasizing a direct, personal experience of the divine. Akka Mahadevi questioned religious symbols and rituals with piercing clarity:

“Why do you need a sacred bath, O priest? Why do you need a sacred thread? What do you need the marks of religion for?”

Vachanakaara like Basavanna, Bedara Kannappa, and Akka Mahadevi did not merely criticize caste oppression—they dismantled its ideological foundations. They denounced superficial societal norms and called for a deeper, more authentic spiritual connection.

Vachanas Against Gender Discrimination

In a time of rigid patriarchal norms, 33 female Vachanakaara emerged alongside 125 male counterparts—an unprecedented phenomenon in Indian literary history. These women used Vachanas to express their inner strength, challenge gender roles, and assert their spiritual and intellectual equality.

The movement empowered women to recognize their self-worth and contribute meaningfully to society. Siddharama beautifully upheld the dignity of womanhood, stating:

“Woman is not just a female sex; woman is of great spiritual realization.”

Vachanas and Spiritual Realization

Vachanas emphasized inner spiritual realization over outward appearances. They believed that every individual, regardless of caste or social status, had the potential for spiritual growth and enlightenment. True devotion, they taught, did not require rituals or ceremonies but could be expressed through sincere, heartfelt worship.

Sarvajna conveyed this message of equality and spiritual discernment:

“Is the light in the house of a low-born person low?

Don’t call caste high or low; the one loved by God is the highest born.”

Conclusion

Vachanas were not just poetic expressions—they were the nectar of wisdom for the common people. The neglected, suppressed, and exploited sections of society became the central concern of the Vachanakaara. Through their writings, they fought against social evils and strove to reform society.

As the saying goes, “The one who wants to bring change must become the change.” Though few have truly understood the depth and purpose of Vachanas, there remains hope that one day, the world will embrace their true spirit and transformative message.

VACHANAS OF BASAVANNA

Vachanas :

Vachana means saying or assuring. Vachanas are the contribution of Kannada literature to the world literature because of its content and form. It is the product in Kannada of the 12th century Veerashaiva Bhakti movement. Vachanas are very important tools to understand the great revolution underwent in the leadership of social reformer Basavanna. They are simple Kannada poems written in free verse. Prof. A.K. Ramanujan who translated the vachanas into English, in his 'Speaking of Shiva' describes Vachanas are religious literary lyric. Vachanas are wisdom literature. They have been called Kannada Upanishads. Vachanas can be seen as still another version of the perennial philosophy. The main purpose of Vachanas was to bring a social upliftment of the poor and down-trodden along with religious awakening. In the entire Kannada literary history spread out for last 16th centuries, one can not find such a powerful form of Vachanas of 12th century anywhere else. The medival Veerashaiva Bhakti movement is responsible for the growth of such a rich striking and original lyrics by Basavanna and other 450 Veerashaiva Sharanas (saints). Prominent among them are Akkamahadevi, Allamaprabhu, Channabasavanna and Siddarama.

Vachana movement gained momentum just not because of its innovative simple Kannada but for

◆
Dr. G. N. Umesh

Principal,

Kalpataru First Grade Science College
Tiptur -572201

its strong voice of protest against the traditional Hindu culture. Vachanas dramatizes an incident and hence they make reading more interesting. Vachanas of Kannada are the outcome against the brahminical Sanskrit which was not understood by common people in a society which was practicing superstition of Varnashrama dharma. Vachanas can also be called as devotional poems. Each Vachanakara has a personal devotion to a particular god and it is reflected at the end of each Vachana. They are called, ‘ankitha’ (insignia). Basavanna’s “ankita” was Kudala Sangamadeva. Akkamahadevi’s ankitha was Channamallikarjunadeva. Allamaprabhu’s ankitha was Guheswara, Siddarameswara’s ankitha was Kapilasidha Mallikarjuna. Vachanakaras ridiculed the superstitions, rituals, vedic beliefs, blind traditions and customs, idol worshipping, the caste system, animal sacrifice, the dirty tricks of middlemen priests, temple going, taking pilgrimage to a holy place, untouchability. They honoured dignity of labour, vegitarianism, non-violence, equality between men and women in all respects, treated all profession with great respect, their motto was work is worship. It is how Basavanna wanted to bring confidence among the common people. Akkamahadevi vachanas are more poetic than others. Veerashaiva philosophy ‘Sharana Sathi - Linga Pathi’ concept is naturally found in all Vachanakaras.

Basavanna’s Vachana No. 59 Cripple Me Father

What would you be willing to sacrifice for something you believe in? In the Vachana “Cripple Me Father”, Basavanna expresses his willingness to sacrifice his senses if it will prevent him from sin. As translated into English by A.K. Ramanujan. “Cripple Me Father” is a short vachana in which the narrator asks God to cripple him, blind him, deafen him, and restrain him to keep him from going places, doing things, hearing things, or searching for things that might interfere with the narrator’s spirituality.

The following few vachanas of Basavanna translated into English

1. “If you see a snake, do not kill it. If you see a man, do not kill him.”

This vachana emphasizes the importance of Ahimsa (non-violence) and respecting all life.

2. “They say that the world is illusion, but I say the world is real.”

This vachana challenges the idea that the world is merely an illusion, emphasizing its importance in spiritual and social life.

3. “Do not steal, do not lie, do not kill, do not be angry, do not praise yourself, do not demean others.”

This vachana outlines a code of conduct for a pure life, focusing on ethical behavior and inner purity.

4. “Those who say ‘I will do it tomorrow will never do it.’”

This vachana highlights the importance of taking action in the present moment and not procrastinating.

5. “This rich will build temples for Shiva, but what shall I, a poor man, do?”

This vachana explores the concept of devotion and suggests that true devotion lies in the heart, not in material offerings.

6. “Listen to the words of the wise, but do not blindly follow them.”

This vachana encourages critical thinking and independent judgment.

7. “Even the smallest act of kindness is a step towards God.”

8. “Do not afraid of death, for its is the gateway to liberation.”

-This vachana offers a perspective on death as natural part of life's journey and a path to spiritual freedom.

These vachanas, written in simple yet profound language, offer guidance on ethical living, spiritual practice, and social responsibility. They are a testament of Basavanna's vision of more just and compassionate society, according to Basava Samithi.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ

‘ವಚನ’ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು, ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಕೇವಲ ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡದ ಹೆಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನೀಡಿದ ಅತಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಾಣಿಕೆ. ವಚನ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಾತು, ವಾತನಾಡುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಗದ್ಯವಾಗುವ, ಹಾಡಿದರೆ ಪದ್ಯವಾಗುವ ಅಪರೂಪ ಪ್ರಕಾರ. 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಂಪು ಗದ್ಯ - ಪದ್ಯ ಮುಶ್ರಿತವಾದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಗದ್ಯವು ಹೌದು, ಪದ್ಯವು ಹೌದು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ತಿತ್ಯಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿತು. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತಿಕ-ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಅಗೋರವ ಮತ್ತು ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆ ತಬ್ಬಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಸಾರುತ್ತಾ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗೀಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನ ಆತ್ಮದ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ತಾವು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಮಾನ್ಯತೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಾರು,
ಪಲ್ಲಾಗಟ್ಟಿ ಅಡವಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪಟ್ಟೂರು.

ಜನವಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕವಿವಾಣಿಯವರೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಕಕ್ಕೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸಲಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕಾಯಕವೇ

ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಪಡೆಯಿತು. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ‘ಕಾಯಕ’ ಎಂದರೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಶ್ರಮದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಅಧವಾ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಬಂದ ಆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಅನುಭಾವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ‘ಕಾಯಕ ತತ್ವ’ ಎಂಬ ಹೊಸ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಶರೀರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕ ಕೇವಲ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅದೊಂದು ಸಮಾಜ ಸೇವೆ. ವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜ ಜೀವನೋಪಾಯವಾದರೆ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ. ಕಾಳಜ್ವೆ ಪ್ರಕಾರ ‘ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲರು ಕಾಯಕವಲ್ಲ’. ನುಲಿಯ ಜಂದರ್ಮನಿಗೆ ‘ಲಿಂಗವಾದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಶಿಲೆಯ ಕುಲ ಹರಿಯುವುದು’. ಹಾಗಾಗಿ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ರೂಪು ಪಡೆದು, ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ‘ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

“ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಕೆ,
ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,
ಲಿಂಗಪೂಜಿಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,
ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದರೂ ಹಂಗ ಹರಿಯಬೇಕು.
ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ
ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಾದೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು”

ಎಂಬ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯ ಹೇಳುವಾಗ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಮತ್ತಪ್ಪು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಲ್ಲವೂ ದೈವಾನುಭೂತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ ವೃತ್ತಿಯೂ ಕಾಯಕವಾಗುವ ಅನುಭೂತಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಶರೀರ ಕಾಯಕ ತತ್ವವೊಂದು ಆತ್ಮ ಗೌರವದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ, ಭಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಇಂಥ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ವಚನಗಳು ಮೂಲತಃ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವವಾಗಿಸಿದ ಅನುಭೂತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒಂದರಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಒಂದು ಲೋಕದ ಅಧವಾ ಶಿವ ಸಾನಿಧ್ಯದ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ವೃತ್ತಿ ಎಂದೆನಿಸುವುದನ್ನೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

“ಉಂಕೆಯ ನಿಗುಂಚಿ, ಸರಿಗೆಯ ಸಮಗೋಳಿಸಿ
ಸಮಗಾಲನಿಕ್ಕಿ ಅಣೆಯಿಳ ಮೆಟ್ಟದೆ
ಹಿಡಿದ ಲಾಳಿಯ ಮುಜ್ಜು ಕಂಡಿಕೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು
ಈ ಸೀರೆಯ ನೆಯ್ಯವ ನಾನೋ ನೀನೋ ರಾಮನಾಥಾ”

ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರನಾದ ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯನ್ನೇ ಮೋದಲಿಗ. ತಾನು ನೆಯ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಗುವ ದಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೋಡಣೆ: ಆ ಜೋಡಣೆಯ ನಂತರ ಆಗುವ ತೋಡಕುಗಳನ್ನು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸೀರೆ ನೆಯ್ಯವ ನಾನೋ ನೀನೋ ಕಾರಣ ನೀನು ನಾನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತ ನೆಯ್ಯ ಸೀರೆಯೇ ಈ ಬದುಕು ಎಂಬ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತುಸುತ್ತಾನೆ.

“ತಡನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ
ಒಡಲಿಲ್ಲದಂಬಿಗ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ
ಹಿಡಿವ ಬಿಡುವ ಮನವ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟುಡೆ
ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವೆ ನೀ ಮಹಾಹೋಳಿಯು”

**ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸಿಮು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರಿಸುವನೆಂದಾತ
ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ”**

ಲೋಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದೋಣಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಆ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಅಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ, ಈತ ‘ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಅಂಬಿಗ’; ಅವನು ದೋಣಿ ನಡೆಸುವುದು ‘ತಡೆನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ’; ಇಲ್ಲಿ ದಾಟಲು ಬಯಸುವವರು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ‘ಹಿಡಿವ ಬಿಡುವ’ ಅಂದರೆ ಹೊಯ್ದಾಡುವಂಥ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು; ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಈ ಮಹಾ ಹೊಳೆಯನ್ನೂ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ‘ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸಿಮು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ’ ಇಳಿಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಕೊಡುವ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ದ್ವಿನಿಯನ್ನೂ, ವಿವರಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಅನುಭಾವಿಕ ನಿಲ್ಲವು ಯಾವ ಎತ್ತರದ್ದೆಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ತತ್ವವೂ ಇದೆ, ಕಾವ್ಯಮಯತೆಯೂ ಇದೆ.

**“ತೋಗಲಸೀರೆಯ ತೆರೆಯ ಹಿಡಿದು
ಬಲು ಎಲುವಿನ ಗಳುವಿನಲ್ಲಿ ನರವಿನ ಭೀಮಗಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ**

.....

**ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಬಹುರೂಪಮಂ ತೋಟ್ಟಿ
ರೇಕಣ್ಣ ತ್ರಿಯನಾಗಿನಾಧಾ, ಭಲಧರುರೆ ಎನುತ್ತಿದ್ದೇನು?”**

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರಂಗಮಂದಿರದ ಪ್ರತಿಮೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹುರೂಪ ಎಂದರೆ ನಾನಾ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಆತನ ಬಹುರೂಪ ವರ್ತಮಾನದ್ದು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ಆತ್ಮ ಬಹುರೂಪದ ಶರೀರವನ್ನು ತೋಟ್ಟಿ ಆಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ನಿರಂತರ ನಾಟಕದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೇ ತೆರೆ, ಎಲುಬುಗಳೇ ಗಳು, ನರಗಳೇ ಇದನ್ನು ಬಿಗಿಯಿವ ಹುರಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಬೇಸಾಯಿದ ಕಾಯಕದವನು. “ನಾನೋಕ್ಕಲು ನೀನೋಡೆಯ” ಎಂದು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಫೋಷಿಸಿಕೊಂಡವನು.

**“ನೀ ಕೊಟ್ಟಿ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕಣಕು, ಹಿಂದೆ ಇಗ್ಗರಲು
ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ಮಧ್ಯಭೂಮಿ
ಮೂಳನೆಲದ ಭೂಮಿಯ ಆರ್ದ್ದೆ ಬೆಳೆದನೆಂದೋಡೆ
ಇದಾರ ವಶವೂ ಅಲ್ಲ, ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವನದೋಡೆಯ
ನೀನೇ ಬಲ್ಲಿ.”**

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವನ್ನು ಬೆಡಗಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬಾತ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾರಿಯನ್ನು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಡಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ -

**“ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಆತ್ಮಫಾಟದ ಮಾರಿಯ ಹೋತ್ತು
ಉಲುಹೆಂಬ ಡಕ್ಕೆಯ ಹಿಡಿದು
ಭವಭವವೆಂಬ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”**

ಎಂಬ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ನಿಲುವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನೆಂಬ ಕೃಷ್ಣಿಕ ವಚನಕಾರನಿಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ಪಭು ನೀಡುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ -

“ತನುವ ತೋಂಟವ ಮಾಡಿ, ಮನವ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ,

ಅಗೆದು ಕಳಿದೆನಯ್ಯಾ ಭಾರಂತಿಯ ಬೇರ.

ಒಡೆದು ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟೆಯ, ಬಗಿದು ಬಿತ್ತಿದೆಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವ.

ಅಖಿಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ಬಾಬಿ, ಪವನವೆ ರಾಟಾಳ,

ಸುಷುಪ್ತಿನಾಳದಿಂದ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ,
ಬಸವಗಳೈವರು ಹಸಗೆಡಿಸಿಹವೆಂದು
ಸಮತೆ ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಆವಾಗಳೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರವಿದ್ದು
ಸಸಿಯ ಸಲಹಿದೆನು ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ”

ಇದೊಂದು ಸರಳವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾರ್ಯವಿವರಣೆಯಂತೆ ಮೂಡಿದ ವಚನವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಮರು ತೋಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಂಬ ತೋಟವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಹವನ್ನು ತೋಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮನವನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ವಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕು, ಹಸನುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಈ ಶರೀರ ಹೊಂದಿರುವ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸಾರದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಮಳ್ಳಿನ ಹಂಟಿಗಳನ್ನು ಉಡಿಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು ಬ್ರಹ್ಮಭೀಜವನ್ನು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಭೀಜವೆಂದರೆ ಬದುಕಿನ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಗುರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು, ಗಾಳಿಯನ್ನು ಈ ಅಖಿಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ವಿಶ್ವವೇ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜಾಣಸ್ಕೋಶವೆಂಬ ಬಾಬಿ, ಈ ಗಾಳಿಯೇ ಅಂದರೆ ಉಸಿರಾಟವೇ ಚಕ್ರವಾಗಿ ಸುಷುಪ್ತಿನಾಳದಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಮೂರು ನಾಳಗಳಿವೆ ಒಂದು ಇಹಾ, ಹಿಂಗಳ, ಸುಷುಪ್ತಿ(ಕುಂಡಲಿನಿ). ಈ ಇಹಾ ಮತ್ತು ಹಿಂಗಳಗಳ ನಡುವೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ನಾಳವಿದೆ. ಇವೆರಡು ಉಸಿರಾಟದ ಉಚ್ಛವಾಸ ಹಾಗೂ ನಿಚ್ಛಾಸಗಳಾದರೆ ಸುಷುಪ್ತಿನಾಳವು ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನಾಳದಿಂದ ನಾವು ಈ ತನುವೆಂಬ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ತರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಿಮಪ್ರಫು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ತೋಟವನ್ನು ಬಸವಗಳೈವರು ಎಂದರೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಸುಖಿಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಮತೆ, ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರುಕತೆಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳದ ಸಸಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಧ್ಯೇಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಲೋಕಿಕದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು, ಕಾರ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಈಗ ಇಹ - ಪರಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಅಭೇದಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಕಂಡವರು. ಕಾರ್ಯಕವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ‘ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾವ ವೃತ್ತಿ ಅರ್ಥವಾ ಕಾರ್ಯಕವೂ ಕನಿಷ್ಠವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವವಾಗಲಿ, ತಾನು ಅರ್ಥವಾ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಬಿಗುವಾನವಾಗಲಿ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಗ್ರಂಥಾಳ್ಯಣ :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಕಾರ್ಯಕ ನಿಷ್ಠೆ : ಡಾ. ವಿನೋದಾ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳು
2. ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳು : ಸಂ. ಬಸವರಾಜ ಸಿದ್ದಾಶ್ರಮ. ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್
3. ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು: ಸಂಪುಟ : ಸಂ.ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ. ಪ್ರತಿ : ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಹೀರ, ಕನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ .ಧಾರವಾದ.
4. ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣಗಳ ವಚನ (ಸ.ಪ್ರ.ವ. ಸಂಪುಟವರಡು)
5. ಶರಣರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು: ಬಸವರಾಜ ಸಬರದ. ಬುಕ್ಸಬ್ರಹ್ಮ

ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕ ನೀನೆನಗುಂಟು

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜ್ಞನನೋಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ
ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರಳೇ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ವಿರಾಗಿ. ಈ ಲೋಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಆದರೆ, ಈ ಲೋಕಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲೋಕಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿವೆ. ಅಕ್ಕನು ಅಂತರಂಗದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಲ್ಲಿಕಾಜ್ಞನನೆಂಬ ಹೆಸರು, ಗಂಡನೆಂಬ ರೂಪಕ, ಕನಸೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗಗಳ ನಡುವಳಿ ಸಾಗುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹುಡುಕಾಟವು ಅಭವ ಚಿಂತನೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ವಾವಂದು ಕಾಣಿಸಿದರೂ ತನ್ಮೂಳಗನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅರಿಯುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬುದ್ಧನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದನು. ಈತನ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಆಲಯದಿಂದ ಬಯಲಿನ ಕಡೆಗೆ.. ಅಕ್ಕನೂ ಇದೇ ವಾಗ್ಯ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭಾವ-ಚಿಂತನೆಗಳ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧನ ಮಾರ್ಗವಂತೂ ಅಕ್ಕನ ಒಟ್ಟು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜ್ಞನ ಎಂದರೇನು? ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕ ಅರ್ಥವೇನು? ಈ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅಕ್ಕನ ಹಾದಿಯು ಹತ್ತಿರವಾಗಬಹುದು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜ್ಞನ ಎಂದರೆ..

ಈ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಆಸೆಯ ಮೇರಿಗೆ ಶಿವನು ಪರವತವೇರಿದ ಪರಿಯೇ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉಲ್ಲೇಖಿವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಶ್ರೀಶ್ಯೇಲದ ಮಲ್ಲಿಕಾಜ್ಞನನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀಶ್ಯೇಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕ ಎಂಬ

ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಿವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಜುಂನ ಸೇರಿದ ಬಗೆಯ ವಿವರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನು ದಕ್ಷಿಣದ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಂತೆ ಸೋಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಅಜುಂನ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, 'ಅಷ್ಟಿ ಮೇ ನಿಯತಾವಾಸಃ ಕೈಲಾಸ ಇತಿ ಸರ್ವದಾ ಭುವಿ ಶ್ರೀ ಪರವತತೋ ನಾಮ ಸಹ ಸರ್ವಸುರೋತ್ತಮಯಿ' (ಶ್ರೀ ಶೈಲ ವಿಂಡ) ಎಂಬ ಶೈಲೇಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಓ ಪಾರ್ವತಿ, ನಾನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ ಏಕೆಕ ಸ್ಥಳವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಬೆಟ್ಟ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಷ್ಟು ಬಿಳಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಂದ ಮುರಾಣದ ವಿವರಣೆಯಂತೆ 'ಗೋಕ್ಕೀರ ಸದ್ಗುಣಕರಃ ಅಜುಂನ' ದೇವರು ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಪರವತದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕಾರಣ ಶ್ರೀಪರವತ, ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನ ಈ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಪರವತಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿದ್ವಾನೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ದೇವರುಗಳಿಲ್ಲಾ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವಚಂದ ತಾಣ, ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದ, ಸದಾ ನೀರು, ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸುಖಧಾಮವಾದವುಗಳೇ ಗಿರಿಶ್ರಂಗಗಳು. ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಗುಹೆಶ್ವರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಂದರ ಈ ಗಿರಿ ಶೃಂಗವನ್ನೇ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಯಾಗಿ ಅಕ್ಕನು ತನ್ನ ಸಂಪೇದನೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಪರಿಯು...

ಈ ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ ಎಲ್ಲವೂ ಲೋಕಿಕ ತೊಡಕುಗಳಾದ ಕಾರಣ, ಮನದ ಮನವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಸದಾ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಬರಿ ಮನಸ್ಸಲ್ಲ. ಈ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಿಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಮನವನ್ನೂ ಮೀರುವ ಆತ್ಮವೋಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸದಾ ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅದನ್ನು ನಂಬಿವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ಈ ಲೋಕಿಕ ಸುಖಗಳು ಅದರಿಂದ ಸಿಗಲಾರವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲೋಕಿಕ ತಾಣವಾದ ಮನೋಜ್ಯತನ್ಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕ್ಯೈಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನಡೆ-ನುಡಿ ಶುದ್ಧಶೈಯ ಕುರಿತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶರಣ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕನ ಧೈಯರು ನುಡಿಯೋಂದು ಹೀಗಿದೆ. ನಾಳೆ ಬರುವುದು ನಮಗಿಂದೆ ಬರಲಿ, ಇಂದು ಬರುವುದು ನಮಗಿಗೆ ಬರಲಿ; ಆಗೇಗ ಎನ್ನದಿರೋ, ಚಿನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನಾ. (253) ಎನ್ನಾಗ ಲೋಕಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೋಕಿಕವು ಬಾಹ್ಯ ಹುಡುಕಾಟದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾರಣ 'ಉಸುರಿನ ಪರಿಮಳ'ವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವೆ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕ್ಷಣಾ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲೋಕಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಹೊಳ್ಳಬಹುದು. ಲೋಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹಲವು ವಚನಗಳಿವೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೇಖನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಕ ಕೇಳಿ, ನಾನೋಂದು ಕನಕ ಕಂಡೆ.

ಅಕ್ಕ ಅಡಕೆ ಓಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯ ಕಂಡೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಜಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಗೊರವನ್ನು

ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದ ಕಂಡೆನವ್ವಾ.

ಎಹ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಹನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕ್ಷೇವಿಡಿದೆನು.

ಚಿನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ ಕಂಡು ಕಕ್ಷಾರೆದೆನು.

ತನ್ನೊಳಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣುವ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವೇ ಈ ಅಕ್ಕನ ಹುಡುಕಾಟ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ನುಡಿಯಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ 'ಅಕ್ಕ' ಪದವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪೇದನೆ. ನಾನೋಂದು

ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕನಸು, ಅಕ್ಕೆ, ಅಡಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಶುಭ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಓಲೆಯಂತಹ ಶ್ರಂಗಾರ ಮೊದಲಾದಂತೆ ತನ್ನ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿ ಶೀವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಬಿಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ ಜಡೆಗಳು, ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲುಗಳ ಗೊರವನು ಆತ, ಭಿಕ್ಕೆ ಭಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ, ಮನ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ತಾನು ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಹಂಬಲಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ‘ಕಣ್ಣರೆಯುವ’ ರೂಪಕವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದು ಮದುವಣಿತ್ತಿಯಂತೆ ‘ನೀನು ಬಂದಹನೆಂದು ಬಟ್ಟೆಯನೋಡಿ (ದಾರಿ) ಬಾಯಾರುತ್ತಿದೆನು’ ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮಡುಕಾಟವೂ ಇದುವೆ ಆಗಿದೆ.

ಈ ವಚನದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮೇಲ್ಮೊಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಕೆ ಕೇಳವ್ವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೀಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಕ್ಕನ ಇತರ ವಚನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಏಕಾಂತದ ಮಡುಕಾಟ, ಅಂತರಂಗದ ಸಂರೇಧನೆ, ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನನ ಮಡುಕಾಟ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಹ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಂತರಂಗದ ಮಡುಕಾಟ ಮುಖ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮೋಳಿಗಿನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಮ್ಮದೇ ಮಡುಕಾಟದ ಕನಸು ಮುಖ್ಯ. ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶುಭಸೂಚನೆಯು ಕಾಣಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವು ಇನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಣ.

ಅಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಕ್ಕಾ, ನಾನೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡೆ.
ಬಿಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ ಕೆಂಜಿಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲಿ ಗೊರವನು
ಬಂದೆನ್ನ ನೆರೆದ ನೋಡವ್ವಾ.
ಅತನನಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನ ಕಂಡು
ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನ್ನು ಮಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವ ಅಂತರಂಗದ ಅರ್ಥಮಾಣ ವಚನವಿದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೀವನ ಕುರಿತು ಮಡುಕಾಟ, ಆತನ ರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ, ತೆರೆಯುವ ಹಾಗೂ ತಳವೆಳಗಾಗುವ ಅಂದರೆ ಬೆರಗಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾನು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಬೆರಗಾಗುವ ಮನೋಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಳೆ ಕೆಂಜಿಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆವೆಳದಿಂಗಳು,
ಫಣಿಮಣಿ ಕರ್ಣಾಕುಂಡಲ ನೋಡವ್ವಾ ;
ರುಂಡಮಾಲೆಯ ಹೊರಳವನ ಕಂಡಡೆ
ಒಮ್ಮೆ ಬರಹೇಳವ್ವಾ ?

ಗೋವಿಂದನ ನಯನ ಉಂಗುಟದ ಮೇಲಿಪ್ಪುದು.
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನದೇವನ ಕುರುಹವ್ವಾ
ಕಿಂಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದೆನವ್ವಾ.
ವರಿಲ್ಲದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೋಂದೆನವ್ವಾ.
ಮಂವಿಲ್ಲದ ಧಾವತಿಗೊಂಡೆನವ್ವಾ.

ಇದು ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ವಚನದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ತಾನು ಈ ಏಹಿಕ ಬದುಕಿನಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಬಹುದಾದ ಸುಖಿವನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಬದುಕು, ಚಿಂತನೆ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಜನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಸರಳತನಪೋಂದಿದೆ. ಅದು ಲೋಕಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ವಚನಕಾರರು, ದಾಶನಿಕರು ಜನಭಾಷೆಯ ಬೇರನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಡಿದರು. ಪಂಪನು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಧಿಕರನಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಿತನೆನ್ನಬಹುದು. ಜನಪದರು, ವಚನಕಾರರು,

ದಾಸರು, ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ಬೀದಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಕೂಡ ಅನುಸರಿಸಿರಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಸೋಡಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ದರ್ಶನವು ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ ರೂಪಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗಿಂಗಳು ಚೆಲ್ಲುವ ಚಂದಿರನಿರುವನು. ಕಿಂತ ಹಾಗೂ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾವಿನ ಮತ್ತು ಮಣಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೃಂಗಾರವಿದೆ. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇವನ ರೂಪ. ಇವನನ್ನು ಬೇಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಗೋವಿಂದನ (ಕೃಷ್ಣ) ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣಗಳೇ ಆತನ ಪಾದದ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವನ ಕುರುಹು. ಈತನಿಗಾಗಿ ಕಿಂಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಏರಿಲ್ಲದ ಅಂದರೆ ಗಾಯವೇ ಆಗದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದೆನವ್ವು, ಸುಖವಿಲ್ಲದ ತವಕ ಹೊಂದಿದ ಕಷ್ಟದೊಳಗೆ ಇರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ ಕುರಿತು ಅಕ್ಕನು ಹೊಂದುವ ಬೇಗೆಯು ಆತ್ಮದ ಸಂವೇದನೆಯು ಯಾವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ವಚನವು ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ, ಆ ಬೇಗೆಯ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞಯು ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿನ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನೆಂದರೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞ. ಅದು ಚಂದಿರನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುವ ತಂಪು ರಾತ್ರಿ. ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಯ ರೂಪವೇ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೂಬಗು. ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಾದಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾವಿನ ಅರಿವಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಣಿಯೇ ಓಲೆಯ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಣ್ಣಗಳು ಪಾದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಬೆಳಕಾಗಿವೆ. ಬೆಂಕಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಬಿಸಿಯು, ಗಾಯವೇ ಆಗದ ನೋವುಗಳಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಜೀವನವೇ ಅಲೋಕಿಕ ಬಾಳ್ಜೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಲೋಕಿಕ. ಏನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅಲೋಕಿಕ. ಇದುವೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ ಸ್ವರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಪಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೋಲಿದೆ

ಎಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಕುರುಹಿಲ್ಲದ

ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೋಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ಯಾಗಳಿರಾ.

ಭವವಿಲ್ಲದ ಭಯವಿಲ್ಲದ

ನಿಭರ್ಯ ಚೆಲುವಂಗೋಲಿದೆ ನಾನು.

ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ವಿಮಂಗೋಲಿದೆ ನಾನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನೆಂಬ ಗಂಡಂಗೆ

ಮಿಗೆ ಮಿಗೆ ಒಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ಯಾಗಳಿರಾ॥

ಆತ್ಮಸಂಗಾತದ ಒಡೆಯನ ವಿವರಗಳು ಮೇಲ್ಮೊಂದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅಲೋಕಿಕ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಟವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇದೆ. ಆಸೆ - ಹುಡುಕಾಟ - ತೃಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳೇ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಇಂದಿಗು ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದು. ಸಾವು-ಕೇಡು-ರೂಪು ಇರದಂತಹ ಚೆಲುವ, ದಿಕ್ಕು-ದಾರಿ-ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಗುರುತಿನವನು, ಭವಾಗಲಿ - ಭಯವಾಗಲಿ - ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗದ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದೆಮಾಡುವ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಹಂಗು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಗಂಡ, ಭೋಗ, ನೋವು ನಲಿವು, ಆತಂಕ, ಆನಂದಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಕನು ಅಲೋಕಿಕ ಹೆಚ್ಚಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುವುದು ವಿಸ್ಯಯ ಎನಿಸಿದೆ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಿಲ್ಲವೂ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆ(ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ)ಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಪ್ರತಿ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆ ಮನಶುಧಾತ್ಮೆ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಂನನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಕಾಣುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮನದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

- ◆ ನಿಮ್ಮ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಸಂದಳಿದು (ಒಂದಾಗಿ)
ಸ್ಯಾಯಲಿಂಗಿಯಾದೆನು(ತಾನೇ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗುವುದು)
- ◆ ಪ್ರಾಣಿದಲ್ಲಿ ಅರಿವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ; ಆ ಅರಿವೆ ಜಂಗಮವೆಂದು ತೋರಿದ.
- ◆ ಕರಣದ ಕತ್ತಲೆಯ ಬೆಳಗನುಟ್ಟು ಗೆಲಿದೆ
- ◆ ನಾನೆಂಬುದ ನಿಲಿಸಿ, ನೀನೆಂಬುದ ಕೆಡಿಸಿ, ಉಭಯವ ಲಿಂಗ್ಯೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದೆ
- ◆ ಸುಡಲೀ ದೇಹವ; ಒಡಲುವಿಡಿದು ಕೆಡದಿರು, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನನರಿಯದ ಮರುಳೆ
- ◆ ಮನವೆಳಸಿ ಮಾರುವೋಗಿ ಮರೆಪೋಕ್ಕಡೆ ಕೊಂಬ ಪರಿಯೆಂತಯ್ಯಾಗಿ
- ◆ ದಿಗಂಬರಿಯಾದಡೇನಯ್ಯಾಗಿ, ಮನ ಬತ್ತಲೆ ಇರಬೇಕು.
- ◆ ತನ್ನ ತಾನರಿದು ತಾನಾದಡೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ ತಾನೆ ಬೇರಿಲ್ಲ
- ◆ ಇಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೆ, ನೆಲನು ಒಂದೆ, ಆಕಾಶವು ಒಂದೆ. ಜಲವು ಹಲವು ದ್ರವ್ಯಂಗಳ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರಾಗಿಹ ಹಾಗೆ, ಎನ್ನ ದೇವ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನಯ್ಯನು ಹಲವು ಜಗಂಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದೆಂದೇನು? ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ.
- ◆ ತೋರಿವೆ ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಏಕಾಂತದ ಹಂಗೇಕಯ್ಯಾಗಿ
- ◆ ಎನ್ನ ಸುತ್ತಿದ ಪ್ರಪಂಚವ ಬಿಡಿಸಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ
- ◆ ನೀನರಿವಾಗಿ ಎನಗೆ ಮುಂದುದೋರಿದ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿಮ್ಮನರಿದೆನಯ್ಯಾಗಿ ಪ್ರಭುವೇ.
- ◆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನೊಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರುಳೆ.
- ◆ ಮನದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂದು ಜರ್ದು ನುಡಿದು ಪಥವ ತೋರಬಲ್ಲಾತನೆ ಸಂಬಂಧಿ.
- ◆ ದೂರದ ಸ್ವೇಹವ ಮಾಡಲು ಬಾರದ ಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೆ
- ◆ ನಿಜ ಸುಖ ತನಗುಳ್ಳಡೆ, ವಿಷಯದ ಹಂಗೇಕೆ? ... ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನಾ ನಾನು ನೀನಾದ ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಹಂಗೇಕೆ?
- ◆ ಜಿತ್ತ ಕರಗಿ ಮನ ಕೊರಗಿ ಹೃದಯವರಳಿತ್ತು ನೋಡಯ್ಯಾಗಿ
- ◆ ನೀವೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಲ್ಲಾ ಲಿಂಗವೇ
- ◆ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಹಿಲ್ಲದ (ರೂಪ) ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೊಲಿದೆ.
- ◆ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯೊಳಗೊಂದು, ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಕಂಡೆ, ಆ ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಬೆಟ್ಟವ ಮಾಡಿದಾತನ ಗುಟ್ಟನಾರು ಕಂಡುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆತನನರಿದು ಶರಣೆಂದು ಬದುಕಿದೆ.
- ◆ ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು.

ಈ ಮೇಲ್ಮಂಡ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೆ ಅಲೋಕಿಕದ ಹಾದಿಯನ್ನು, ಲೋಕಿಕದ ಧಾರ್ಯೆಯಿಂದ ಕಳಬುವ ಅಕ್ಷನಿಗೆ ಲೋಕಿಕ ರೂಪಕಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪೀರಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಗಳು ಇನ್ನಾದರೂ ಬದಲಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸರಳವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಲೋಕಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ 'ಕಳಬುವಿಕೆ'ಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿಯೇ ಅಧ್ಯೈಸಬೇಕಿದೆ. ಆಕೆಯ ವೇಷ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕಥೆ ಕಟ್ಟತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ಅಕ್ಷನ ದರ್ಶನವು ಸಿಗಲಾರದು. ಆಕೆಯದು 'ಅನಂತ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸು'. ಈ ಅನಂತ ಕಾಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಚಾಚುತ್ತಾ ಸಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ, ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾದ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಾಗ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತುಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಿಕದ ದಾಳಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿದು ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಜಾಡನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷತಿಗಳು :

1. ವಚನಧರ್ಮಸಾರ., ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ, 1968., ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ., ಮೈಸೂರು
2. ಬಸವಯುಗದ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪನ್ಮಳ., (ಪ್ರ.ಸಂ) ಕಲಬುಗಿರ್ ಎಂ.ಎಂ., 2016., ಕನ್ನಡ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....?

ಕೆನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಅನುಭವದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಾಗರವೇ ವಚನ ವಾಜ್ಯಾಯ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮಲಿನತೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು. ವೃಕ್ಷಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ತಾವು ಬದುಕಿದುದನ್ನೇ ಬರೆದರು. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದೇ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನಗಳು ಶರಣರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಪಲುತ್ತಾಗಳೇ ಹೊರತು ಕವಿಗಳಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾಗಿ ಮೇರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಿಜ್ಞಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲ.

ಶರಣರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಅರಮನೆ, ಗುರುಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮದಂತಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆಮನಗಳ ಬಳಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾಜನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರಿಕಾದ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ, ಶೈಷ್ವವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನಗಳು ಭಾವಗೀತೆಗಳಂತೆ, ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಂತೆ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಸತ್ಯ, ಶೋಷಣೆಗೆ ತಿರುಗಿಬೀಳುವ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ವೃಕ್ಷಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕನಾಂಟಿಕದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಳೇಷಣಿಸಿದವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶಿವಶರಣರು ಇವರಿಗೆ ವಂದ್ಯರಾದ ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರನ್ನು ಭೋಜ ಮೊದಲಾದ ಶಿವೋಪಾಸಕರನ್ನು ಈ ಶರಣ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು. ರಾಜವಂಶ ಸಂಭಾತರೂ,

ಡಾ. ರೇಣುಕ ಪ್ರಸಾದ್ ಬಿ. ಆರ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ತುಮಕೂರು.

brrenukaprasad8@gmail.com

ರಾಜಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಇವರಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರ ಅನೇಕ ವಿಗ್ರಹ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ಶ್ರೀಕಂತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಮತ್ತು ಬಳಾಧಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.

"ಮರಾತನ" ಎಂಬ ಸ್ತೋಮಸೂಚಿಪದ ತಾಳಿಕೋಟಿ, ಅಭ್ಯಲೂರು, ಅಜುವನವಾಡ ಮತ್ತು ಕೇರಳಪುರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಮರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಜೋಳನನ್ನು ಹಿರಿಯೂರು ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳು "ಜೋಳ" ಎಂದು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನವು "ಕರಿಕಾಳಜೋಳ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರೆ, ಜೋಳನಿಗೆ ಹೊನ್ನಮಳಿಗರೆದ ಪವಾಡವನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಜೇಮರ (63ಮರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ), ಅಭ್ಯಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳ, ಅಭ್ಯಲೂರು, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಾರಚೆನ್ನ, ಕಬ್ಬಾರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕರಿಕಲ್ಲಾಯಮ್ಮೆ (63 ಮರಾತನರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕರಿಕಲ್ಲಾಮ್ಮೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವಿದೆ) ಕಡುತ್ತಿನಿ-ಶಾಸನ, ಇಂಗಳಿಗಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 63 ಮರಾತನರನ್ನು ನೆನಬಿಸುವ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.

ಶರಣರಿಗೆ ಮಾಜ್ಞಾರಾದ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಹಾಲಾಯುಧ, ಉದ್ಘಟ, ಮಳಯೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಖೋಜ ಇವರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲ್ಲವೆ ಪರೋಕ್ಷ ಉಲ್ಲೇಖ ಹಿಪ್ಪರಗಿ, ಹಬ್ಬಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಕುಡುತ್ತಿನಿ, ಬೆಣಂಚಮಟ್ಟಿ, ಹಮ್ಮಜೆ, ಜಿಕ್ಕಹಂದಿಗೊಳ, ತಂಡಗದ, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಡೆಪಡೆದಿದೆ.

ಇವರ ನಂತರ ಬರುವವರು ಹೋಡಶರು ತೇರಸರು ಮತ್ತು ದಶಗೂಣರು. ಹೋಡಶರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಅಣಂಪುರ ಗುಡ್ಡವ್ಯೇಯು ತಾಳಿಕೋಟಿ, ಇಂಗಳಿಗಿ, ವಿಜಾಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದಶಗೂಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸಿಂಗಿದೇವನು ಇಂಗಳಿಗಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಬಾವಿಭೋಗಣ್ಣ, ಗೊಬ್ಬಾರು, ಜಿಕ್ಕಮುದೇನೂರು, ಕರಿಯಿಂಡಿ, ಗೀಜಗನಹಳ್ಳಿ, ಬಿದರೆ, ಅಭ್ಯಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ ದೇವೂರುಶಾಸನ, ಕೆರೆಸಂತೆ, ಬೇಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀಲೆ(ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ). ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಕಟ್ಟಿದ ಪವಾಡವನ್ನು ಬೆರುವಾಡ ಶಾಸನ ಹೇಳಿದರೆ, ಗುಬ್ಬಿ ಶಾಸನ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನನನ್ನು, ಬಯಿರತ್ತಿ ಸಿರಿಯಾಳ. ಅವೈಯರಹಳ್ಳಿ, ಚೌಡದಾನಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರ ಶಾಸನಗಳು ರೇವಣಿಸಿದ್ದನನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಸವಮಾರ್ವದ ಶಿವಶರಣರೆಂದು ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುಗ್ರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ2ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರಾವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಹೊಡಗಿದರೆ ವಚನಕಾರರ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲೀ, ವಚನಗಳ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಾಗಲೀ, ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಚನಕಾರರ ಜೀವನರೀತಿ. ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದ ಜನರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿ ವೈಕಿಕಲ್ಯಾಣ ಆಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತಾತ್ಕಾರ್ಥಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ್ನು ಸರಳ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಶಾಹಿಯನ್ನು ದಿಕ್ಷಿರಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ರಾಜದ್ವಾಂಶ ಸಂಭೂತನೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಮರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಸ್ತ್ರೀ-ಮರುಷ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಜಾತಿವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಷಿರಿಸಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಿತವಾದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ದೇಶದ ಜರಿತ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಚಳುವಳಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಲಪಟ್ಟ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಶರಣಚಳುವಳಿ, ವಚನಚಳುವಳಿ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶರಣ, ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಪಟ್ಟ ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭಂದಪಟ್ಟ ಈ ಶಭಿಗಳಿಗಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಂತಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು 1995 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನ ಎಂಟನೇ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣ ಅಂದರೆ: ಶರಣ(ನಾ) 1. ಆಶ್ರಯ;ರಕ್ಷಣೆ. 2. ಕಾಪಾಡುವವನು;ರಕ್ಷಕೆ. 3. ಮನೆ;ನಿವಾಸ. 4. ದೇವರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನು;ಭಕ್ತ. 5 (ವಿ.ಶೈ) ಶಿವಭಕ್ತ; ಶಿವಶರಣ. ಅರಿದರಿದು ನಿಮ್ಮಶರಣನು ಆಚರಿಸುವಾಚರಣೆಯ ಕಂಡುಕಣ್ಣರೆದೆನಯಾ (ಬಸವ 5);

ಶರಣರೇ ಕುಲದ್ವೇಪವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತಂ ಶರಣಗ್ರಹ ವಂಚನೆಯದಿಲ್ಲಿನಿಸಿ ಮಾಡುತಂ (ತಿರುರ.ದೇ.9-1); ಶರಣರಬಾಳು ಮರಣಿದಲ್ಲಿ ನೋಡು (ಗಾದೆ); 6. ಷಟ್ಪುಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಇದನೆಯ ಸ್ಥಳ; ಇಕ್ಕೆ ಶರಣವೆಂಬ ಸ್ಥಳದ್ವಾರ್ಯವು ಕಾರಣ ಶರಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಜೀವಾತ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದು (ಶಿವಾಸೂ 50-14 ಟೀಕು); ಈ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಇಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಆರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಫಾಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ಭಾರದ 217)

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಐ.ಎಫ್.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ 1981ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ, ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಭ್ರಯ್, ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್, ಎಚ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ, ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಖಂಟುವಿನ 578ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂಬ ಪದವು ಶರಣ (ನಾ)! ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿದವನು; ಮೌರೆಹೊಕ್ಕಾವನು.

ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಭ್ರಯ್ ಲೇಖಕರಾಗಿರುವ, 2008ರಲ್ಲಿ ನವಕನಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಇಗ್ನೇಜನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಖಂಟು ಸಂಪುಟ ಒಂದರ ಪುಟ 375ರಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ. ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. 1.ಮನೆ 2.ಆಶ್ರಯ ಹೊಡುವ ಸ್ಥಳ 3.ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವನು 4.ರಕ್ಷಣೆ 5.ವಧಿ; ಹೊಲ್ಲುವುದು, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳೂ ಬರುವುದುಂಟು. ಈ ಶಬ್ದದೂಡನೆ ಇತರ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಶರಣಾಗತ-ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವವನು. ಶರಣಾಧಿಕ-ರಕ್ಷಣೆಯನು ಯಾಚಿಸುವವನು. ಶರಣ-ಕಾಪಾಡುವವನು, ರಕ್ಷಿಸುವವನು. ಕನ್ನಡ ವಚನಕಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ಜೊತೆ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಶರಣ-ಎನ್ನವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರಣಜನ-ಎನ್ನವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತರು, ಶರಣಾಗತಿ- ಮರೆಹೋಗುವುದು, ಶರಣಪಥ-ಶಿವಭಕ್ತರ ದಾರಿ. ಶರಣಸೇವೆ-ಶಿವಶರಣರಸತ್ಯಾರ್ಥ. ಪರಿಚಯ ಹೀಗೆಯೇ ಶರಣಮಾಡು ಎಂಬ ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ಸುಮಾರು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಿಸು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ನಂದಿಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಾತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಶರಣ ಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. (ಎಕ*51 ಚಿಕ್ಕನಾ 1-15; 16-23) ಈ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ. ಶರಣ ಎನ್ನವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣ ಎಂದೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ತದ್ವವಾದರೆ ಸರಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಜ್ಞಾಯ್ಕರವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಗಧಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಎರೆವಗೀರವಂ ಭಯದಿಂ ಶರಣಧರೆ ಕಾವರಂ" (ಗಧಾಯುದ್ಧ 2-6) ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ರೂಪ ಶರಣ್ಣ. ಆ ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ ಉ ಕಾರ ಸೇರಿ ಶರಣ್ಣ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಈಗ ಶರಣ್ಣ ಎಂದರೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂಬ ಪದವೂ ಒಂದಿದೆ. ಸರಣ್ಣ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ರೂಪವನ್ನು ಪಂಪನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ಕಾದುದು ಸರಣ್ಣವಂದರನಾದುದು ಕಾಲಾಗ್ನಿಬಲವರಿನ್ನಪತಿಗೆ" (ಪಂಪಭಾರತ 7-2) ಇಲ್ಲಿ ಈ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಶರಣ್ಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವಯತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಬೇರೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಬಹು ಸುಲಭೂ, ಸರಳವೂ ಆದ ಉಪಾಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳಿವೆ. 1. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. 2.ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಬಿಡುವುದು. 3.ಆತನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ. 4.ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಧ್ಯ ವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಬ್ಬಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು 5.ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ರಕ್ಷಕಶ್ವವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ರಾಮಾಯಣದ ಅತಿ ಶ್ರೀಷ್ಠ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಭಿಂಘಣನನ್ನು ಈ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣಸತಿ-ಲೀಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಚನಗಳು ಏರ್ಯೆವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿವೆ. ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯಳ್ಳ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ನಿಖಂಟುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣ ಅಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸಾದ್ಯವಾದುದಾದರೂ ಶರಣ ಅಂದರೆ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ 12 ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವಾದಿ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಶರಣರೆಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಕೆಯಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಮೂಲೋದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು,

ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಕಾರರನ್ನು ಶರಣರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಇಂತಹ ಶರಣರು ರಚಿಸಿದ "ವಚನ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುಗ್ರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ-6ರ 15ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಜಂಪೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ಗದ್ಯ ಕಂಡುಬರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಅದರೆ ಈ ವಚನಕ್ಕೂ ಶರಣರ ವಚನಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಗದ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಕವಿಗಳು ಬೇರೆ, ಶರಣರು ಬೇರೆ. ಕವಿಗಳ ಬದುಕು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಬಹುದು. ಶರಣರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ರಚನೆ" ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಾಳುವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ವಚನ" ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ: ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅದು "ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯ"(=ವಚನ)ದ ಲಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಶ್ರೀಪದಿಗಳು ಪದ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ "ವಚನ"ವೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನರು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ವಚನ" ಸಂಸ್ಕೃತಪದ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಸೂಳುಡಿ" ಎಂಬ ಸಂಘಾದಿ ಪದವನ್ನು ಶರಣರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ಸೂಳ್ಳ"(ಕ್ರಮ)+ನುಡಿ ಎಂದು ಬಿಡಿಸದೆ ಸೂರ್ಯಾ(ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ)+ನುಡಿ ಎಂದೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮಡುಕದೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದಲೇ ರೂಪಪಡೆಯಿತೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಹಿತ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಲಫಟ್ಟವಾಗಿ ಅಂದಿಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದುದೂ, ಆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ್ನು ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದುದು ಮುಖ್ಯಸಂಗತಿ.

ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಸಮಾನತೆಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಳವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಿ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮೂಡನಂಬಿಕೆ, ಮೇಲು-ಕೇಳು, ಎಂಬ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ಲಿಂಗಬೇಧ, ವರ್ಣಬೇಧ, ಅಸ್ವಿರತೆ, ಅರಾಜಕತೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಕಂಪಂಪ-ಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿದ್ದ(ಕ್ಯೆರ್ಪಿಕದೇ ಇದ್ದ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕನ್ನು, ಅದು ಮೇಲ್ವಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇದ್ದ ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಆಶ್ರಮಿಕಾರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವೈಕಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಚಳುವಳಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶ್ವರ ಧರ್ಮ (1997) – ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ
2. ಬಸವ ತತ್ತ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ (2003) – (ಸಂ) ಮಹೇಶ ತಿಪ್ಪತೆಪ್ಪಿ
3. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು (1995) (ಪ್ರ.ಸಂ) ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ
4. ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು (1981) – (ಸಂ) ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಭ್ಯಯ್
5. ಇಗೋಕನ್ನಡ-1 ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಘಂಟು (2008)- ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಭ್ಯಯ್
6. ಮಾರ್ಗ-6 (2010) – ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುಗ್ರಿ

ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದರ ಸುಳಿವು ಕ್ರಿ. ಶ. 11ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಿತ್ತ ವಚನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾನವ ಧರ್ಮವೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ತೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಧನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜೀವದಯೆ, ಕುಲಭೇದ ಜಾತಿಭೇದಗಳನ್ನು ಗಳಿಸೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಾತ್ಯಭಾವ, ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡವು. ಈ ಚಿಂತನೆ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗೆ ವಾಹಕವಾದ ವಚನವೆಂಬ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡ ಪದ್ಧಗಳ ನಡುವಳಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಚೌಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಾಂಶಗಳುಂಟು; ಗಡ್ಡದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರಲಹರಿಗಳುಂಟು.

ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರ. ಈತನಿಗೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಗುಲ್ಬಗಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದನೂರು ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ವೃತ್ತಿ ಇವನದಾದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಜೀಡರ ಎಂಬ ವಿಷೇಶಣವು ಬಂದಿದೆ. (ಜೀಡ-ಜಾಡ ಎಂದರೆ ನೇಯ್ಯಿಯವನು ಎಂದರ್ಥ). ದುಗ್ಂಳಿ ಈತನ ಹೆಂಡತಿ. ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಇವನು ಲೋಕದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಂಪತ್ತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಶೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸತಿಪತ್ತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿಪ್ಪುದು ಶಿವಂಗೆ.....” ಎಂಬ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮಾತು ಅವನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಶೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ರಾಮನಾಥ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಾಂಕಿತವಾಗಿದೆ. ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು,

◆

ರವಿ. ಎನ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ದಜ್ರೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬಾಪೂಜಿನಗರ, ಶ್ರೀವರ್ಮೊಗ್ನಿ

ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳ, ದೇಹದ ಅಷ್ಟಿತ್ತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅಭಿವೃಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಚಿಕ್ಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಜ್ಞ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಚೌಪದಿಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ; ಅವನ ವಚನಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಚಿಕ್ಕವು. ಭಾಷೆಯೋ ತೀರಾ ಸರಳ ಈ ಗುಣಗಳೇ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಶೈಷ್ವತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕರಿಯನಿತ್ತದೆ ಒಲ್ಲೆ, ಸಿರಿಯನಿತ್ತದೆ ಒಲ್ಲೆ
ಹಿರಿದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತದೆ ಒಲ್ಲೆ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೂಳ್ಳದಿಯನೊಂದರೆಗಳಿಗೆಯಿತ್ತದೆ
ನಿಮ್ಮನಿತ್ತ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ !

ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ, ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೂಳ್ಳದಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸೂಳ್ಳದಿ ಎಂದರೆ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಡುವ ಮಾತು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಉತ್ತರ-ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಎಂದರ್ಥ. ಸೂಳ್ಳದಿ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಶರಣರ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಂದರ್ಥಫಳಿಗೆ ನೀಡಿದರೂ ಸಾಕು, ತಿವನೇ ! ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಹಸಿವೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾಪು ಬಸಿರ ಬಂದು ಹಿಡಿದೆದೆ
ವಿಷವೇರಿತ್ಯಾ ಅಪಾದಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ !
ಹಸಿವಿನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ವಿಷವನಿಳುಹಬಲ್ಲದೆ
ವಸುಧೆಯೋಳಗಾತನೇ ಗಾರುಡಿಗ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಜೀಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಇದು ಸಾಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಆಜ್ಞರ್ಹಕರವಾದುದು. ಅನ್ನದಾನವೇ ಶೈಷ್ವತೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನ ಕೇವಲ ನೀರಸಬೋಧನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸದೆ ಹಾವು-ವಿಷ-ಗಾರುಡಿಗರ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿಜ್ಜಿ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿವಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿಷವೇರಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ತೀರಾ ಹೊಸತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣದೇ ಆ ವಿಷಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಅಷ್ಟೇ, ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅದರ ಅನುಭವವಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲರು.

ಇಳಿ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬೆಳಿ ನಿಮ್ಮ ದಾನ
ಸುಳಿದು ಸೂಸುವ ವಾಯು ನಿಮ್ಮ ದಾನ !
ನಿಮ್ಮ ದಾನವನುಂಡು ಅನ್ನರ ಹೊಗಳುವ
ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ರಾಮನಾಥ !

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೆ ದೇವರು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚರಾಚರ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಆತನ ಕೃಪೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಾನು, ನನ್ನದು ಅವರದು ಎಂದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಗರ್ವ ಪಡುವ ಜನರನ್ನು ಕುನ್ನಿಗಳು, ಅಲ್ಲರು, ಹ್ಯಾದ್ರರು ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡನಾಗಿ ಮೃಡ ನಿಮಗೆ ಹಗೆಯಾದೆನಯ್ಯ
ಆನೊಡಲುಗೊಂಡಡೇನು ?
ಕಡಲೊಳಗಳ ಬೊಬ್ಬಿಳಿಕೆ ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ
ಎನ್ನೊಡಲಳಿದು ಹೋದಡೇನು ?
ಪ್ರಾಣ ನಿಮ್ಮದೆಯಲಡನುಪುದಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನವೂ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ನಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದರೇನು ಕಡಲಿನ ನೋರೆ ಎಷ್ಟೇ ಬಡಿದರೂ ಅದು ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ ನನ್ನ ಮನವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಎಂಬ ಭಾವವಿದೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹಸಿವ
ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹಸಿವ
ಒಡಲುಗೊಂಡವನೆಂದು ನೀನೆನ್ನ ಜಡಿದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಯದಿರಾ ||

ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ರಾಮನಾಥ

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಸಿಯುವುದು ಹಸಿಯುವುದು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಟಿ ಬಂದವು-ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಹಿಗಿರುವಾಗ, ದೇವರಿಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ದೇಹಧಾರಣೆ ಮಾಡು, ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುವ ರೀತಿ ಇಡೀ ವಚನಕ್ಕೆ ಕಾವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಚನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಕಾವ್ಯ ಮಿನುಗು ಇರುತ್ತದೆ. ಉಕ್ತಾಯಿಂದ ಇಡೀ ವಚನ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಜಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ವಚನದ ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು.

ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲ್ಲಿಬ್ಬ ಕಳವೆಯ ತುಂಬಿದ

ಇರುಳಿಲ್ಲಾ ನಡೆದನಾ ಸುಂಕಕ್ಕಂಜಿ

ಕಳವೆಯಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಬರಿಗೋಣೇ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ಇಂತಾಯಿತ್ತು ರಾಮನಾಥ

ದಾಸಿಮಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ ವಿಡಂಬನೆ ಉಂಟು. ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಆ ವಿಡಂಬನೆ ನಯವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಒರಟಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಹರಿದ ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭತ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದು. ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆಗೆ ಹೆದರಿ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಡೆದು ಹೋದ. ಭತ್ತವೆಲ್ಲವೂ ಜೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರಿ ಗೋಣಿಚೀಲ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಳವನ ಭಕ್ತಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾದ ಮನಸ್ಸಳವನ ಭಕ್ತಿಯನು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬರುಷಟೆಗನ ಭಕ್ತಿ ದಿಟಪೆಂದು ನಷ್ಟಳು ಬೇಡ

ಮರದೊಳಗೊ ಬೆಂಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕಂಡು

ಪುಟನೆಗೆದಂತಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಡಾಂಬಿಕನ ಭಕ್ತಿ ಬರಿಯ ವೇಷದ್ದು, ಕ್ಷೇತ್ರದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಮತದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಪ್ಪು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಮುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅದರ ಸೋಗು ಇಲಿಯನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಕಳಜಿ ಬೇಳುತ್ತದೆ. ಮತದ ಬೆಂಕ್ಕು ಮರಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ತಂತ್ರ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು.

ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ

ಒರೆದು ನೋಡುವ ಸುವರ್ಣಾದ ಚಿನ್ನದಂತೆ

ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ,

ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ

ಬೆದರದೆ ಬೆಂಕ್ಕದೆ ಇದ್ದಡೆ

ಕರವಿಡಿದ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥನು

ಶೀವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವನು, ಅವರ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಸೃಜತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ತೋಧಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಚಂದನದಂತೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಅವನ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ವಿಶೇಷವಾದುದು.

ಸಮಾರೋಪ :

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯೆ ವಚನಗಳ ವಸ್ತು. ವಚನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟದ್ಯುವರ್ಗಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭವ, ಆಲೋಚನೆಗಳ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಯಾವುದೇ ವಚನ ನೀರಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಕುಸಿದಲ್ಲ. ಇಡೀ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಸತನ ಆವರಿಸಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಯನಾಜಾಕು ಸಾಲದು ಎಂದು ಅನ್ವಿಸಿದರೂ, ಆ ಹಸಿತನವೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ತುರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲ್ಪಡೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಬಳಸುವ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶೈಷ್ವ ಕವಿಯಾಗಿ, ಶಭ್ದ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಆ ಶತಮಾನದ ಶೈಷ್ವ ಚಿಂತಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡೆಂದಾಗಲಿ ಉತ್ತಮ ಅಧಮ ಕುಲಗಳಿಂದ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಚ್ಚ ನೀಡಬೇಕು

ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಆಗಲಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹರಿತ ಆಲೋಚನೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಶ್ರಜಿಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಸುವು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವೆಚೆಯಾದರೂ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಚನಕಾರರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಅಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಶರಣರ ನೂರೊಂದು ವಚನಗಳು, ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು.
2. ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಂಗಮ, ಸಂ : ಡಾ. ಎಂ. ಟಿ. ರತ್ನ, ಮೈಲ್, ಡಿ. ಸಿ. ಗೀತಾ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ವಚನ ಕರ್ಮಟ್ಟಿ : ಸಂ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧಪ್ಪ, ಕಿ. ರಂ. ನಾಗರಾಜ. ಪ್ರಕಟಣೆ : ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಕಾವ್ಯಾನ್ವಯ ದರ್ಶನ, ಮೈಲ್, ಎನ್. ಶೀವರುದ್ರಯ್ಯ, ಭಾಗ್ಯವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ತುಮಕೂರು.
5. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಡಾ. ಎಂ ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಸ್ವಾಮ್ಮ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ : ತೊಲನಿಕ ತಾತ್ವಿಕತೆ

ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಅಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಹೊಡಿತ್ತು. ವರ್ಣ ಸಂಕರಗಳಿಂದ ವಿಭಜಿತವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಜೀವನ ಅಭದ್ರತೆಯಿಂದ ಹೊಡಿತ್ತು. ಮರಿಂದುಗಳು ಶೋಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಳರಸರ ಮಧ್ಯ ಆಗಗೆ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆಧಿಕವಾಗಿ ಹೀಗಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಇಂಥವರ ಪಾಲಿಗೆ ವರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಜೀಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಹೋಹರ ಕಕ್ಷಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರು ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ದೃವಗಳ ಮೂರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಮೋಗಿದ್ದ ತಳಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ವರ್ಕರ್‌ವೋಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿತರಾಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ತೊಡಗಿತು. ಇದು ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಮರಿಂದುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಅಸ್ತಿತ್ವತೆಯನ್ನು, ಮೂರಂಬಿಕಗಳನ್ನು ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಲವಂತವಾಗಿ ಹೇರುವ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಯಬಿತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧ್ಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಖಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಭಯ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಮು, ಬಸವಣ್ಣ, ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸ್ತೀಯರನ್ನೂ ಮರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ಅಸ್ವಾರಂತ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು ಆದರೆ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ತೀಯರಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

◆

ಶ್ರೀಮತಿ ಯಶೋದ್ರ ಎಸ್. ಹಿ
 ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
 ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದಜ್ರೆ ಕಾಲೇಜು
 ರಾಜಾಜಿನಗರ
 ಬೆಂಗಳೂರು - 560010

ವಿಷಯದ ಜ್ಞಾನೀಯ ಎನಿಸಿದ ಬುದ್ಧ, ಜಗಜ್ಞಾನೀಯ ಎನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟದವರಾದರೂ ಇಬ್ಬರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯತ್ವದೇಡೆಗೆ, ಮಾನವೀಯತೆ ಕಡೆಗೆ

ತುಜಿಯತ್ತವೆ. ಮೂರಧನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರಧನಂಬಿಕೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯಾಗುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ನೀರ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಮುಖುಗಿ, ಮರವಕಂಡಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ’, ಮಡಕೆ ದ್ಯೇವ, ಮೋರದ್ಯೇವ, ಬೀದಿಯ ಕಲ್ಲು ದ್ಯೇವ’ ಎಂದು ಬೀದಿ ಬೀದಿ ತಿರುಗುವವರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಯೆ, ಕರುಣೆ, ಅಹಿಂಸೆ ಇಬ್ಬರ ಜಿಂತನೆಯಲ್ಲೂ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿವೆ.

ನ ಜಟಾಹಿ ನ ಗೋತ್ತೇನ

ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽ

ಯವ್ವಿ ಸಚ್ಚಚ್ಚಾ ಧಮ್ಮೋಽ

ಸೋ ಸುಚೀ ಸೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಽ १(ಧಮ್ಮಪದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗು 393)

ಜಟೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಗೋತ್ತದಿಂದಾಗಲಿ, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಒಬ್ಬನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ನೆಲೆ ಮಾಡಿವೆಯೋ ಅವನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜಿಂತನೆಗಳು ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಾಜೋಧಾರ್ಮಿಕ ಜಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡ್ಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವಶಾಹಿ, ಮರೋಹಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗಗಳು ಕಾಣಿದಿರುವ ದೇವರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ದುಡಿಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ವಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಹಾರಿತಿಕ ಮೋಸ, ವಂಜನೆ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಕ್ರಿ.ಮೂ ಆರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಸಿದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಣೆಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ. ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದ ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರು ಬುದ್ಧನತ್ತ ಹೋರಳಿದರು ಆದರೆ ಇದು ರಾಜಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಮರೋಹಿತಶಾಹಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಸಹಿಸದವರು ಬುದ್ಧನ ವಿರುದ್ಧವೇ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂಥದ್ದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೂ ಎದುರಾಗಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮರೋಹಿತ ಶಾಹಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಜನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತಾರಾದರು. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಾ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸರಳಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಯಾಶಸ್ವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಬುದ್ಧ, ಬಸವ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಂತವರು. ಬುದ್ಧ ಕ್ರಿ.ಮೂ. ಆರನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಕ್ಯವಂತದ ಶುದ್ಧೋದನ, ಮಾಯಾದೇವಿಯರ ಮತ್ತನಾದರೆ ಬಸವಣ್ಣನೂ ಕೂಡಾ ಅಜ್ರಣ ವಾಡದ ಶಾಸನ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ “ತಂದೆ ಮಾದಿರಾಜ” ತರ್ದವಾಡಿ ಮಧ್ಯಗ್ರಾಮವಾದ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ‘ಮರವರಾದೀಶ್ವರ’ ತಾಯಿ ಮಾದಲಾಂಬಿಕ ದಂಡನಾಯಕ ಜಲದೇವನ ಸೋದರಿ

ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಆಳ್ಳಿಕೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಿಷಯದಿಂದ ತೀಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ದುಃಖಿ ಕಂಡು ತಳಮಳಿಸಿ ಹೋದ ಬುದ್ಧ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅರಸೋತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅಲೆದಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅರಳೇಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ನಿರಂತರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ‘ಬೋಧಿಜ್ಞಾನದ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಈ ಮರವನ್ನು ಬೋಧಿವೃಕ್ಷವೆಂದು ಕರೆದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದವನು ನಂತರ ಬುದ್ಧನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಬಂದಂತಹ ವೃಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಮಟ್ಟುವ ವೇಳೆಗೆ ಕನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನೋಡಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಅಗ್ರಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೋರೆದು, ಚಲನಶೀಲ ಮೌಲ್ಯದ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಬುದ್ಧ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮೌನವಹಿಸಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಫನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಬಸವಣ್ಣ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ದಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. “ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿ ಕರೆದರೆ ಈ ಎನ್ನನೇ ಶಿವನು” ಎಂದು ಸಾರಿ ದೇವರು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮನರ್ ಸಂಯೋಜಿಸಿ “ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ” ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಕಲ್ಲನೆಕೊಟ್ಟಿನು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ಇದು “ಧಾರ್ಮಿಕವಲಯದ ಬಂದು ಅಧ್ಯತ್ಮ ಪಲ್ಲಟ ಪ್ರತೀಕ” ದೇವಾಲಯದ ಕಲ್ಲನೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೂಪ ತಳೆದು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ದೇಗುಲದ ಪಾವಿತ್ರತ್ವವನ್ನು

ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಚ್ಚೆ ಹೊಸ ಒಳನೋಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ದೇಹವನ್ನು ಮಾಯ, ಕಾಮನೆಗಳ ಆಪಾಸಸಾಫಾನ, ನಶ್ವರ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲೇ ಅದೇ ದೇಹಕ್ಕೆ ದೇಗುಲದ ಅಸಾಧಾರಣ ತತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ದೇಹದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗೌರವವಾಗಿದೆ”!

ಬುದ್ಧ ಬಸವರಿಭ್ರಂಶ ಮನುಷ್ಯರ ಬಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಯ್ತನದ ಸಂವೇದನೆಯಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಶೀಲ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞಿಗಳ ಬಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ನ್ಯೆತಿಕರೆಯನ್ನೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶಾಧಿಯ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಬುದ್ಧನ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳು

1. ಪಾಣಾತಿ ಹಾತಾ ವೇರಮಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಪ್ರಾಣಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.)
2. ಅದಿನಾಧಾನಾ ವೇರಮಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಪದ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
3. ಕಾಮೇಸು ಮಿಂಚ್ಚಾ ಚಾರಾ ವೇರಮಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಅನೀತಿಯತವಾದ ಕಾಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗದಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
4. ಮುಸಾವಾದ ವೇರಮಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಸುಳ್ಳಾನ್ನು ಹೇಳಿದಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
5. ಸುರಾ ಮೋರಯ ಮಜ್ಜ ಪರ್ಮಾದಟ್ಟಾನಾ ವೇರಮಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಸುರೆ, ಹೆಂಡ, ಮುಂತಾದ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪರಾಧಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ)

ಬುದ್ಧನ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಸಬಹುದು.

ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲುಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ, ಅನ್ನಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡಬೇಡ
ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ, ಇದಿರ ಹಳಿಯಲು ಬೇಡ,
ಇದೇ ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧಿ, ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶಾಧಿ
ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ, ವಿವೇಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಭ್ರಂಶ ಅಪಾರ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರರು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಿವೇಕವಂತರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇಪುದಯ್ಯಾ
ದಯವೇ ಬೇಕು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಲ್ಲರಲ್ಲಿ
ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ
ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯಾನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಬುದ್ಧನು ಸಮ್ಮಾಕರ್ಮ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ವಿರೋದಧ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಧ್ಯ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಒಂದೇ ಎಂಬ ಜಿಂತನೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಹಿರಿಯಯ್ಯ ಶ್ವಪಚಯ್ಯಾ
ಕರಿಯಯ್ಯ ದೋಹರ ಕಕ್ಷಯ್ಯಾ
ಅಯ್ಯಗಳಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಜಿನ್ನಯ್ಯಾ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಎನ್ನ ಸಲಹವರಾಗಿ

ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಏರಶೈವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಷಟ್ಪಳ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವ ಐಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲ,
 ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ,
 ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ,
 ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ,
 ಶರಣಸ್ಥಲ,
 ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಆರು ಬಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಭಕ್ತ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದಾಟಬೇಕು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳಿದರೆ ಬೋಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಬುದ್ಧನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

1. ಸಮೃದ್ಧಿ ದೃಷ್ಟಿ
2. ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಂಕಲ್ಪ
3. ಸಮೃದ್ಧಿ ಮಾತು
4. ಸಮೃದ್ಧಿ ಕರ್ಮ
5. ಸಮೃದ್ಧಿ ಜೀವನ
6. ಸಮೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯತ್ನ
7. ಸಮೃದ್ಧಿ ಸ್ತುತಿ
8. ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಮಾಧಿ

ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಅಜಮೇಧ, ಅಶ್ವಮೇಧ, ಗಜಮೇಧ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಬುದ್ಧ ಬಸವ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಾ ನಡೆದದ್ದು ಒಂದೇ ದಾರಿ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇರೆ ಹೇರೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದದ್ದು ಮಾನವೀಯ ಲೋಕವನ್ನೇ ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜ, ಶೋಷಣಾ ರಹಿತ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದರು. ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ ಕುರುಡು ಕುರುಡಾಗಿ ಅಂಥಕಾರದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಬುದ್ಧನನ್ನು “ಎಷ್ಟಾದ ಬೆಳಕು” ಎಂದೇ ಕರೆದಿರುವುದು, ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಜಗಜ್ಮೋತ್ತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಯುಗಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಜ್ಯೋತಿಯ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅಂಥಕಾರದಿಂದ ಬೆಳಕಿನತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ :

1. ಸಾಲುಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು: ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ; ಪು:25
2. ವಚನವ್ಯಾಖ್ಯಾ; ಪ್ರವಿರ ವ್ಯೇಜಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೇ- ಶಂಕರಪಾಟೀಲ
3. ಡಾ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ; ವರ್ತಮಾನ; ವಿಜಯ ಕನಾಟಕ ಅಂಕಣ ಬರಹ
4. ಸಾಲು ಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು: ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ
5. ಸಾಲುಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ;

ಶರಣರ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು

ಭರತವಿಂಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ, ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಸುವ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು. ಅಂತಹ ಜಿಂತನೆಗಳು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರು ಪ್ರಜಾರ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪವೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದುವರೆವಿಗೂ ಇಂತಹದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವು ಕವಿಗಳಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಯೋ, ಆಲೋಚಿಸಿಯೋ ಬರೆದದ್ದಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಚರಿತ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರತಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೊಲುವ ರಚನೆಗಳು ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇತರ ದೇಶಿಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು, ಇವರೆಲ್ಲ ಆತ್ಮನಿರ್ವಹನನೆಯ ಜಿಂತನಪರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದರು. ಅವರು ಬರೆದ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ಯತೆ ದೊರೆತು ವಚನಗಳಾದವು. ಆತ್ಮನಿರ್ವಹನಾ ಮಾತುಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರೆತವು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಸಾಧಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರಿಂದ ಬಂದ ಆತ್ಮನಿರ್ವಹನನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ತಾವು ಹೇಳಬೇಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬರೆದ ಬರಹಗಳೇ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆತು. ಇಂತಹ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅರಿವು-ಆಚಾರಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದವು.

♦

ಡಾ. ರತ್ನಮಂಜರಿ ಕೆ. ಜಿ.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಗಂಗಾ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬಿ.ಹೆಚ್.ರಸ್ಟೆ, ತುಮಕೂರು.

ಬಂದ ಆತ್ಮನಿರ್ವಹನನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ತಾವು ಹೇಳಬೇಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬರೆದ ಬರಹಗಳೇ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆತು. ಇಂತಹ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅರಿವು-ಆಚಾರಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದವು.

ಶರಣರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಂದಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ವಚನಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಅಂದರೆ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಯಾರು ಸಮಾಜವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ದ, ಬಸವಣ್ಣ. ಅಂಬೇಜ್ಪರ್ಕ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬುದಾದ ಅಂಶ ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಬಹುಪಾಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರೇ: ನಟುವ, ಬೇಟಿಗಾರ, ಮೇದ, ನೇಕಾರ ಮೊದಲಾದ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಇದರಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಗಿದ್ದರೂ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮೃಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಶರಣರ ಜೀವನಮಾರ್ಗ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಶರಣರ ಆಚಾರ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಿಮು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ, ಸಿದ್ಧರಾಮ. ಜನ್ಮಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖರಾದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗೆ ನೈತಿಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರದು ಗಂಭೀರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಇಂತಹ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಬಹು ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಗುರು.

ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಲಿಂಗ, ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಜಂಗಮ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಪಾದೋದಕ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಪ್ರಸಾದ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ಸದಭಕ್ತ, ಆಚಾರವುಳ್ಳದೆ ದಾಸೋಹ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದದೆ ಗುರುವಲ್ಲ ನರನು, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದದೆ ಲಿಂಗವಲ್ಲ ಶಿಲೆ.

ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದದೆ ಜಂಗಮನಲ್ಲ ವೇಷಧಾರಿ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದದೆ ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲ ಅಶನ.

ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದದೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ಭೂತಪ್ರಾಣಿ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಾಸೋಹದ ಮನಯಲ್ಲ ವೇಶಿಯ ಗುಡಿಸಲು.

ಆಚಾರವಲ್ಲದವರಿಗೆ ನಾಕನರಕ ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲಂಗಿಯ್.

ಆಚಾರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಶ್ವವಶ್ಯಕವಾದ ಮೌಲ್ಯ. ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕಾದುದು. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಜನ್ಮಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಲುವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನವು ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯ ಏನೆಂದು ಅಧ್ಯ್ಯಾಸುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ ಪದಕ್ಕೆ ಕ್ರೀ. ಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲಾದ ಅಧ್ಯಾಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಶರಣರು ಅನುಭವದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಆಚಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಭಕ್ತ, ದಾಸೋಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಗುರುವು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ವಚನ ಬಹಳ ನಿಷ್ಪಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಂತಿದೆ:

ಅರಿಯದ ಗುರು, ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗ

ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿದೆನಪ್ಪದೆಲಪ್ಪಾ,

ಅಂಧಕನ ಕ್ಷಯ್ಯನಂಧಕ ಹಿಡಿದದೆ

ಮುಂದನಾರು ಕಾಂಬರು ಹೇಳಿಲೆ ಮರುಳೆ.

ತೋರೆಯಲ್ಲದವನೀಸಲರಿಯದವ ತೆಗೆವ ತೆರನಂತೆಂದನಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಆಚಾರದ ಅರಿವು ಅಶ್ವವಶ್ಯಕ. ಸಮರ್ಪಣನಾದ ಗುರು, ಸಮರ್ಪಣವಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿಯಲಾರರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನವರು ವಿಧಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದ, ಪಾದೋದಕ, ಭಕ್ತ, ದಾಸೋಹ ಇವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ಆಚಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಅನುಸರಣೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನದು ಭೂಮೆಯ ಬದುಕು. ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ನಡೆ ನುಡಿ, ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೋ ಅರಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ

ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕಗಳ ಹುಡುಕ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರ ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು:

ದೇವಲೋಕ ಮತ್ತೆಲೋಲವೆಂಬುದು ಬೇರಿಲ್ಲ, ಕಣಿಂಬೋ

ಸತ್ಯವ ನುಡಿಪುದೇ ದೇವಲೋಕ,

ಮಿಥ್ಯವ ನುಡಿಪುದೇ ಮತ್ತೆಲೋಕ!

ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣ!

ದೇವಲೋಕ, ಮತ್ತೆಲೋಕ ಎನ್ನುಪುದು ನಮ್ಮ ಭೂಮೆ. ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉತ್ತರಿಸಿದಂತಿದೆ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ರನವರ: "ಎಲ್ಲೋ ಹುಡುಕಿದೆ ಇಲ್ಲದ ದೇವರ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿಗಳ ಗುಡಿಯೋಳಗೆ, ಇಲ್ಲೋ ಇರುವ ತ್ವೀತಿ ಸ್ನೇಹಗಳ, ಗುರುತಿಸದಾದೆನು ನಮ್ಮೋಳಗೆ." ಎಂಬ ಭಾವಗೀತೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ, ಕೈಗೆ ಸಿಗದ. ಅನುಭವಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಸುಖಿ: ಸಂತೋಷಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ. ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಬದುಕಿದರೆ ಬದುಕು ವ್ಯಧಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ಮುಂದುವರೆದು ನುಡಿಯವ ಮಾತು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ:

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಮಾಸೀಕ್ಕುದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಸ್ವಟ್ಟಿಕದ ಶಲಾಕಯಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗಮೆಚ್ಚಿ ಅಹಮದಹುದೆನಬೇಕು

ನುಡಿಯೋಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಎಂತೊಲಿವನಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತಲೆದೂಗುವಂತಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟಾಗಬಾರದು. ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಹಿತನೆನಿಸಬೇಕು. ಹೊಸ ಅರಿವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರಿವಿನಿಂದ-ಆಚಾರದಿಂದ ದೂರವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತು ಆಡಿದರೆ ಹೋಯ್ಯು, ಮುತ್ತು ಒಡೆದರೆ ಹೋಯ್ಯು ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಷ್ಪೂರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಬೆಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿತಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಡೆ, ಅನುಸರಿಬೇಕಾದ ಆಚಾರ, ಇರಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞ, ಇವುಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದವು ಎನ್ನುಪುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ:

ಕಳಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ

ಹಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ ಅನ್ನರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ.

ತನ್ನ ಬಳ್ಳಿಸಬೇಡ, ಇದಿರ ಹಳಿಯಲುಬೇಡ

ಇದೇ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ

ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಇದೊಂದು ವಚನವನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನೂರಕ್ಕೆನೂರರಪ್ಪ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವಾಗುತ್ತದೆ. ವೃಕ್ಷಿಯ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ವೃಕ್ಷಿಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅನಕ್ಕರಸ್ತ ಸಮುದಾಯವೂ ಸಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ: ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಬೇರೆಯವರ ಅವಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು ನೇರವಾಗಿ, ತೀಕ್ಷಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದಂತಿದೆ.

ತೋಕದ ಡೋಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ?

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತ್ಯೇಸಿಕೊಳ್ಳಿ:

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನುವ ಸಂತ್ಯೇಸಿಕೊಳ್ಳಿ,

ನೇರೆಮನೆಯ ದುಃಖ ಅಳುವವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಕ ಚರ್ಚೆ, ಅಭಿರುಚಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ರೂಪ, ಸ್ವಭಾವಗಳ ತಪ್ಪಗಳನ್ನೇ ಮುಡುಕ ಟೋಕಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೆಲವರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವರನ್ನು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣಿ: ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ರೂಪ, ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಬೇರೆಯವರ ದುಃಖ ಅಳುವುದನ್ನು ಬಿಡಿ ಎಂದು ಶರಣರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡವರೆಂದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ಅರಿವು-ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಹಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಸುತ್ತ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಶೀಲತೆಯ ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಕಲ್ಲು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಲು ದೇವರ ಮಾಡಿ

ಆ ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ಕಡೆದಡ ದೇವರೆತ್ತ ಹೋದರೋ,

ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಟೆಯ ಮಾಡಿದವಂಗೆ ನಾಯಕ ನರಕ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಮೂರಧನಂಬಿಕೆ. ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಸುವುದು. ಜನರಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಸದಾಚಾರದ ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪರಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗಗಳ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಬೇಳೆಯಬೇಕಾದ ಬೇಳೆಯಾವುದು? ಹೇಗೆ ಬೇಳೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರದ ನೇರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತನುವ ತೋಟವ ಮಾಡಿ ಮನುವ ಗುದ್ದಲಿಯ ಮಾಡಿ

ಒಡೆದು ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟೆಯ ಬಗಿದು ಬಿತ್ತಿದೆನಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವ

ಅಗೆದು ಕಳಿದೆನಯ್ಯಾ ಭಾರ್ಯಾಂತಿನ ಬೇರ

ಅವಿಂಡ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಭಾವಿ ಪವನವೆ ಜಾಟಾಳ

ಸುಮಷ್ಣನಾಳದಿಂದ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ

ಬಸವಗಳ್ಳಿವರು ಹಸಗೆಡಿಸಿಹವೆಂದು

ಸಮತೆ ಸೃರಜೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ

ಆವಾಗಳೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರವಿದ್ದು

ಸಸಿಯ ಸಲಹಿದೆನು ಕಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ!

ಕೃಷಿಯೆಂಬ ಆಚರಣೆ ಕೇವಲ ಭೌತಿಕವಾದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದುದೂ ಹೌದು. ದೇಹವು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅದು ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಲೋಕ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೃಷಿಯ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹನ್ನೇ ತೋಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅಲೋಕ ಬದುಕಿನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಸೆ-ಬ್ರಹ್ಮಮೇಗಳೆಂಬ ಕಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಬುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಬದುಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಅರಿವದ್ವರ್ಗಾಗಳೆಂಬ ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಬೀಜ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಈ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬೇಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವಿಂಡ ಮಂಡಲವೇ ಭಾವಿಯಾಗಿ, ಗಾಳಿಯೇ ರಾಟಾಳವಾಗಿ, ನಾಡಿಮಿಡಿತಗಳೇ ಉದಕವಾಗಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಇವರಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸದಂತೆ ಮನಸಿನ ಸಮತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬೇಳೆಯಬುದು ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಕೃಷಿ. ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ಲೋಕ ಕೃಷಿಯಂತೆ ಒಳಗಿನ ಅಂತರಂಗದ ಕೃಷಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಇವರಡು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮಹಾ ಕೃಷಿಯಾಗುವುದು. ಅಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರಿವಿನಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಡೆದು ಅನುಭಾವಿತರಾದಾಗ ಶರಣರ ಆಚರಣಾತ್ಮತ್ವ

ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಏನನ್ನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕೃತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಯೆಯಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವಂತದಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾದ ಆಚಾರವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ನೀರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಫಂತರವಾದ ಚಿತ್ತದ ರೂಪ ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ,

ಪ್ರಾಣವ ಬರೆಯಬಹುದೆ ಅಯ್ಯಾ?

ದಿವ್ಯಾಗಮಂಗಳು ಹೇಳಿದ ಶ್ರೀಯಲ್ಲಿ

ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬಹುದೆ ಅಯ್ಯಾ?

ಪ್ರಾಣವಹ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ನಯ ನೀನು

ಈ ಗುಣವುಳ್ಳಲ್ಲಿ ನೀನಿಹೆ, ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲ ಗುಹೇಷ್ಠರಾ.

ಒಬ್ಬ ಕಲಾಕಾರನು ಅದ್ಬುತ, ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ, ಅತೀ ಸುಂರವಾಗಿ ಕ್ಯೆ, ಕಾಲು, ಕಣಿಣಿ, ಮೂಗು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೀದಿ-ತೀಡಿ ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಚೆಂದ-ಚೆಂದವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಎದ್ದು ಬರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಲಾದೀಕೆ? ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಭಾಲರಾಮನನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿ ಎಷ್ಟೇ ಅದ್ಬುತವಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ ಕೆಡಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆಗದು ಪ್ರಾಣವ ತುಂಬಲಾಗದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಕ್ಯಾರೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಕೆವಿಯಲ್ಲಿ, ಹೇಳಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಯ ತಂದು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂ ಮೂಡದೆ ಪರಿಮಳವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಸುಮಧುರ ಭಕ್ತಿಯ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗದ್ದು, ಅವನಿಲ್ಲೇ ಬರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದು ತನ್ನ ಅರಿವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿ ಹೂವಿನೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಅದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸೀವಿ ಮತ್ತು ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಹು ಸುಂದರವೂ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತನ್ನಯನಾದ ಭಕ್ತನ ಅಂತರಾಳವೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನವಾಗಿ ಸದ್ಬಾವ, ಸದ್ಗುರುನೇ, ಸದ್ಗುಣವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವೆ. ಅಂತಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ತರಣರಲ್ಲಿ ಆಚಾರದ ಮೂಲಕ ಅನುಭಾವ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ನಿಲುವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ, ಪ್ರತಿಮಾವಿಧಾನಗಳು, ಅತ್ಯುತ್ತಿಗಳು, ಸರಳ ಸಂಕೇತಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾಯವೆಂಬ ಮಹಾಕದಲಿಯ ಗೆಬಲ್ಲವರನಾರನೂ ಕಾಣೆ

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಹ್ಯ ಸಮುದ್ರ ಬಳಸಿ ಬಂದಿದ್ದವು

ಭವವೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯದೊಳು

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ವಿಷಯದ ಮಳೆ ಸುರಿವುತ್ತಿಪ್ಪುದು

ಕೋವವೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾಲಿ ಮೋರೆಪುತ್ತಿಪ್ಪುದು ಅಷ್ಟಮದವೆಂಬ

ಮದಗಂಗಳು ಬೀದಿವರಿಯತ್ತಪ್ಪವು

ಕಾಮವೆಂಬ ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಅಡಿಯಿಡಬಾರದು.

ಮತ್ಸರವೆಂಬ ಮಹಾ ಸಪರ್ಂಗಳು ಕಿಡಿಯನುಗುಳ್ಳತ್ತಿದ್ದವು.

ಆಸೆಯೆಂಬ ಪಾಪಿಯ ಕೂಸು ಹಿಸಿಹಿಸಿದು ತನ್ನತ್ತಿಪ್ಪುದು.

ತಾಪತ್ರಯವೆಂಬ ಮೂರಂಬಿನ ಸೋನ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದು.

ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಿರಿಗಳು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಪ್ಪವು.

ಪಂಚಭೂತಂಗಳೆಂಬ ಭೂತಂಗಳ ಭಯ ದಿಟ್ಟಿಸಬಾರದು.

ಮಾಯೆಯೆಂಬ ರಕ್ಷಸಿ ಹಸಿಯ ತನ್ನತ್ತಿಪ್ಪಳು

ವಿಷಯವೆಂಬ ಕೂಪವ ಬಳಸಬಾರದು.

ಮೋಹವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಲ ಕುತ್ತಬಾರದು.

ಲೋಭವೆಂಬ ಮಸೆದೊಡಾಯುಧವನೊಡೆಯುಷ್ಣಬಾರದು.

ಇಂತಪ್ಪ ಕದಳಿಯ ಹೊಗಲರಿಯದೆ ದೇವ ದಾನವ

ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಮತಿಗಟ್ಟಿ ಮರುಖಾಗಿ ತರೆದೆಗದು ಓಡಿದರು:

ಅಂಗಾಲಕಣ್ಣವರು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣವರು ತಲೆಬಾಲಗಟ್ಟರು.

ನಾನೀ ಕದಳಿಯ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಯಾಡಿ,

ಮುಳ್ಳ ಮಸೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ ಕದಳವರಿದು ಗೆಲಿದುತ್ತರಿಸಿ.

ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗದ ನಿಜವರ್ಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದ,

ಪರವಶನಾಗಿ ನಿರಾಳಕ್ಕೆ ನಿರಾಳವಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ!

ಇಲ್ಲಿ ಕಾಯವೆಂಬ ಮಹಾಕದಳಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಮೆಗಳಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವು ಮಹಾಕದಳಿಯಾದರೆ, ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬುವೇ ವಿಷಯದ ಮಳೆ. ಬಾಳೆಯು ಹೇಗೆ ವಿಪರೀತ ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೋ ಹಾಗೆ ವಿಷಯವೆಂಬ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನವನ ದೇಹವೂ ತಾಳಲಾರದೆ ಹೋಗುವುದು. ಕದಳಿಯ ವನಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಮದಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ ಭೀತಿ. ಅದರಂತೆ ಕುಲಮುದ, ಧನಮುದ, ರೂಪಮುದ, ಯೋವನಮುದ, ವಿದ್ಯಾಮುದ, ರಾಜಮುದ ಮತ್ತು ತಪೋಮದಗಳೆಂಬ ಅಪ್ಪಮದಗಳಿಂದ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಗೆ ಭಯ ತಪ್ಪದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾಸ್ಥಕ್ಕೆ ಭಂಗತರುವ ಭಾವನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಶತ್ರುಗಳು. ಆ ಅರಿಷಂಗಗಳಾದ ಕಾಮ, ಕ್ಷೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ರಯುಗಳಿಗೆ ದೇವ ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲಿಯಾದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲದೆ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಯನ್ನು ಸಲಹಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳತೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣರು ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಗೆಳಿಸುತ್ತ ಜಾಜ್ಞವಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದಾಗ ಅನುಭಾವ ಬೇಳಗುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಶರಣರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಂವೇದನೆ, ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಶರಣರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ. ಶರಣರೊಂದಿಗಿನ ಸಂವಾದಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ರೂಪತಾಳಿವೆ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅರಿವು-ಅಚಾರ-ಅನುಭಾವಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗಂಬೀರ ಅರ್ಥಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಲಯ ಮತ್ತೆ ಹಿಗ್ಗಿತ್ತದೆ. ವಚನಗಳು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ, ಅವು ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾತ್ಮ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ, ತಾರತಮ್ಯ, ಅಸ್ವಾತ್ಮತೆ ಮೊದಲಾದ ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಬುಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದು ವಚನ ಚಳುವಳಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ಜನರ ಮುಂದೆ ತಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಟ್ಟರು. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ಉತ್ಕಾಶ ಮೂಲಕ ವೃತ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ ತಮಗೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ದಾಸೋಹ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಂದು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಆದರ್ಶಗಳಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೆಂದುತ್ತಿವೆ. ವಚನಗಳಿಂದ ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಮಾನವತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಭಕ್ತಿ, ಸೇವೆ ಇವುಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಜರಣೆಗೆ ಬಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆಕರಗಳು/ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಒಸವ ಪಥ, ಮಾಸಿಕ: ಸಂಪುಟ 43. ಸಂಚಿಕೆ 5. ಆಗಸ್ಟ್-2022, ಒಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಒಸವಲಿಂಗಯ್ಯ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ.ಎಂ.ಆರ್.ಸಂ) ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು. 1996.
- ಭೂಸನೂರುಮತ.ಸಂ.ಶಿ.ಸಂ) ಗೂಳೂರ ಸಿದ್ದ್ವಿರೋಜೆಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಪಾದನೆ. ಪ್ರಕಟಣೆ: ರಾವೂರ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರಮತ ಮತ್ತು ಆದವಾನಿಯ ಕಲ್ಪಮಂದ ಅಧಿಪತಿಗಳು, 1986.
- ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. 1975.
- ಕಲಬುಗಿ.ಎಂ.ಎಂ.ಸಂ) ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ. 1999.
- ಮಲ್ಲಾಪುರ.ಬಿ.ವಿ(ಸಂ) ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಅಲ್ಲಾಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. 1993.
- ನಾಗರಾಜ್.ಡಿ.ಆರ್. ಅಲ್ಲಾಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶೈವಪ್ರತಿಭೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಲೋಡ್ಸು ಸಾಗರ ಕನಾಟಕ. 2001.
- ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-1, ಒಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಸಂಪುಟ,(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.
- ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-3, ಚೆನ್ನಬಿಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಸಂಪುಟ.(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.
- ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಅಲ್ಲಾಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಸಂಪುಟ.(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.

ಶಿವಶರಣೆಯರ ಕಾರ್ಯಕ ಮೀಮಾಂಸೆ

“ಭೇದೆ ವಿಶೇಷ ಮಾಡುವದೆ ಹತ್ತು ಬೆರಳುಗಳಿಂಟು, ಹಾಸಿ ದುಡಿದರೆ ತನಗುಂಟು ತನ್ನ ಪ್ರಮಥರಿಗುಂಟು ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಕದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ. 12ನೇ ಶತಮಾನ ಕಾರ್ಯಕ ಯುಗವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಅವಿಸ್ಕರಣೀಯವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟ. ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಯನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ವಚನಕಾರರು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದರು, ನಡೆದಿದ್ದನ್ನೇ ನುಡಿದರು. ಜನವಿರೋಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಜನಪರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಪಾತ್ರ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂರು ಬುನಾದಿಗಳಿಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಪೂಜಾ. ಕಾರ್ಯಕ ಎಂಬ ಮಾತು ಶರಣರು ವಿಚಾರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಅತಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆ. ಕಾರ್ಯಕ ಎಂದರೆ ದುಡಿಮೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯೇ ಜೀವನಧಾರ. ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಾಂತಿ ಜೀವಲ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧನವಾಗಿರದೆ ಜೀವನ ಉದಾತೀಕರಣ ಸಾಧನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶರಣರು ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಯಸಿದರು ಕಾರ್ಯಕದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಕವೆಂದರೆ ಹಣಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಜಾನ್ನನರೂಪ ಗುರು, ಶ್ರೀಯಾ ರೂಪ ಲಿಂಗ, ದಾನರೂಪ ಜಂಗಮ - ಈ ಮೂರರ ಸೇವೆಯೇ ಕಾರ್ಯಕ ಇದು ಭವ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಜೀವದ್ವಯವೆಂದು ಸಾರಿದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಿನ್ನವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ದುಡಿಮೆಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ ಕಾಲ್ರ್ ಮಾರ್ಕನ ಶ್ರಮಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಾಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ವಿತಾ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಸ.ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು, ತಿಪಟೂರು.

ಶಿವಶರಣರು ಸಾರಿದ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ ತತ್ವವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸಿ ಸತ್ಯ, ಶುದ್ಧ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಶಿವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ 33 ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ 16 ಶಿವಶರಣೆಯರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಯಕವಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಶಿವಶರಣೆಯರು, ಕಾಯಕದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾದ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಥಮ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆ ಕಾಳಪ್ಪೆ, ಆಯ್ದಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಜಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಹಾದರ, ಸೂಳಿಗಾರಿಕೆ, ಮಹಿಳೆ ಮಾಡುವ, ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ, ಕಸ ಗುಡಿಸುವ, ಹೂವು ಕಟ್ಟುವ, ಹಗ್ಗ ಹೊಸಯುವ, ಗೃಹ ಸೇವಕಿಯರು -ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಬಧ್ಯರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿಸ್ತಾರೆ.

ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ¹
 ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ²
 ಆಸೆ ಎಂಬುದು ಭವದ ಬೀಜ
 ನಿರಾಸೆ ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತಿ
 ಉರಿಲಿಂಗ ಪದ್ಧಿಗೆ ಅರಸನಲ್ಲಿ ಸದರವಲ್ಲ ಕಾಣಾವು

ದುಡಿಮೆಯು ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಾದಾಗ ಅದು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಥಮ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಶಿವಶರಣೆ, ಕಾಳಪ್ಪೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡಿ
 ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು
 ಲಿಂಗ ಪ್ರೋಚಿಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು
 ಜಂಗಮ ಮುಂದಿದ್ದಡಿಯೂ ಹಂಗು ಹರಿಯಬೇಕು
 ಕಾಯಕವೇ ಕೃಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ
 ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ವಾಯಿತ್ವಾದಕೂ
 ಕಾಯಕದೊಳಗು.

ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಡಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಆಯ್ದಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಾಗೂ ಆಯ್ದಿಕ್ಕೆ ಮಾರಯ್ಯಾ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾರಯ್ಯಾ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೃ ಬಿಟ್ಟು ಶರಣರ ಗೋಪ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾತಿ ಬರಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಕೆ ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾದ ಹೂಡಿ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಶೇಣ್ಣ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಮಾಡುವ ಮಾಟಪ್ರಭಾನಕ್ಕು
 ಬೇರೋಂದು ಪದವಿಯನರಸಲೇತಕೆ?
 ದಾಸೋಹವೆಂಬ ಸೇವಯ ಬಿಟ್ಟು ನೀಸಲಾರದ
 ಕೃಲಾಸವೆಂಬ ಆಸೆ ಬೇಡ
 ಮಾರಯ್ಯಾ ಪ್ರಿಯಾ ಅಮರೇಶ್ವರ
 ಲಿಂಗವಿದ್ದ ರಾವೇ ಕೃಲಾಸ.

ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯಾ ಕೃಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡನ ಈ ಬಗೆಯ ಪಾರಮಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಯಕವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಪದವಿ ಪಟ್ಟಳಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವುದು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸೆಲ್ಲ. ಕಾಯಕವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಶರಣ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಕಯೋಗಿನಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮೆವ್ವೆ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿಸ್ತಾಳೆ.

ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲ ಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣ
 ಅಡಿಯ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ತೋರಣ ವಿಷ್ಣು

ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾ ರುದ್ರ ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಳಿಯವರಡು ಸೂತ್ರ ಕರ್ಣ
 ಅರಿವೆಂಬ ಕದಿರು ಭಕ್ತಿಯೇನೆಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಹಲಾಗಿ
 ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು ಕದಿರು ತುಂಬಿತ್ತು
 ರಾಣಿಯ ತಿರುಹಲಾರೆ ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ
 ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮೆಯೋದೆಯ ಗುಪ್ಪೆಶರಾ ?

ತಾನು ನೂಲುವ ಕದಿರಿನ ಹಲಗೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ,ಕದಿರಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ತೋರಣವು ಸ್ಥಿತಿ ಕರ್ತವ್ಯನಾದ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು, ಲಯ ಕರ್ತವ್ಯನಾದ ರುದ್ರನು ಕದಿರ ಹೆಮ್ಮೆಳೆ -(ಲೋಹದ ತುಂಡು) ಕದಿರು ತೆಗೆಯುವ ಸಾಧನವೆಂದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಅರಿವೇ ಕದಿರು ಭಕ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ತಿರುಗಲಾಗಿ ನೂಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಗತ್ಯಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ತೆಗೆದರೆ ತನ್ನ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಗಂಡ ತನ್ನನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಹ (ಶಿಕ್ಷಿಸುವ) ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ , ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವ ಪರಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಯಾವ ಕಾಯಕವಾದರೂ ಸರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೀತಿ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತ ಅಂತಹವನ ಅಂಗಳ ಅವಿಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ. ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಕರೆ, ಹೂದೋಟ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಬಾವಿ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಹವೆಂದು ನೇಮದಿಂದ ತಿರುಗುವ ಜನಗಳು ಯೋಗ್ಯರೇ ಎಂದು ವಚನಕಾರ್ತಿಯಾದ ಅಕ್ಷಮ್ಮೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹಾದರದ ಕಾಯಕದ ಮಾರಯಗಳ ಪುಣ್ಯತ್ವೀ ಗಂಗಮ್ಮೆ “ಯಾವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದರು ಒಂದೆ ಕಾಯಕವಯ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಉಳಿದ ಕಾಯಕಕ್ಷಿಂತ ಕೇಳಾದುದಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕ್ಷೋರಿಕ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಾಯಕದ ರೇವಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ತೋರುವ ಅರಿವು ಗಮನಿಸಿಯವಾದು. ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಹಗ್ಗದ ರಚನೆಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಮಮ್ಮೆ ಹೊರವರು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ

ಎನ್ನ ಕರಣಿಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವೆ
 ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ ಕಾಲ ಕಟ್ಟುವೆ

ಎಂದು ನಿಬ್ರಹಿತ ನಿಜಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಯಕ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಪ್ಪುದು ಶಿವಂಗೆ ಎಂಬ ಕಾಯಕದ ವೃಂಧಿರಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹಾಗೂ ದುಗ್ಗಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸತ್ಯಕ್ಕ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೃವ ಶಂಭುಜಕೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾಳೆ.

ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳಿವ್ಯಾ “ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದ್ದ ಕಾಯಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಾಯಕದ ಶುದ್ಧತೆ, ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾಳೆ.

‘ಗುರುವಾದಡೂ, ಲಿಂಗವಾದಡೂ, ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ’ ಎಂಬ ವಚನಕಾರರ ಧೋರಣೆ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ತಮಗಿದ್ದ ಪರಿಮಿತೀಯಾಳಗೆ ತಾವು ಇರಬಹುದಾದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವು, ಕಾಯಕದ ಗೌರವ, ತಮ್ಮ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ ಮೂಡಿಸಿ ಜಾಗೃತಿಯಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಕ್ಯೇದೀವಿಗೆಯಾಗಬಲ್ಲಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾಯಕ ನಿರತ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಸರಿ. ಸಮಾನ ದುಡಿಮೆ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ಕಾಯಕ ತತ್ವ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು ಒಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂತದ್ದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ- ಡಾ.ಸಿ.ವೀರಣ್ಣ- ನವಕನಾಿಬಕ ಪ್ರಕಾಶನ 2011,
2. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ- ಡಾ.ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ-ಚೀತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್-2001
3. ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜರಿತೆ -ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಶ್ರೀಮತಿ -ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಧಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಆಂದೋಲನದ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಕಾರ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ಮನೆತನ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಆ ಕಾಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹತ್ತಿರ ಭಂಡಾರಿಯಾಗಿ, ಆದರೂ ಸಮಾಜದ ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಜೀತೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೋರಾಡಿದ ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕಢೆ ಬಸವಣ್ಣನಾದು. ಬಸವಣ್ಣ ಮುಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಗೇವಾಡಿ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ. ಈ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾದರಸ ಅವನ ತಂದೆ, ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ ಅವನ ತಾಯಿ. ಅಗ್ರಹಾರದ ನಾಯಕನ ಮಗನಾಗಿ ವ್ಯೇದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕರ್ಮ ನಿಷ್ಠೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆಂತ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒಂದು ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಬಸವಣ್ಣ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು. ತಾನು ನಾಯಕನಲ್ಲಿವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿಲೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಜನರ ನಾಯಕನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿದವನು. ಒಂದು ಆಂದೋಲನದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಮನ್ಮಂತರಕ್ಕಿಂತ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದ ಬಸವಣ್ಣ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ ಸರಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ನಾಡು ಹಾಗೂ ಆದಶ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು.

◆
ಕಲ್ಪನ್ ಪಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸ. ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು, ತಿಪಟ್ಟೂರು

ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ ವರಾನವನು ಮಟ್ಟಿಡಿಗಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಗುಣಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ನಾವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಜೀವಿಯಾದವನಿಗೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ, ನಮ್ಮ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳ ಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಡಿನ

ಮುಂದಾಳುಗಳಾದವರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ನಾಡು ಆಗುವಂತೆಯೂ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯವು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬಹುಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯು ಸಹ ಒಂದು. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ, ಸಮಯ ಆಚಾರಿ, ಸಮಯ ನಿಷ್ಠೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಂದ ಬಳ್ಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅವರು ಮಹಾಭಕ್ತರು, ಕರ್ಮಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಕುಲ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಸತ್ಯನಿಷ್ಪರ್ಯ, ರಾಜಕಾರಣಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಯೋಜಕರು ಆಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಯೋಜಕರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರಥಮತಹ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದೇ ಮೇಲಾದದು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಂಬಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸೇವಾ ಭಾವನೆಯೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರ 'ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯೆಂಬ' ವಾಣಿಯು ಧರ್ಮ - ಆಚಾರ - ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಜನತೆಯ ಮನೋಭಾವ ಅರಿತು ಅದಕ್ಕನುಗೂಣವಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಶೈಪ್ಪಾದದ್ದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಅರ್ಥವೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಎಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ. ಅರ್ಥವೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕೇ? ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಎಂತಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಆದಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಾರಿದರು. ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಇಟ್ಟಕೊಂಡರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಬಡತನ ದೂರಾಗಬೇಕು, ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು, ಸಹಕಾರ ತತ್ವವು ಬೇಳೆಯಬೇಕು, ಮಿತವ್ಯಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ಹಣವನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ಅರ್ಥಿಕ ಹಣ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ದಯೆ ವಿನಯ ಇರಬೇಕು, ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ ದುರಾಸೆಗಳು ತೊಲಗಬೇಕು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರು. ದುಡಿಮೆಯೆ ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳಿ ದುಡಿಮೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು, ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು

“ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ; ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ

ಹಾನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ ವೇದವನೋದಿ ಹಾರುವನಾದ”

ಎಂದು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಮಾನ ಬೆಳೆಯವು; ಮನುಷ್ಯನ ಬೆಳೆಯನ್ನು, ಹಿರಿಮೆ ಕೇಳಿರಿಮೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಅಳೆಯಲಾಗದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಧನಮಾದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಮದದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲಿಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ಯರನ್ನು ಬೇದುವ ಬಿಕ್ಕೆಯ ಜೀವನವನ್ನು, ಪರದ್ವಯಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುವವನ ಜೀವನವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದಾದರೆ ಬಡತನದ ಅಂಜಿಕೆ ಬೇಡ ಹರನೋಲಿದರೆ ಸಿರಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬರಬಲ್ಲದು.' ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ'ವೆಂಬ ಭಾವಬಲಿತು ಕರ್ಮ ಯೋಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲ ಪದವಿಗಳ ಆಸೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಇವನಾರವ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ತೊಲಗಿ ಇವ ನಮ್ಮುವ ಎಂಬ ಭಾವ ಬೇಳೆಯಬೇಕು, ಕಾಗ ಕೋಳಿಗಳು ಆಹಾರದ ತುಳುಕುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಮ್ಮ ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವ ಬೇಳೆಯಬೇಕು ಮಧ್ಯ ಮಾಂಸಗಳ ಸೇವನೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ ಭಾಷೆ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಶಾಸನ. ಬಡತನದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವ, ಮಿತವ್ಯಯ, ಶುದ್ಧ ಜೀವನ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ನಿರಾದಂಬರ ಜೀವನಗಳು ಸಹಾಯಕ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಉದಾತ್ತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೇಮಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಲಿಸಿದರು.

“ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡುವರು;

ನಾನೇನು ಮಾಡುವೆ? ಬಡವನಯ್ಯ,

ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ

ಶಿರವೇ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ

ಸಾಫರಕ್ಕಳಿ ಉಂಟು ಜಂಗಮಕ್ಕಳವಿಲ್ಲ .

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೇ ದೇಗುಲವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರು. ಬಡವರ ಬಡತನವನ್ನು

ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇನ್ನೂ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹಣವು ಬಡವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ದಾನ ಮಾಡೋದೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಾನವನು ದಾನ ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಈ ನಿಯಮವಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದುದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಉಡುವಲ್ಲಿ ಉಂಬಲ್ಲಿ ನಾನೆಂಬ ಭಾವ ಅಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ರಭಸದಲ್ಲಿ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸುವುದು ಸರಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

“ ಪಾಪಿಯ ಧನ ಪ್ರಾಯತ್ವಿತಕಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕೆ ಶಲ್ಲದಯ್ಯಾ “

ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಂದೇಶ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಣವನ್ನು ಇಂದಿಂಗೆ ನಾಳೆಗೆ ಎಂದು ಮಡಗುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಬೇದವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಧಿಕ ಹಣವು ಸಂಗ್ರಹವಾದಲ್ಲಿಂದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದವರೆಡೆಗೆ ಹರಿದು ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ದನಿಕರು ತಮ್ಮ ಧನದ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಣದೊಡವೆ ವಸ್ತುವನ್ನು
 ಮೃಡ ಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲದೆ
 ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು
 ಬಂದರೊಂದು ಲೇಸು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಲೇಸು!

ಇದು ಕಾರಣ ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು.

ತನ್ನ ಅರ್ಥಿಕ ದನವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸದೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಸಜ್ಜನಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು
 ಎಲ್ಲರ ಬಳಕೆಗೂ ಶಲ್ಲಬೇಕು
 ಆಯುಷ್ಯ ಉಂಟು ಪ್ರಜಾಯವಿಲ್ಲ
 ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಡಗುವಿರಿ
 ಆಯುಷ್ಯವತೀರಿ ಪ್ರಜಾಯವ ಬಂದರೆ
 ಅರ್ಥವನುಂಬರಿಲ್ಲ....

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಣವನ್ನು ಹೊಳಿಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧನಿಕರು ದರಿದ್ರರನ್ನು ಹೀನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಳಿತ್ವದ್ದರು ದರಿದ್ರರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ ಎಂದು ನುಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿರಿವಂತರನ್ನು ಕುರಿತು

ಹಾವು ತಿಂದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು
 ಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಹುದು
 ಸಿರಿಗರ ಪಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಾರದು ನೋಡಯ್ಯ
 ಬಡತನವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಹೋಗಲು ಒಡನೆ ನುಡಿವರು
 ಕೊಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಭೂತಪೂ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಾಂಬಿಕವಾಗಿ ಕಾಳಿತ್ವವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಅರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಗಳಿಯಲಾಗದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಮಿತವ್ಯಯ, ಸರಳ ಶುದ್ಧ ಜೀವನ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ದುರಾಸೆ ಬೇಡ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ.

ಖಿಡ ಕೊಡುವ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಡ. ಬಡವರಲ್ಲಿ ದಯಬೇಕು. ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಭಾವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಬೇಕು. ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಗೋರವ ಬರಬೇಕು. ಹಣವನ್ನು ಮಡಗಲಾಗದು, ಸಿರಿ ಎಂಬುದು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ನೇಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯ ರೂಪರೇಷನ್ಗಳಿಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಕಾಯಿಕ ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜ್ಞಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾಯಿಕದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ದಾಸೋಹ ತತ್ವದಡಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ಅಂದರೆ ತಾನು ಕಾಯಿಕದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ದನವನ್ನು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ದಾಸೋಹ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಹಂಚಿ ಉಣಿವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಸಂಪತ್ತಿನ ಅನಗತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಾಳೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ದ್ರೋಹ ಎಂದು ಬಣಿಸಿದರು. ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು ಕೇವಲ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಬಯಸಿದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಇರಬೇಕು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರು 850 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಾತಿಭೇದ ವರ್ಗಾಭೇದ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಕ ಬೇದಗಳಿಲ್ಲದ ಹೊಸ ಪರ್ಯಾಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಯತನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ನಳ್ಳತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಿಕ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು, ಅಸ್ತ್ರಶೈಲೆಯಿಂದ ಬಳಗತ್ತಿದ್ದ ದಲಿತರನ್ನು ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿಯೆಡೆಗೆ ತಂದರು. ಬಸವಪ್ರಜ್ಞಯು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಹೊಡಿದ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಜ್ಞಯಾಗಿದೆ. ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಯೋಗ್ಯ ಬಳಕೆ, ಯೋಗ್ಯ ವಿಶರಣೆ ಇವು ಮೂರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾಯಿಕವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯಬಳಕೆ ದಾಸೋಹವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯ ವಿಶರಣೆ ಈ ಮೂರು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕರಣದ ಮೂಲಕ ಹಾಳುಗೆಡೆವಿ ಭಾರತದಂತೆ ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಚಿಮುಷ್ಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಾಮೃಜ್ಯಶಾಂತಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮುಲ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ಷಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕಾಯಿಕ ಜೀವಿಗಳ ಧರ್ಮವಾದ ಬಸವ ಧರ್ಮ, ಇಂತ ಜಾಗತಿಕ ಬಿಕ್ಷಿಪ್ರಣ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಮಾನವೀಯ ಜಗತ್ತಿಗಾಗಿ ಬಸವ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಕಾಲದ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಿಕದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಿಕ ತತ್ವವು ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬಸವ ಧರ್ಮ ಜಾತಿವರ್ಣಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಗಳಿದು ಕಾಯಿಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ ವಾನರನಿಂದ ನರನಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಕದ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾಲ್ರ್ ಮಾಕ್ಸ್ ಅವರ ಆಪ್ತ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದ ಏಂಗಲ್ಸ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಇರುವಿಕೆಗೆ ದುಡಿಮೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಆಧಾರ, ಇದು ಎಷ್ಟರೆಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವೆಂದರೆ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಯಿಕವೂ ಜಿಕ್ಕೆದಲ್ಲ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ನಾವು ಗಳಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಜ್ಞ ಹೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ದುಂಡು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ಇದು ಬಸವ ತತ್ತ್ವ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವೇಸಿರುವಂತಹದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ನೇಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಿಕಸನದತ್ತ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜೀವಿ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅಂತರಂಗದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಬಯಸಿದ್ದ ಸರ್ವ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ಯ ಸಮಾನತೆ ಸೌಹಾದರಗಳ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಸರ್ವೋದಯ ನಿಷ್ಟವಾದ ಬಂದು ಆದರ್ಥ ಸಮಾಜವನ್ನು

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಉದ್ದಾರ ವಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಧ್ಯತ್ಮ ಸಾಧನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿದ್ದಕೊಂಡೇ ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧಿಕರಿಸುವ ತನ್ನಾಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಕ್ತಾದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಅಜ್ಞನ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ದಾರ ಕಾಣದೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತೊಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಜೀವನ ಪರಿಯಂತ ಹೋಗಿದರು. ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿತ್ತ ಪ್ರಥಾನ್ಯತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು, ಅವರು ಕಟ್ಟಿ ಬಯಸಿದ ನೂತನ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ದಾರವೆಂದರೆ ಕಾಯಕ ತತ್ವ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದರೆ, ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಕೇಳಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವು ಪವಿತ್ರ ಎನ್ನಲ್ಪುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ರಾಮಭಾಣವಾಗಬಲ್ಲದು ಈ ಕಾಯಕ ತತ್ವ ಸಮಾಜದ ಅಸಮತೆ ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಏಕೈಕ ಮಂತ್ರ ‘ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ.’

ಹಾಗೆಯೇ ಹಂಬಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಳ ನಿದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಸೋಗಸಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಗೆಯೊಂದು ಅಗುಳ ಕಂಡರೆ
 ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಬಳಗವನ್ನು
 ಕೋಳಿಯಂದು ಕುಟುಕ ಕಂಡರೆ
 ಕೊಗಿ ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಕುಲವೆಲ್ಲವನ್ನು
 ಶಿವ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪದ್ಧತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
 ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಿಂತ ಕರಕಟ್ಟ
 ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಹೀಗೆ ಹಂಬಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಕಲ್ಯಾಣಸಿದ್ಧಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವೋ ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆದರ್ಶಗಳು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ದಾರಿ ದೀವಿಗೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಜಾತಿ ನಿರ್ಮಾಳನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾಂತರೆ ಸಾಧನೆ, ಅಸ್ವಾತ್ಮಾ ನಿವಾರಣೆ, ದಲಿತೋದ್ದಾರಣೆ, ದಾರಿದ್ರೆ ವಿಮೋಚನೆ, ಮೂಳನಂಬಿಕೆಗಳ ವರ್ಜನೆ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯತ್ವ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸ್ವತಹ ಬದುಕಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಅವರ ವಚನಗಳೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಮಾಣ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೋಜನೆಗಳು – ಬಿ.ಸಿ.ಜವಳಿ
2. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ – ರಂಜಾನ್ ದಗ್ರಾ
3. ಬಸವ ಭಾವನೆ – ಸಿ. ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್
4. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ – ಡಾ. ಎಂ .ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮನೋಭಾವ, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋ ಚಿಂತಕರು ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಗ್ರಂಡ್ ಪ್ರಾಯ್ದ್, ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಿಲಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಮಾತ್ರಾಸೇಲ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೇಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲ್ರ್ ರೋಚರ್ಸ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವೇಜ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವಚನಗಳು ಮೇಲಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಜೀವನ, ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವ ಯುವ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆಯೂ ಅಂದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಾಜದ ಅಂಶದೊಂಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿದ ಮಹಾನ್ ಶರಣರು ಈ ನಮ್ಮ ವಚನಗಾರರು. ದೇಹ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧವು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಈ ಮಾಪಾದುಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಕಾರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅಲ್ಲಿಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಅವರ ವಚನಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡತೆಯ ನಡುವಿನ ತೊಳಿಲಾಟವನ್ನು ತೆರೆದಿದುತ್ತದೆ.

ಎ. ಎಂ. ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗ

ಪಲ್ಲಾಗಟ್ಟಿ ಅಡವಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪಟೂರು.

ಅಂಗದ ಕೊನೆಯ ಮೇಲಣ ಕೋಡಗ

ಕೊಂಬಿಂಗೆ ಹಾರಿತ್ತು. ಅಯ್ಯಾ ಇದು ಸೋಚಿಗ ಕೈಯ
ನೀಡಲು ಮೈಯೆಲ್ಲಾವ ನುಂಗಿತ್ತು! ಒಯ್ಯನೆ ಕರೆದೆಡೆ ಮುಂದೆ
ನಿಂದಿತ್ತು. ಮುಯಾಂತಡೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಗುಹೆಶ್ವರ.

ಮನವೆಂಬ ಕೋಡಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಲಂಗಿಸುವುದು. ದೇಹದ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಗದ ಸಣ್ಣ ಬಯಕೆ, ಆಸೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಯಕೆಗಳು ಏರಿ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ದ್ವೇವ, ಆತ್ಮಾನುಭವದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಸಿಗ್ಗಂಡ್ ಪ್ರಾಯ್ಯದ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಮನೋಗತಿಶೀಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇದ್ದು, ಅಹಂ ಮತ್ತು ಮಹಾದಹಂ ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದ್ದು ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆವೇಗ ಪೂರಿತ ಸುಖ ಪಡಿಸುವ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವನ್ನು, ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪೂರ್ಯಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಪಚ್ಚಿತನದಲ್ಲಿ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವೂ ಆವೇಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ಸ್ವೇಚ್ಚತೆಯ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದ್ದು ನ ಆವೇಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಚತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹದಹಂ ಸ್ವೇಚ್ಚತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು, ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಇದ್ದು ಅನ್ಯೇತಿಕ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಅಹಂ ಸ್ವೇಚ್ಚತೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮನವೂಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕೋಡಗ ಕೊಂಬು ಎಂಬುದು ಇಂದ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದೇಹ ಮೋಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಯಕೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಇದ್ದು ನ ಸುಖಾಷ್ಯಾತ್ಮಕ ಆವೇಗ ಪೂರಿತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಿಸಿದೆ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದ್ದು ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಚತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

“ಕೃಯ ನೀಡಲು ಮೈ ಎಲ್ಲಾವ ನುಂಗಿತ್ತು”.

ಅಹಂ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ವಿಫಲವಾದಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಇದ್ದು ಮೇಲುಗ್ರೇ ಸಾಧಿಸಿ ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ ಶರೀರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

“ಬಯಲಾಯಿತು ಗುಹೇಶ್ವರ”

ಇಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಏರಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಅರಿವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹದಹಂನ ಸ್ವೇಚ್ಚಿಕ ನಿಯಮವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸತ್ಯದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ದುತ್ತದೆ.

ಕಳಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ ಅನ್ಯಾರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ
ತನ್ನ ಬಳಿಸಬೇಡ ಇದರ ಹಳಿಯಲು ಬೇಡ
ಇದೆ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಇದೆ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ
ಇದೇ ನಮ್ಮ ಸಂಗಮದೇವ ನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ಅಭಿಹಾಂ ಮ್ಯಾಸ್ಟ್ಲೋ ರವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ. ಅವರು ಮಾನವನ ಅಗತ್ಯಗಳ ಶೈಂಖಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ನಾವು ಮೊದಲು ದ್ಯೇಹಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಯಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಅತಿ ಪ್ರಬಲವಾದವು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಭದ್ರತೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಶ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸದ ಅಗತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗೌರವ ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಪೂರ್ಯಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶೈಂಖಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಬಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಗತ್ಯಗಳು ಎಂದರೆ ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ(self actualization). ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಂಡು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ

“ಕಲಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ”----ಇವು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸ್ವೇಚ್ಚಿಕ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಮ್ಯಾಸ್ಟ್ಲೋ ಪ್ರಕಾರ ಗೌರವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು(self esteem) ಪೂರ್ಯಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡತೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ (self actualization) ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾವಿತ್ರ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಶುದ್ಧತೆ. ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಬ್ರಹ್ಮದವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾಸ್ಟ್ಲೋ ರವರು ರವರು ಹೇಳುವ ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ(self

actualization) ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನತನದ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉನ್ನತ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲುದಾಗಿದೆ. ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಹ್ಯ ವರ್ತನೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಇತರರಿಗೆ ನೋಪುಂಟು ಮಾಡದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಇದು ಮ್ಯಾಸ್ಟೋರವರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವ ಹೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಎಂದರೆ ಪರಮಾನುಭವ.(ಕಜಜಿಜಾ ಜಧರಿಜಡಿಜಟಿಜ). ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವ ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನೋಲಿಸುವ ಪರಿ. ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತೆಯ ಪರಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ದಾರಿ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಆತ್ಮ ಗೌರವ ,ಸಮಾಜ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾನಸಿಕ ಪರಮಾನುಭವ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದೆ ಮ್ಯಾ ಸ್ಟೋ ಹೇಳುವ ಪರಮಾನುಭವ-ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ (ಮಿಜಜಿಜಾ ಜಧರಿಜಡಿಜಟಿಜಟಿಜಿ ಚಿಭಿಣಣಾಚಿಟುದಜಜ) ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆಯುವ ಉನ್ನತ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವ ,ಸೃಜನಶೀಲತೆ ,ಮಾನವೀಯತೆ ,ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ ,ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ,ವಾಸ್ತವಿಕತೆ, ಸರಳತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ, ಹಲವಾರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ,ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೆ ,ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ನಮ್ಮ ಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಗಳು ವಚನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಬಸವ ಪಥ-ಬಸವ ಸಮಿತಿ ಜುಲೈ 2005.
2. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ :ಎಲ್ ಬಸವರಾಜು, ನಳಿನೀ ಶಂಕರ ಪ್ರಕಾಶನ ಮ್ಯಾಸ್ತಾರ್.
3. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುಗಿರ್
4. Robert Feldman, understanding psychology,Tata Mcgrahill .

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತೀ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಭಾರತದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. “ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ” ಎನ್ನುವ ಕವಿವಾರೀಯಂತೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಲಭಾವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಾವಾರಿಕ ಕಟ್ಟಪಾಡುಗಳನ್ನು, ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ಮೌಧ್ಯಗಳನ್ನು ಬಡವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ವಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಬೇಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಯಿತು.

ಮಾನವನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕೆ, ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗೆ, ಅನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಡದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಈ ಜಾನ್ಸನಂಪತ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಿಂಯರ ಪಾತ್ರ ಅಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾಬಿಕೆ, ಹಡವದ ಲಿಂಗಮ್ಮು, ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ, ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ, ಆಯ್ದಿಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮ್ಮು, ಕಾಳಪ್ಪೆ, ಮೋಳಿಗೆ ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮು, ಮಸಣಮ್ಮು, ರೆಮ್ಮುಪ್ಪೆ, ರೇಕಮ್ಮು, ಬೊಂತಾದೇವಿ, ಗೊಗ್ಗಪ್ಪೆ, ಮಹಾದೇವಿ, ದುಗ್ಗಳಿ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಭಿಸಿದೆಯಂದ ಹೇಳಿದ ಶಿವಶರಣೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮರುಷ ಪ್ರಥಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದರ ಜೋಡಿಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ವ್ಯಾಖಾರಿಕವಾಗಿ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿ, ಪ್ರಮಾಣಬಧವಾಗಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ, ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳೇ ವಚನಗಳಾಗಿ ಹೋರಿಸುವುದು. ಲೋಕದ ದೊಂಕನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ, ಲೋಕದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂತಹಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ದಶ್ರೀಸುವ, ತಮ್ಮ ತನುಮನವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಾಜಪ್ರಜ್ಞರು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ

ಡಾ. ನಲಿನ ಎನ್

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಕಲಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು

ತುಮಕೂರು

nalina.bjrc@gmail.com

ಹೊಗಳಿಕೆ-ತೆಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೇ ಆತ್ಮಸ್ಥೀಯದಿಂದ ಮುನ್ಮುಗಿ ಸತ್ಯಶೋಧನೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನೇ ಸರೆಸಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಸಮವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತುಂಬಾ ಮೌಲ್ಯಯತವಾದುದೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ “ವಚನಗಳು ಶರಣ ಸಮಾಜದ ಭಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕಳತಿಯ ನಿರೂಪಕ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿ” ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ.

ಹಳೆಯ ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಹೊಸ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಾಲವಯ. ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಬಯಸದೇ ನಿಸ್ವಾಧ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದವರು. ಶಿವಶರಣೆಯರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಂತೆಯೇ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡಂದಿರು ಮೈಮರೆತು ಲೋಕ ಆಸೆಂಬಿಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದವರು. ಅಲ್ಲದೆ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನು ಶಿವನಿಗರ್ರಿಸಿ ಆತ್ಮಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆದಾಗ ತಮಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಾಗ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಸಿದವರು.

ವಚನಗಾರ್ಥ ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮೆ ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ತಿರುಗುವ ವೇಷಧಾರಿ ಪಿರಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಮಟ್ಟಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾವಿ ಕಾಷಾಂಬರವ ಹೊದ್ದು ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೆ

ತಿರುಗುವ ಕರ್ಮಾಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು

ಜಂಗಮವಾಗಿ ಜಗದಿಷ್ಠಿಯ ನುಡಿವ

ಜಂಗುಳಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು.

ರಾಯಮ್ಮೆ ಸೋನ್ನಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಸ್ಥಾವರದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಜಂಗಮಭ್ರದ ಪೂಜೆಯನೇಷ್ಟಿಕೊಂಡವಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಕೆಯ ವಚನವು ಕಾಲ-ದೇಶಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತಿದೆ. ಇಂದಿನಂತೆ ಅಂದೂ ಸಹ ಕಪಟ ವೇಷಧಾರಿಗಳ ಸ್ಥಿ-ಗತಿಯನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸೋಗಲಾಡಿಗಳ ಮುಖ ನೋಡುವುದು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೀಕೆಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಶರಣೆಯರ ತಾರಾಗಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯದು ಅಪೂರ್ವಕಾಂತಿ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಂತೆ ಬಹಿರಂಗ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳು. ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದಿಕ್ಷಾರಿಸಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮಣಿಯ, ಸಾವಕ್ಷಾತ್ಕಾಂತ ಗಂಡರ ತಿರಸ್ಕಾರಿಸಿ ಸ್ತೀ ಸಂಬಂಧಿತ ಎಲ್ಲಾ ನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಇಟ್ಟವಳು. ಬುದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾವ, ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಟುಟೀಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀತಿಭೋಧ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಬು-ನನೇ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದ್ವೇವಂದೇ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದವಳು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಸಾಮಧ್ಯಗಳಿಂದ ಉನ್ನತಮಟ್ಟಕ್ಕೆರಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಗೆದ್ದ ಅಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಶರಣರು ಹೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆ ಕೂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಾಕಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಶರಣೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಪೆಗೆ ತಪ್ಪುದಾಗಿ ಏನು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಶಿವಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮೋಸ, ವಂಚನೆಗಳು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ:

ಲಂಚ ವಂಚನಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನದ ಭಾಪೆ
ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ವಸ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದಡೆ
ಕೈಮಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿದೆನಾದಡೆ ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮಾಣ
ನೀವಿಕ್ಕಿದ ಭಿಕ್ಕಿಯೋಳಿಗಿಷ್ಟೆನಾಗಿ,
ಇಂತಲ್ಲಿದೆ ನಾನು ಅಳಿಮನವ ಮಾಡಿ
ಪರದ್ವೈಕ್ಕ ಅಳಿ ಮಾಡಿದನಾದಡೆ,
ನೀನಾಗಲೇ ಎನ್ನ ನರಕದಲ್ಲಿ

ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗ ಶಂಭುಜಕೇಶ್ವರ ದೇವಯ್ಯಾ ! ನಿಮ್ಮಾಣ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ರಸಯಲ್ಲಿರುವ ಕಸವನ್ನು ಗೂಡಿಸಿ ಸ್ವಜಗೊಳಿಸುವ ಕಾಯಕದೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸುವ ನೇಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮನೆ ಮಾಲಿನ್ಯವಾದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸತ್ಯಕ್ಕನ ಬದುಕಿನ ವಿಚಾರಗಳು ಕಲ್ಪನೆಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದ್ದು.

‘ಹೆದರದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಮ್ಮುಟ್ಟದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಡಿದ ಭಲವ ಬಿಡದಿರು ಮನವೆ’ ಎಂದು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತ-ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣದ ಬಗೆಗೆ

ರಾಯಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿಬಂದ ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅಕ್ಷನಾಗಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ದಣಿಯಳು, ಹಾಡಿ ದಣಿಯಳು! ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧವಾಗಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾತ್ಮಾ ಆಗಿನ ಆಕೆಯ ಅನುಭಾವ, ವಚನಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆದುವು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಕ್ಷನಾಗಮ್ಮೆನ ವಚನಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ, ಸಫ್ಫದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವು. ದಿವಂಗತ ಪ.ಸು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಇಂದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಆಕೆಯ ಅಂಕಿತ 'ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ' ಎಂದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಒಡಮೂಡಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ವಿಯ್ರೂಪ, ಏಕನಿಷ್ಠೆ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಏಕದೇಪೋಪಾಸನೆ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ತಲೆದೋರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ರೆಮ್ಮೆವ್ವ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಭಾಡರು ಪರದಳವಿ

ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನದಳ ವಿಭಾಡ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜವೇಂಟೆಕಾರರು

ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನವೇಂಟೆಕಾರ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬರು

ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕೆಂಬಿ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು

ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಅದೋಂದೆ

ಅದೋಂದು ಸಂದೇಹ, ಕರಿರರೆಮ್ಮೆಯೋಡೆಯ ಗುಮ್ಮೆಶ್ವರಾ..

ಕಲ್ಯಾಣದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಮರೆಯ ಕಾಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲವು ಪ್ರಭುದೇವರಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯರ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ ಬೊಂತಾದೇವಿ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧಕಾಗಿ, ಅರಿವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲಿಂಗದ ಕುರುಹು ಹಿಡಿದು ತಾನೇ ಲಿಂಗವಾಗುವ ಬಯಲಾಗುವ ಶೂನ್ಯವಾಗುವ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಿವಾನುಭವದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿದ ಬೊಂತಾದೇವಿ

‘ಅರಿವೆ ಬಿಡಾಡಿ ಅರಿಯದೆ ಬಿಡಾಡಿ, ಮರಪೆ ಬಿಡಾಡಿ,

ಮರೆಯದೆ ಬಿಡಾಡಿ, ಅರಿವರತು ಕುರುಹಿಲ್ಲದಾತ ನೀನೆ ಬಿಡಾಡಿ’ ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಡಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀಲಲೋಜನೆಗೆ ಈ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ರಾಜಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತಕಾರ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿತ್ತು. ಅವರ ನಿಲಯ ಸದಾ ಜಂಗಮರ ಅತಿಧಿಗಳ ಸಂದರ್ಭಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಮನೆಯೋಡತ್ತಿಯಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಮನದನ್ನೆಯಾಗಿ, ಬಂದ ಅತಿಧಿ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅವರವರ ಮನದಿಚ್ಛೆಯರಿತು ಏಗಿಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ನೀಡುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನೀಲಲೋಚನೆ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಪತಿಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ ಮನವರಿವ ಸತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ‘ಆಪ್ಯಾಯನಕ್ಕೆ ಅನ್ನುವ ನಿಕ್ಷುವ, ಲಾಂಭನಕ್ಕೆ ಶರಣನ್ನುವ’ ವಿಶಾಲ ಮನೋಧರ್ಮದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯ ಕುಂದಲಿದ್ದರೆ ಸಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದವಳು ನೀಲಲೋಚನೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನ ಸುಗಮ-ಸುಂದರ ಸಾಧನಕವಾಯಿತು.

ಹೆದರದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದಿರು ಮನವೆ

ಹಿಡಿದ ಭಲವ ಬಿಡದಿರು ಮನವೆ

ಜರಿದರೆಂದು ರುಂಕಿಸಿದರೆಂದು

ಶತ್ರು ಸಮಾಧಿ ನೀರು ನೇಣು ವಿಷ ಜೀವಧದಲ್ಲಿ

ಫಟವ ಬಿಡದಿರು ಅಮುಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ

ನಿಮ್ಮಾಜ್ಞಾನೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಜೆ

ಶರಕೆ ಬೊಂತಾದೇವಿಯ ಕಾಶೀರ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೌದಿ (ರಜಾಯಿ) ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ

ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದವಳು. ವಣಾರ್ಶಮ ಧರ್ಮದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಹೊಲೆಯ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜಾತಿ ಭೇದದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬಯಲಿನಂತೆ ಮಾನವರು ಬದುಕಿಬೇಕೆಂದು ಸಂಪೂರ್ಣಾಯ ಕರ್ಮಶರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪುರುಷ, ಪುರಷ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮಾಯೆಯಾದುದು ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಭೇದಭಾವವು ಸಲ್ಲಿದು ಎಂದಿರುವರು ಅಲ್ಲವು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯರು. “ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಸೊಂಗೊಲಿದ ಶರಣಂಗೆ ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲ. ಮರಹಿಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು, ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಮರುಳತನವಲ್ಲವೇ? ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ದೂರವಿಡುವುದನ್ನು ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ ಸಹಿಸಲಾರಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸರಿಸಮಾನರು. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಅವಕಾಶವುಂಟಿಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಯಂ ಸಶಕ್ತಳು, ದೈಹಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಯೋಗ ಬಲ ಇದಾವುದರಲ್ಲಿಯು ಪುರುಷರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುವುದನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣೆಯರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆ ಇಂದಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ, ದೀಪಸ್ತಂಭವಾಗಿ ಅವರನ್ನಾವರಿಸಿದ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಶೋತ್ರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಒಸವಣ್ಣನವರ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ :

ಒಸವಣ್ಣನವರು ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತವಾದದ್ದು. ಅಂದು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಒಸವಣ್ಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರ್ವಶೋಮುಖಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಘಟಕಗಳಿಂದರೆ, ಜಾನ್ನನ ಸಂಪಾದನೆ, ಚಲನಶೀಲಶಕ್ತಿ, ಚಿಂತನದ ದೃಷ್ಟಿ, ಇದೇ ಹೇಣ್ಣನ್ನು ಅತ್ಯನ್ತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತದು. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಒಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅಸ್ತ್ರವಾಯಿತು. ದಲಿತರು, ಶೋಷಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಹೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಸ್ವಂದಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖಿಂತರ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವಚನವಾಗಿಸಿದ್ದು.

ಒಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಅನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪುರಷನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಕೂತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಾವೂ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಶರಣರಂತೆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು, ಭಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸಾರ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ನಿಲುವನ್ನು ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪೇ. ಅವರ ವಿಚಾರ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯು ಅಜಾನ್ನದ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕಿನಿಡೆಗೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಅವರಿಸಿದ್ದ ಮೂರ್ಧನಂಬಿಕೆಗಳ ತೆರೆಮರೆಯಿಂದ ಹೊರತಿಂದು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದೇಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಿಲುವು ಅಮೋಫವಾದುದು.

ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ :

ಶರಣರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದುಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಮ್ಮೆ ಕಾಳಪ್ಪೆ ಸೂಳೆ ಸಂಕಪ್ಪೆ ರೆಮ್ಮೆರಂತಹ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಿಂತನಶೀಲರಿಂದ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಚಿಂತನಶೀಲರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಈ ವರ್ಗ ಶೋಷಿತರಲ್ಲಿಯೇ ಶೋಷಿತೆಯೆರಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಬ್ಬಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೂರೆತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೂರೆತ ನೂತನ ಅನುಭವ.

ಹೀಗಾಗೆ ಅಂದಿನ ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರ ಬದುಕು ಗೆದ್ದ ಒಸವಣ್ಣನ ಸಾಧನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಅಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗ ಇತರರ ಚಿಂತನವರ ದೃಷ್ಟಿ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಜನಪದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ.

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಅಂದು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ವೈಷಣಿಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮಾನವೀಯತೆ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡ ವೈಚಾರಿಕ ಮಾರ್ಗ ಕಾಯಕದ ಅನುಷ್ಠಾನ ದಾಸೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಆದರ್ಥ ಸರಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದು ಭದ್ರ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವರು.

ಹಿರಿಯಕ್ಕೆ ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಷನ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮರಮರ ಮಥನಿಸಿ ಅನುಭಾವ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ತನುಗಣಾದಿಗಳ ಸುಡಲಾಯಿತು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಣೆಯರು ನಡೆಸಿದ ಅನುಭಾವ ಸಾಧನೆ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡು ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು. ಅಂದು ಶಿವಶರಣೆಯರು ಕೈಕೊಂಡ ಅನುಭವ ಸಾಧನೆ ಸಮಾಜದ ಜಂಗುಹಿಡಿದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಜ್ರಸಾಣ ಎನಿಸಿತು. ಶರಣೆಯರು ಅಂದು ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಾಂತಿ, ಎಲ್ಲಿಡೆ ಅವರು ಬೀರಿದ ಸಮತೆ, ಸದಾಕಾಲ ಅವರು ನೀಡಿದ ಪ್ರೀತಿ, ಮಾನವೀಯ ದಯೆ, ಅನುಕಂಪ, ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಿರಾಕರಣ, ವಿಶ್ವ ಬಾಂಧವ್ಯದಂತಹ ಉದಾತ್ತ ಶಕ್ತಿಗಳು

ಮುಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾದವು.

ಅತ್ಯಾನ್ನತ ನಿಲ್ಲುವು :

ಅಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಸನ್ಯಾಗ್ರಧಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾವರ್ಗ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೀತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೀರಿ ನಿಂತು ಮಾನವತೆಯು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಅತ್ಯಾನ್ನತ ನಿಲ್ಲುವನ್ನು ಸಹಜಿಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪಿ ಜಡವಾದಾಗ, ಸಂವೇದನೆ ಮೊಂಡಾದಾಗ ಸಾಫಿತ ಮೌಲ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಿಡಿಕಾರಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದದ್ದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಸ್ನೇತಿಕತೆಯ ಶೋಚಾತನವನ್ನು ಅವರು ಬಯಲಿಗೆಳಿದದ್ದು, ಅಂತಹೀ ಅಂದು ಶಿವಶರಣೆಯರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿ ಸಾವಜಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯದ "ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ" ರಚಿಸಿದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ.

ಲೋಕ ಮತ್ತು ಅಲೋಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗಿರುವಂತೆಯೇ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದಳೋ ಅಥವಾ ವಂಚನೆಗಳಿಗೂಳಿದ್ದಳೋ ಅದೇ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃತ್ತಿಸಿದ್ದು ಅನುಕರಣೀಯ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶರಣೆಯರು ಅತ್ಯಾನ್ನತ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತಾರಕ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಚನಗಳ ರಚಿಸಿ ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸಿದರು. ಒಂದು ಸುಂದರ ಸಮಾಜ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣೇಕರ್ತರಾದ ಅಂದಿನ ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಸಾಧಕಿಯರಾಗಿ ಮಹೋನ್ನತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಂತನದ ದೃಷ್ಟಿ :

ನೀತಿ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಪೇಷಣೆ ಬೋಧಿಯೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕಾಲ ವಚನಪೂರ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸ್ನೇತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರೋಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬೋಧನೆ ನೀಡುವುದು ಅನಿವಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಚನ ಚಲುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಹೊಂಡ ದಿಟ್ಟೆ ಮಹಿಳೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿಪಡಿಸಿದಳು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತನ-ಮಂಧನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಯ ಮಧ್ಯ ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ಮಡಿ, ನಿಯಮವೆಂದು ಸಮಯ ಕಳೆಯದೇ ಹೊರಜಗತಿನ ನೀತಿ-ರೀತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಿದಳು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಂದಿನ ಪುರುಷ ಸಮಾಜವೂ ಮಹಿಳಾ ಚಿಂತನೆಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿತ್ತು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಮಾಜದ ಅರ್ಥ ಅಂಗವಾದ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರು. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವ ಸಾಧನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯೇದಿಕರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶವಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾಲೆಗ್ರಾಫ್ರುದು ಕರಿಣವಿದ್ದಿತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸರಿಸಮಾನರೆಂದು ಸಾರಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ನಡೆದದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. "ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಕ್ಷಾತ್" ಕೆಲಿಲಸಿದ್ದಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮ. ತಾಳಿಕೆ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಒದಗಿಸಿದವರು ಅಂದಿನ ವಚನಕಾರರು. 'ಹೋ ಮೂಡಿ ಬಂದೆಡ ಹೆಣ್ಣಿಂಬರು, ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಬಂದೆಡ ಗಂಡೆಂಬರು! ನಡುವೆ ಸುಳಿವ ಅತ್ಯ ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ' ಎಂದ ಜೀಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಗೊಗ್ಗವ್ಯಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಜ್ಞಾನವು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಗಳಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸತಿ ಪತಿಯೆಂಬ ನಾಮವಲ್ಲದೆ ಅರಿವಿಂಗೆ ಬೇರೋಂದೊಡಲುಂಟಿ? ಎಂದು ಆಯ್ದುಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸುತ್ತಾಳೆ.

12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಿಗಳು. ಅವರ ಬರಹಗಳು ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಉಪದೇಶವಲ್ಲ. ಅತ್ಯಮುಖಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆಯೇ ಲೋಕಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ಚಿಂತನೆಗೈದಿರುವುದು ಅವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಧ್ಯಯವನ್ನು ವಡವಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿ ಶಿವಶರಣೆಯರೆಂದನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ನಯವಾಗುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಭಾವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾ ವಚನಾಭಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅವರ ನಿಲುವುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ವಚನಾವಲೋಕನ - ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಜಮದಂಡಿ
2. ಅನುಭವಾರ್ಥ - ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ
3. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಹೀ.ಜಿ. ಶಾಂತವೀರಯ್ಯ
4. ಶರಣ ಜೀವನ ದರ್ಶನ - ಹಣಮಂತಪ್ಪ ವಲ್ಲೇಮರೆ

The **Kalpataru Vidya Samsthe** was established in the year 1961 by A.C. Pallagatti and a few other like-minded philanthropists with the singular intention of providing quality education at affordable fee for the rural masses. Since then the institution has been growing steadily from strength to strength. Today, it has 8 institutions from Kindergarten to Post Graduation level. Our Institution responds to contemporary trends by fostering fresh imaginations, adopting innovative methodologies and embracing a revitalized ethical framework to shape the next generation of citizens and stakeholders.

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of *Prathispanda* is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

Date: Friday, 12 September 2025